

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FIL8001	6	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų fakultetas	Filosofijos katedra

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

HUSSERLIO FENOMENOLOGIJA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

HUSSERL'S PHENOMENOLOGY

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurso tikslas – parodyti kad egzistuojantis įsitikinimas apie Husserlio fenomenologiją kaip nesugebėjusią išsivaduoti nuo klasikinės subjektyvumo metafizikos yra netikslus ir supaprastintas. Šiam tikslui įgyvendinti yra būtina revizuoti ir modifikuoti vyraujančias Husserlio fenomenologijos interpretacijas. Naujoji interpretacija turi remtis ne tik publikuotais Husserlio tekstais, bet ir jo rankraštiniu palikimu. Šiame kurse aptariamos naujausios Husserlio fenomenologijos interpretacijos. Husserlio fenomenologija analizuojama genezėje nuo ankstyvosios psichologizmo kritikos iki vėlyvųjų intersubjektyvumo ir gyvenamo pasaulio temų.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The aim of the course is to show why common believing that Husserl was unable to free himself from the framework of a classical metaphysics of subjectivity is outdated and overly simplistic. For these purposes it is necessary to revise and modify some accepted interpretations of Husserl's works. New interpretation of Husserl's Phenomenology is based not only on the works that Husserl published himself, but also on subsequently edited manuscripts. The course is essentially dedicated to analysis of the most recent research on the work of this influential twentieth-century philosopher. Presentation of Husserl's philosophy follows the genesis from the early critic of psychologism to his late analyses of intersubjectivity and lifeworld.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Husserlis sukūrė naują filosofinį metodą, kuris ne tik sprendžia klasikines filosofijos problemas, bet ir pritaikomas daugelyje mokslų. Fenomenologinė filosofija yra aktuali kaip humanitarinių mokslų metodologija.

Dalyko tikslai

Analizuoti Husserlio fenomenologijos visumą. Suprasti fenomenologinio metodo specifiką. Kitiškai įvertinti egzistuojančias Husserlio fenomenologijos interpretacijas.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Fenomenologinės filosofijos specifika. Fenomenologinės sąvokos yra ne tik fenomenologinės teorijos struktūros dalis, bet ir atlieka tam tikrą praktinę funkciją, t. y. įvardyja operacijas, kurias turi įsisavinti, paversti savo įprastiniu judesiu kiekvienas fenomenologas. Todėl fenomenologiją galima suprasti tik fenomenologiškai - įsisavinant ją kaip tam tikrą patirtį, o ne žvelgiant iš šalies lyg tai būtų daiktas savyje.

II tema. Psichologizmo kritika, istorizmo kritika ir subjekto problema: Psichologizmo kritika ir jos sąryšis su pamatine fenomenologijos intencija. Kritikuodamas psichologizmą Husserlis kelia klausimą ne tik apie žinojimo galimybę, bet ir apie racionalaus subjekto statusą.

III tema. Fenomenologinė natūralizmo ir nihilizmo kritika. Natūralistinė nuostat tiesiogiai susijusi su vertybiniu nihilizmu. Asmens ir daikto perskyros svarba. Redukuojant žmogišką subjektą į fizinę ir cheminę realybę arba į psichinius ir socialius faktus mes patenkam į nihilistinę situaciją, kurioje nebeįmanomos idealios normos ir nėra kam prisiimti atsakomybės.

IV tema. Sąmonės intencionalumas ir koreliacijos principas: Fenomenologinė sąmonės samprata yra paremta koreliacijos principu. Intencionali analizė turi remtis sąmonės gyvenimo aprašymu, bet sąmonės išgyvenimų negalima aprašyti be jų sąryšio su išgyvenamais dalykais. Kadangi sąmonė visada yra „sąmonė-apie“, tai aprašydamas sąmonės gyvenimą aš turiu aprašyti ne sąmonę kaip ji yra pati savyje, bet sąmonę kaip ji yra nukreipta į tam tikrus dalykus.

V tema. Sugrįžimas prie transcendentalaus subjektyvumo: Fenomenologija aprašo sąmonės aktus ir su tais aktais koreliuotus sąmonės objektus. Neišvengiamai kyla klausimas: kieno tai sąmonė? Kas yra šių sąmonės aktų subjektas? Bandydamas atsakyti į šiuos klausimus Husserlis formuluoja transcendentalinio subjektyvumo sampratą, kuri tiesiogiai susijusi su *redukcijos* ir *epoche* koncepcija.

VI tema. Fenomenologinė redukcija: Pirmiausia reiktų atkreipti dėmesį į tai, kad epoche yra sąmonės inercijos

sustabdomas. Susilaikymas šiuo atveju yra ne skeptiškas natūralaus pasaulio paneigimas, bet jo patyrimas “nuostabos” šviesoje, kaip duoto konkrečiuose išgyvenimuose. Epoche yra ne tik negatyvus išjungimas, bet ir pozityvus susiorientavimas. Keisdami požiūrį į pasaulį, mes paties pasaulio neprarandame. Jis atrandamas kaip patirties pasaulis.

VII tema. Fenomenologinė praktika: Transcendentalinė redukcija yra grįžimas prie transcendentalinio subjektyvumo lauko, kurio aprašymas yra pagrindinė fenomenologijos užduotis, tačiau pati transcendentalinės redukcijos atliktis yra motivuojama absoliutaus pažinimo siekio. Todėl Husserlio filosofijoje išryškėja skirtumas tarp fenomenologinės teorijos ir praktikos. Fenomenologinis aprašymas yra praktinis veiksmas, kuris iš dalies kertasi su Husserlio siekiu pagrįsti mokslą surandant jam absoliutų pagrindą.

VIII tema. Transcendencijos ir reprezentacijos įveikimas: Redukcijos samprata visą laiką buvo kritikuojama dėl to, kad suabejojus realaus pasaulio egzistavimu užsidaroma žmogaus sąmonėje ir sieloje. Tačiau tokie priekaištai, kaip išaiškėja, neturi pagrindo, nes redukcija grąžina ne į uždara sielą, bet prie tokių pamatinių pasaulio ir subjektyvumo struktūrų, kurios įgalina žmogaus kaip esančio pasaulyje suvokimą.

IX tema. Trečiasis Husserlio fenomenologijos etapas: Etikos racionalumas. Proto intersubjektyvumas. Kūltūrinių gyvenamųjų pasaulių problema. Fenomenologinė žinojimo galimybės sąlygų analizė susijusi su klausimu apie etinį racionalumą.

Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio,

Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Husserl E. Europos žmonijos krizė ir filosofija. // Proskyna 1992 Nr.6 (24).
2.	Husserl E. Karteziškosios meditacijos. Vilnius, Aidai, 2005.
3.	Husserl E. <i>The shorter logical investigations</i> . London, New York, 2001.
4.	Jonkus D. Patirtis ir refleksija. Kaunas: VDU, 2009.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Mickūnas A. Stewart D. Fenomenologinė filosofija. Vilnius, Baltos lankos, 1994.
2.	<i>The new Husserl : a critical reader</i> . 2003.
3.	Welton D. <i>The other Husserl : the horizons of transcendental phenomenology</i> . Bloomington Indianapolis, 2000.
4.	Moran D. <i>Introduction to phenomenology</i> . London, New York, 2006.
5.	<i>The phenomenology reader</i> / edited by Dermot Moran and Timothy Mooney. London, New York, 2006.
6.	Zahavi D. <i>Husserl's Phenomenology</i> . Stanford, 2003.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Dalius Jonkus	VDU	prof. dr.	phenolt@yahoo.com

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FIL8002	6	Vytauto Didžiojo universitetas, Europos humanitarinis universitetas	Humanitarinių mokslų fakultetas	Filosofijos katedra

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

ŠIUOLAIKINĖS FENOMENOLOGINĖS FILOSOFIJOS PROBLEMOS

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

PROBLEMS IN CONTEMPORARY PHENOMENOLOGICAL PHILOSOPHY

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Šio kurso tikslas – studijuoti pagrindines šiuolaikinės fenomenologinės filosofijos temas ir koncepcijas, kurios buvo iškeltos ir svarstomos žymiausių šios filosofijos atstovų E. Husserlio, M. Heideggerio, Ž. P. Sartre'o, M. Merleau-Ponty, E. Levino, E. Finko teorijose. Studentai įgyja kompetenciją apibrėžti, nagrinėti bei įvertinti svarbiausias fenomenologinės filosofijos temas (tokias kaip intencionalumas, sąmonė, percepcija, laikas, kūnas, intersubjektyvumas, gyvenamas pasaulis, natūralizmo/humanizmo kontroversija). Kursas lavina teorinio mąstymo kultūrą, fenomenologinio aprašymo gebėjimus.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The aim of the course is to study the main themes and conceptions of modern phenomenological philosophy which were elaborated by the key representatives of this philosophical tradition (Husserl, Heidegger, Fink, Merleau-Ponty, Sartre, Levinas, Fink, and others). Students gain competence to analyze and evaluate the most important topics of phenomenological philosophy (such as intentionality, consciousness, perception, time, embodiment, intersubjectivity, the life-world, the controversy of naturalism / humanism). The course fosters students' skills in theoretical thinking and phenomenological description.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Fenomenologinė filosofija pateikia naujus klasikinių filosofijos problemų sprendimus. Fenomenologinė filosofija yra aktuali kaip humanitarinių mokslų metodologija. Fenomenologinis metodas padeda suprasti šiuolaikinės meninės praktikas.

Dalyko tikslai

Aptarti svarbiausias šiuolaikinės fenomenologinės filosofijos problemas. Susipažinti kaip fenomenologinis metodas, taikomas sąmonės tyrinėjimuose, humanitariniuose moksluose ir menuose.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Sąmonės problema klasikinėje filosofijoje ir jos sprendimas fenomenologinėje filosofijoje. Kodėl klasikinis pažinimas siekia objektyvumo paneigdamas subjektyvumą? Kaip sąmonės intencionalumo samprata keičia sąmonės tyrinėjimo galimybes?

II tema. Savęs pažinimo problema. Kaip sąmonė susijusi su savimone? Kas yra ikireflektyvus cogito? Ar refleksija pakeičia patirtį?

III tema. Fenomenologinis metodas. Kas yra fenomenologinė redukcija? Kuo skiriasi epochė, trancendentalinė redukcija ir intersubjektyvi redukcija. Natūralizmo/humanizmo kontroversija.

IV tema. Suvokimo ir vaizduotės problemos. Kaip vaizduotė susijusi su suvokimu? Kodėl vaizduotės ir suvokimo negalima tapatinti?

V tema. Laiko ir erdvės problema. Kaip skiriasi objektyvus ir fenomenologinis laikas? Kodėl erdvė susijusi su kūnu?

VI tema. Kūno fenomenologija. Gyvenamas ir objektyvus kūnas. Kultūrinis kūnas. Seksualus kūnas.

VII tema. Fenomenologijos taikymas humanitariniuose ir socialiniuose moksluose. Fenomenologinio aprašymo praktika. Fenomenologija psichologijoje. Fenomenologija sociologijoje. Fenomenologija antropologijoje.

VIII tema. Fenomenologija ir meninės praktikos. Kaip galima fenomenologinė kino analizė. Koks yra fenomenologijos ir literatūros santykis?

Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio, Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Fink E. <i>Play as Symbol of the World and Other Writings</i> . Indiana University Press, 2016.
2.	Heidegger M. <i>Being and Time</i> . Wiley-Blackwell, 1978.
3.	Husserl E. <i>The Shorter Logical Investigations</i> . London, New York, 2001.
4.	Husserl E. <i>Phantasy, Image Consciousness, and Memory (1898-1925)</i> . Dordrecht: Springer, 2005.
5.	Levinas E. <i>Totality and Infinity</i> . Duquesne University Press, 1969.
6.	Marion J.-L. <i>Being given. Toward a Phenomenology of Givenness</i> . Standford, 2002.
7.	Merleau-Ponty M. <i>Phenomenology of Perception</i> . London, New York, 1996.
8.	Sartre J.P. <i>Being and Nothingness</i> . Washington Square Press, 1993.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Gallagher S., Zahavi D. <i>The Phenomenological Mind</i> . London, New York, 2012.
2.	Mensch J.R. <i>Ethics and Selfhood. Alterity and the Phenomenology of Obligation</i> . New York, 2003.
3.	Moran D. <i>Introduction to phenomenology</i> . London, New York, 2006.
4.	Welton D. <i>The Other Husserl: The Horizons of Transcendental Phenomenology</i> . Bloomington Indianapolis, 2000.
5.	The phenomenology reader / edited by Dermot Moran and Timothy Mooney. London, New York, 2006.
6.	Zahavi D. <i>Husserl's Phenomenology</i> . Stanford, 2003. Zahavi D. <i>Self-Awareness and Alterity: A Phenomenological Investigation</i> . Northwestern University Press, 1999.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Dalius Jonkus	VDU	prof. dr.	phenolt@yahoo.com
2.	Tatiana Shchytsova	EHU	prof. dr. habil.	tatiana.shchytsova@ehu.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Skyrius
FIL8003	6	Lietuvos kultūros tyrimų institutas	Šiuolaikinės filosofijos skyrius

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

HERMENEUTIKA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

HERMENEUTICS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Aptariama hermeneutikos – tekstų interpretavimo meno, teorijos ir filosofinio apmąstymo – raida nuo antikinės Graikijos iki XX amžiaus filosofinės hermeneutikos, taip pat užčiuopiant vadinamosios Nihilistinės hermeneutikos užuomazgas šiandien. Pristatomas hermeneutikos fenomenų laukas, antikinė filologinė ir teologinė hermeneutika (ypač Homero poemų aiškinimas ir peraiškinimas), judaizmo hermeneutika, alegorizacijos metodo atsiradimas ir jo pasekmės, ankstyvosios krikščionybės Biblijos (Senajo ir Naujojo Testamentų) interpretacijos problemos, egzegezės mokyklos, Augustino knygos ir pasaulio (istorijos) hermeneutika, Viduramžių simbolinis mąstymas ir keturių Rašto prasmų samprata, reformacijos hermeneutika (Lutheris), Naujųjų laikų pasaulėvaizdžio sekuliarizacija ir racionalistinė hermeneutika (Spinoza ir Hobbes'as), interpretatoriaus autoriteto problema, fideistinė hermeneutika (Kierkegaard'as), hermeneutikos universalizacija (Schleiermacheris) ir totalizacija (Nietzsche), mėginimas paversti ją humanitarinių mokslų metodologija ir filosofija (Dilthey'us, Heideggeris, Gadameris, Ricoeuras).

Išskiriamos romantinės (F. Schleiermacher, W. Dilthey) ir ontologinės (M. Heideggeris, H.-G. Gadameris) hermeneutikos versijos bei pastarojoje atsiskleidžiantys filosofinės hermeneutikos pagrindai. Taip pat aptariamas XX a. pab. G. Vattimo apčiuoptas *nihilistinis hermeneutikos pašaukimas*, atveriamas *silpnojo mąstymo* paradigma, siejant ją su *neramaus mąstymo* paradigma (N. Davey) hermeneutikoje. Aptariant šiose teorijose išryškėjančias įcentrinę ir išcentrinę interpretacijos kryptis, atskleidžiamas skirtingas hermeneutinės interpretacijos pobūdis. Analizuojamos reikšmingos polemikos, tokios kaip Gadamerio debatai su Derrida, parodant dialogo ne/galimybę, išryškinant įtampą tarp skirties ir tapatumo mąstysenų.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course reflects the development of hermeneutics as an art of text interpretation as well as a theory and philosophical reflection, beginning from Ancient Greece till philosophical hermeneutics. The course also grasps the contemporary nodus of nihilistic vocation of hermeneutics. It introduces the field of hermeneutical phenomena, hermeneutics of ancient philology and theology (especially the interpretation and reinterpretation of Homer's poems), hermeneutics of Judaism, the birth of the method of alegoresis and its consequences, the problems of interpretation of ancient Christianity scripture (The Old and the New Testaments), schools of exegesis, books of Saint Augustine and hermeneutics of the world (history), Medieval symbolical thinking and conception of four meanings of Scripture, hermeneutics of the Reformation (Luther), secularisation of worldwiev of the New Times and rationalistic hermeneutics (Spinoza and Hobbes), the problem of authority of the interpretator, fideistic hermeneutics (Kierkegaard), universalisation of hermeneutics (Schleiermacher) and totalization of hermeneutics (Nietzsche), trying to make the latter as methodology and philosophy of the Humanities Science (Dilthey, Heidegger, Gadamer, Ricoeur).

The course separates romantic (F. Schleiermacher, W. Dilthey) and ontological (M. Heidegger, H.-G. Gadamer) versions of hermeneutics and how the latter discloses philosophical hermeneutics. Also the course discusses *the nihilistic vocation of hermeneutics* of G. Vattimo, opens the paradigm of *weak thinking* which is connected to the paradigm of *anxious thinking* (N. Davey). These conceptual territories highlight intrepretative centrifugal and centripetal directions trying to reveal different ways of hermeneutical interpretations. Such significant polemics as the debates between Gadamer and Derrida are analyzed, demonstrating the (im)possibility for a dialogue, highlighting tension between mindset of identity and difference.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Šiandien hermeneutika, kaip interpretacijos teorija, išreiškianti objektyvių, baigtinių tiesų griūtį, yra universalizuota, įgijusi ekumeninį matmenį. Italų filosofas G. Vattimo žodžiais, ji tampa „koinė, arba bendra Vakarų kultūros idioma“, išsakančia bendrą laiko jautrumą. Taip suvokiant, atsiveria hermeneutikos sąlyčių su įvairiais diskursais galimybės. Įveikiama net gamtos ir dvasios mokslų perskyra, postuliuota XIX a. hermeneutikoje, – po T. Kuhno hermeneutika pasirodo reikšminga taip pat ir tiksluosiuose moksluose. Taigi vertinga giliau pažinti hermeneutiką kaip vieną svarbiausių šiuolaikinio mąstymo kryptį bei universalią

metodologiją, dažnai pasitelkiamą įvairiausiose srityse.

Dalyko tikslas

Kurso tikslas – nagrinėjant tradicinės hermeneutikos, kaip pamatinės Vakarų tradicijos kultūrinės strategijos, kertinius taškus, taip pat metodologinio bei filosofinio apmąstymo plotmių atsiradimą ir plėtrą hermeneutikoje, atverti filosofijos studentams aktualią tarpdisciplininę humanitarinių bei socialinių mokslų problematiką. Nagrinėjant šiuolaikinės filosofijos hermeneutinį posūkį, siekiama parodyti jos, kaip vienos iš svarbiausių šiuolaikinio filosofinio mąstymo krypčių, reikšmę ir apimtį.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Hermeneutikos kilmė ir ankstyvosios jos versijos. Aptariamos hermeneutikos ištakos antikinėje Graikijoje. Pristatomos antikinė, filologinė ir teologinė hermeneutikos, analizuojamos Homero poemų re/interpretacijos.

II tema. Hermeneutika – kaip biblinės egzegezės teorija. Analizuojamos ankstyvosios krikščionybės Biblijos (Senojo ir Naujojo Testamentų) interpretacijos problemos, aptariamos egzegezės mokyklos, Augustino knygos ir pasaulio (istorijos) hermeneutika, pristatoma alegorizacijos metodo svarba.

III tema. Viduramžių simbolinis mąstymas ir keturių Rašto prasmų samprata. Atskleidžiamas viduramžių simbolinio mąstymo pobūdis ir parodoma, kaip jis skleidžiasi keturių skirtingų Šventojo Rašto prasmų interpretacijose.

IV tema. Naujųjų laikų racionalistinė hermeneutika. Analizuojama su Naujųjų laikų pasaulėvaizdžio sekularizacija siejama racionalistinė hermeneutika (Spinoza ir Hobbes'as), atitrūkusi nuo egzegetinės šventraščių problematikos – perfokusavusi dėmesį prie žmogaus proto.

V tema. Hermeneutika – kaip humanitarinių mokslų metodologija ir filosofija. Analizuojama Schleiermacherio hermeneutikos universalizacija, aptariamas Dilthey'aus siekis paversti hermeneutiką universaliu *Geisteswissenschaften* (dvasios mokslų) pamatu – „istorinio proto kritika“, kaip atsvara I. Kanto „grynojo proto kritikai“, užsimojusiai suteikti pamatus gamtos mokslams. Aptariama *supratimo (Verstehung)* ir *aiškinimo (Erklärung)* skirtis dvasios ir gamtos moksluose.

VI tema. XIX a. romantinės ir XX a. ontologinės hermeneutikos versijos. Aptariami šių versijų bendrumai ir skirtumai, pabrėžiant tęstinumą. Tačiau atskleidžiami skirtingi požiūriai į tekstą ir autorių: su romantine hermeneutika siejami empatijos, kongenialumo principai praranda savo svarbą ontologinėje hermeneutikoje, nukreipusioje dėmesį nuo subjekto, kaip genialaus autoriaus, į patį tekstą.

VII tema. Hermeneutika anapus objektyvizmo ir reliatyvizmo. Ontologinė hermeneutika analizuojama kaip balansuojanti tarp objektyvizmo ir reliatyvizmo, stengiantis atskleisti, jog, viena vertus, ji nenukrypsta į redukuojantį vienprasmiškumą, kita vertus, neatsipalaiduoja destruktyviam, *anything goes* pobūdžio reliatyvizmui.

VIII tema. Nihilistinis hermeneutikos pašaukimas G. Vattimo hermeneutikoje. Analizuojamas su *silpnojo mąstymo* paradigma, išreiškiančia būties silpnėjimo tendenciją, siejamas *nihilistinis pašaukimas hermeneutikoje*. Aptariamos tokio mąstymo įsigalėjimo XX a. antroje pusėje tendencijos ir kartu klausinama: Kam išlaisvina mus nihilistinis pašaukimas?

IX tema. Hermeneutikos ir dekonstrukcijos santykis: *neramus mąstymas* hermeneutikoje. Aptariamos skirtingos – įcentrinė ir išcentrinė – filosofinės hermeneutikos ir dekonstrukcijos nuostatos, taip pat išryškinamos *neramus mąstymo* (N. Davey) užuomazgos hermeneutikoje, įgalinančios hermeneutiką transformuoti.

X tema. Gadamerio ir Derrida debatai: dialogo ne/galimybė. Analizuojama dialogui provokuojanti ir kartu jo negalimybę atskleidžianti polemika. Apčiuopiamos skirtingos – tapatumo ir skirties link kreipiančios mąstysenos, neredukuojamos viena į kitą.

Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 20 % pažymio,

Koliokviumas – 30 % pažymio,

Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr. Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.

1.	D. Alekna. „Keturiuos Šventojo Rašto reikšmės“. - <i>Naujasis židinys</i> , 1994, Nr.7–8.
2.	B. J. Bernstein. <i>Beyond Objectivism and Relativism: Science, Hermeneutics, and Praxis</i> . United States

	of America: University of Pennsylvania Press, 1983.
3.	N. Davey. <i>Unquiet Understanding: Gadamer's Philosophical Hermeneutics</i> . The United States of America: State University of New York, 2006.
4.	W. Dilthey. „Dilthey Wilhelm, „Hermeneutikos atsiradimas“, in Jūratė Baranova, <i>Istorijos filosofija</i> , Vilnius: Alma littera, 2000.
5.	H.-G. Gadamer. <i>Wahrheit und Methode</i> . Tübingen, 1960.
6.	H.-G. Gadamer. <i>Grožio aktualumas. Menas kaip žaidimas, simbolis ir šventė</i> . Vilnius: Baltos lankos, 1997.
7.	H.-G. Gadamer. <i>Istorija. Menas. Kalba</i> . Vilnius: Baltos lankos, 1999.
8.	J. Grondin. <i>Filosofinės hermeneutikos įvadas</i> . Vilnius: Aidai, 2003.
9.	J. Grondin. <i>Vattimo's Latinization of Hermeneutics: Why did Gadamer resist Postmodernism?</i> In: Weakening Philosophy. Festschrift in Honor of Gianni Vattimo. Mc-Gill-Queens University Press, 2005.
10.	M. Heidegger. <i>Being and Time</i> . John Macquarrie and Edward Robinson (transl.). Basil Blackwell Publisher Ltd, 1962.
11.	M. Heideggeris. „Iš japono ir klausinėjančiojo pašnekesio apie kalbą“, in <i>Rinktiniai raštai</i> , Vilnius: Mintis, 1992.
12.	M. Heidegger. „Helderlinas ir poezijos esmė“, in <i>Veidai-88</i> , Vilnius: Vaga, 1989.
13.	M. Heidegger. <i>Meno kūrinio ištaka</i> . Vilnius: Aidai, 2003.
14.	Klemensas Aleksandrietis. „Tikrosios filosofijos pažinimo užrašų Stromatai“. <i>Bažnyčios Tėvai. Antologija</i> , Vilnius: Aidai, 2003.
15.	Origenas. <i>Giesmių giesmės homilijos</i> . Vilnius: Aidai, 1996.
16.	Origenas. „Pradžios knygos VIII homilija“. <i>Bažnyčios Tėvai. Antologija</i> . Vilnius: Aidai, 2003.
17.	G. L. Ormiston, A. D. Schrift (eds.). <i>The Hermeneutic Tradition. From Ast to Ricoeur</i> . Albany: State University of New York Press, 1990.
18.	Platonas. <i>Ijonas</i> . Naujasis Židinys, Nr. 4, 1995.
19.	P. Ricoeur. „Mitas. Filosofinė interpretacija“, in: <i>Mitologija šiandien</i> . Vilnius: Baltos lankos, 1996.
20.	P. Ricoeur. <i>Egzistencija ir hermeneutika. Interpretacijų konfliktas</i> . Vilnius: Baltos lankos, 2001.
21.	P. Ricoeur. <i>Interpretacijos teorija</i> . Vilnius: Baltos lankos, 2000.
22.	A. Sverdiolas. <i>Apie pamėklinę būtį</i> . Vilnius: Baltos lankos, 2006.
23.	A. Sverdiolas. <i>Būti ir klausti. Hermeneutinės filosofijos studijos – 1</i> , Vilnius: Strofa, 2002.
24.	A. Sverdiolas. <i>Aiškinimo ratas. Hermeneutinės filosofijos studijos – 2</i> , Vilnius: Strofa, 2003.
25.	A. Sverdiolas. <i>Paulio Ricoeuro užuolankos</i> . In: Ricoeur, Paul. <i>Egzistencija ir hermeneutika: Interpretacijų konfliktas</i> . Vilnius: Baltos lankos, p. viii–lxxxix, 2001.
26.	G. Vattimo. <i>Beyond Interpretation: The Meaning of Hermeneutics for Philosophy</i> . David Webb (transl.). Stanford, California: Stanford University Press, 1997.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	A. Augustinas. <i>Išpažinimai: vienuolika knyga</i> . Baltos lankos. Vilnius: Baltos lankos, Nr. 4, 1994.
2.	W. Dilthey. <i>Introduction to the Human Sciences</i> . Rudolf A. Makkreel and Frithjof Rodi (ed.). Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1989.
3.	H.-G. Gadamer. <i>Philosophical Hermeneutics</i> . David E. Linge (transl., ed.). Berkeley and Los Angeles, California: University of California Press, 1977.
4.	H.-G. Gadamer. <i>Truth and Method</i> . Joel Weinsheimer and Donald G. Marshall (transl. rev.), W. Glen-Doepel (first transl.). London, New York: Continuum, 2004.
5.	J. Grondin. <i>Festivals of Interpretation: Essays on Hans-Georg Gadamer's Work</i> . Kathleen Wright (ed.). Albany: State University of New York Press, 1990.
6.	R. Kearney. <i>Strangers and Others: From Deconstruction to Hermeneutics</i> . Leiden: Koninklijke Brill NV, 2002.
7.	D. P. Michelfelder & R. E. Palmer (ed., transl.). <i>Dialogue & Deconstruction: The Gadamer – Derrida Encounter</i> . Albany: State University of New York Press, 1989.
8.	Ch. Swartz,; P. Cilliers. <i>Dialogue Disrupted: Derrida, Gadamer and the Ethics of Discussion</i> . South African Journal of Philosophy, Vol 22 (1). University of Stellenbosch, 2003. Prieiga per internetą: http://www.uma.es/gadamer/resources/Derrida.&.Gadamer.(on)-Dialogue-Disrupted---Derrida-Gadamer-and-the-Ethics-of-Discussion.pdf
9.	S. M. Feldman. <i>Made for each other: The interdependence of deconstruction and philosophical hermeneutics</i> . In: <i>Philosophy and Social Criticism</i> , Vol. 26, No 1. SAGE Publications, 2000.
10.	V. Rubavičius. <i>Postmodernusis diskursas: filosofinė hermeneutika, dekonstrukcija, menas</i> . Vilnius: kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2003.
11.	T. Sheehan. <i>On Movement and the Destruction of Ontology</i> . In: Hubert Dreyfus; Mark Wrathall (ed.).

Heidegger Reexamined: Art, Poetry, and Technology, Vol. 3.. Routledge: New York and London, p. 320–328, 2002.

12. G. Steiner. *Tikrosios esatys*. Laimantas Jonušys (vert.). Vilnius: Aidai, 1998.

13. R. Šerpytė. *Hermeneutika ir nihilizmas arba – apie filosofijos „lietuviškąją“ tapatybę*, Problemos, 78, p. 52–61, 2010.

14. R. Šerpytė. *Nihilizmas ir Vakarų filosofija*. Vilnius: Vilniaus universitetas, 2007.

15. A. Uždavins. *Versmių labirintai: Proklo hermeneutinė filosofija ir mistagogija*. Vilnius: Eugrimas, 2002.

16. G. Vattimo. *Hermeneutics as Koiné*. Theory, Culture & Society 5, p. 399–408, 1988.

17. G. Vattimo; P. A. Rovatti. *Weak Thought*. State University of New York, 2012.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Arūnas Sverdiolas	LKTI	prof. dr.	arunas.sverdiolas@gmail.com
2.	Dalius Jonkus	VDU	prof. dr.	phenolt@yahoo.com

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Skyrius
FIL8004	6	Lietuvos kultūros tyrimų institutas	Lyginamųjų kultūros tyrimų skyrius

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

POSTMODERNISTINĖ FILOSOFIJA IR ESTETIKA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

POSTMODERN PHILOSOPHY AND AESTHETICS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurso tikslas – išskleisti postmoderniosios filosofijos ir estetikos susiklostymo prielaidas bei aplinkybes, filosofavimo nuostatas ir bruožus, raidos ypatumus amžių sandūroje. Išryškinama ir gvildinama prancūzų poststruktūralizmo ir dekonstrukcijos, filosofinės hermeneutikos, amerikiečių urbanistinių, kultūros ir literatūros studijų sąveika, suformavusi postmoderniojo filosofavimo lauką ir teorines nuostatas, kurios išplito daugelyje HSM sričių. Dabartinės postmoderniosios filosofijos ir estetikos raidos tendencijos siejamos su naujomis tyrimų sritimis, apimančiomis žmogaus ir jo kuriamos techninės aplinkos sąveiką, taip pat gyvybės sutechnologinimą. Kurse gvildinama teorinių dekonstrukcinių nuostatų įvairovė „konfliktuojančių epistemologijų“ sąlygomis.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The aim of the course is to unfold the preconditions and factors that determined the rise and spread of postmodern philosophy and aesthetics, to develop the main philosophical attitudes and features and also the peculiarities of evolution at the junction of centuries. This aim is achieved by highlighting the interaction of French post-structuralism and deconstruction, American urban, culture and literary studies forming the field of postmodern philosophizing and theoretic attitudes that disperse into many domains of social and humanitarian studies. Contemporary postmodern philosophy and aesthetics tendencies of development are related to the explorations of manifold interactions between the human being and his technological environment, the spread of bio-nano- technologies. In the course deconstructive philosophical attitudes under conditions of “conflicting epistemologies” are considered.

Dalyko poreikis bei aktualumas

VDU, VU ir LEU bakalauro ir magistro studijų metu daugiausia dėmesio skiriama apžvalginiams filosofijos ir estetikos kursams, o naujausios postmodernistinės filosofijos ir estetikos raidos tendencijos lieka nežinomos studentams. Tęsiant studijas doktorantūroje ir atliekant kiekybiškai ir kokybiškai didesnę tyrimą, iškyla poreikis susipažinti su pastaraisiais dešimtmečiais šiose mokslo srityse išryškėjusiomis radikaliomis transformacijomis. Susipažinimas su jomis, padeda studentui pamatyti platesnį galimų disertacijos objekto interpretacijų spektrą ir praturtina doktorantūros tyrimus.

Dalyko tikslai

Šio kurso tikslas – išstudijuoti pagrindines dabartinės postmodernistinės filosofijos ir estetikos tendencijas, suvokti kaip naujaisi kultūros ir meno virsmai atsispindi teorinėje recepcijoje ir sugebėti įgytas žinias ir mokslinio tyrimo metodus kūrybiškai taikyti konkrečiame disertacijos tyrime.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Postmodernistinės filosofijos ir estetikos genezė.
II tema. Neklasikinė ir postmodernistinė filosofija.
III tema. Postmodernistinis lūžis ir jo istoriosofinė prasmė.
IV tema. Heideggeris ir postmodernusis diskursas.
V tema. Postmodernusis diskursas ir filosofinė hermeneutika.
VI tema. Teorinių nuostatų transformacija postmodernistinėje filosofijoje ir estetikoje.
VII tema. Foucault diskursų teorija.
VIII tema. Deleuze nomadologija.
IX tema. Derrida dekonstruktyvizmas.
X tema. Lacano psichoanalitinis posūkis.
XI tema. Baudrillardo simulakrų teorija.
XII tema. Postmodernizmas ir Rytų estetinis reliatyvizmas.
Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio,

Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Gosselin P. <i>Fuite de l'Absolu: Observations cyniques sur l'Occident postmoderne</i> . Volume I-II, Québec: Samizdat, 2006, 2008.
2.	Hottois G. <i>De la Renaissance à la Postmodernité: Une histoire de la philosophie moderne et contemporaine</i> . Bruxelles: éd. De Boeck Université, 2001.
3.	Cusset F. <i>French Theory</i> . Paris: éd. La Découverte, Paris, 2003.
4.	Deleuze G. <i>Foucault</i> . Paris: Minuit, 1986.
5.	Derrida J. <i>Apie gramatologiją</i> . Vilnius: Baltos lankos, 2005.
6.	Dosse F. <i>History of Structuralism</i> . Vol 2: The Sign Sets, 1967—Present. Minneapolis, London: University of Minnesota Press, 1997.
7.	Foucault M. <i>Dits et écrits</i> . Vol. 1-4, Paris, Gallimard, 1994.
8.	Heidegeris M. <i>Rinkiniai raštai</i> . Iš vokiečių k. vertė A. Šliogeris. Vilnius: Mintis, 1980.
9.	Jameson F. <i>Kultūros posūkis. Rinkiniai darbai apie postmodernizmą, 1983—1998</i> . Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2002.
10.	Lyotard J.-F. <i>Postmodernus būvis. Šiuolaikinį žinojimą aptariant</i> . Vilnius: Baltos lankos, 1993.
11.	Foucault M. <i>Ethics, Subjectivity, and Truth. The Essential Works of Foucault 1954—1984</i> . Vol. 1. Ed. by P.Rabinow. New York: The New Press, 1997.
12.	Foucault M. <i>Power/Knowledge</i> . New York, Random House, 1980.
13.	Rorty R. <i>Objectivity, Relativism and Truth</i> . Philosophical Papers vol. 1. Cambridge University Press, 1991.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Andrijauskas A. <i>Neklasikinės ir postmodernistinės filosofijos metamorfozės</i> . Vilnius, Vilniaus aukciono biblioteka, 2010.
2.	Bartas R. <i>Teksto malonumas</i> . Vilnius: Vaga, 1991.
3.	Baudrillard J. <i>Simuliakrai ir simuliacija</i> . Vilnius: Baltos lankos, 2002.
4.	Bauman Z. <i>Postmodernity and Its Discontents</i> . New York; The New York University Press, 1997.
5.	De Man P. <i>Allegories of Reading</i> . New Haven-London: Yale UP, 1979.
6.	Rubavičius V. <i>Postmodernusis kapitalizmas</i> . Kaunas: Kitos knygos, 2010.
7.	Rubavičius V. <i>Postmodernusis diskursas: filosofinė hermeneutika, dekonstrukcija, menas</i> . Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2003.
8.	Kremer-Marietti A. <i>La raison créatrice. Moderne ou postmoderne</i> . Paris: Kimé, 1996.
9.	Petit J-F. <i>Penser après les postmodernes</i> . Paris : Boucher / Chastel, 2005.
10.	Sokal A., Bricmont J., Hochstedt B. <i>Pseudosciences et postmodernisme</i> . Paris: Odile Jacob, 2005.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Antanas Andrijauskas	LKTI	habil. dr.	aandrijauskas@gmail.com

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Skyrius
FIL8005	6	Lietuvos kultūros tyrimų institutas, Europos humanitarinis universitetas	Šiuolaikinės filosofijos skyrius

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

POSTSTRUKTURALIZMAS

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

POSTSTRUCTURALISM

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba:

Kurso tikslas – supažindinti su poststruktūralizmo sąvokomis ir problemomis, atskleisti poststruktūralizmo santykį su struktūralizmu bei kitomis filosofijos kryptimis – fenomenologija, hermeneutika, psichoanalize. Apibrėžti poststruktūralizmo santykį su klasikine filosofijos paradigma ir atkreipti dėmesį į šiuos svarbiausius momentus: subjekto ir esaties metafizikos kritiką, skirtumo ir tapatybės santykio pasikeitimą, nepasitikėjimą „didžiaisiais naratyvais“, žinojimo ir galios santykių archeologiją ir genealogiją, tikrovės „pradimo“ klausimą, tikrovės ir hiperrealybės santykį. Kursas supažindins su svarbiausių poststruktūralizmo teoretikų – R. Barthes'o, J. Derrida, M. Foucault, G. Deleuze'o ir F. Guattari, J. Baudrillard'o, J.-F. Lyotard'o, P. Sloterdijko, S. Žižeko darbais ir jų suformuluotomis sampratomis bei sąvokomis. Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas rašto darbas, diskusijos.

Anotacija anglų kalba:

The aim of the course is to introduce the most important concepts and problems in poststructuralist thought, to demonstrate the place of poststructuralist theory among other philosophical trends of the 20th century – structuralism, phenomenology, hermeneutics, psychoanalysis, feminist theory. The course aims to demonstrate on what grounds poststructuralist theory criticizes classical philosophy and discuss such moments as: the critique of subject and the metaphysics of presence; difference and identity; critique of “grand narratives”, the archaeology and genealogy of the relationships between knowledge and power, the question of the reality and the relationship between reality and hyper-reality. The course introduces the main works and notions of prominent poststructuralist thinkers - J. Baudrillard, R. Barthes, R. Braidotti, G. Deleuze and F. Guattari, J. Derrida, L. Irigaray, J. Kristeva, M. Foucault, L. Lyotard, P. Sloterdijk, S. Žižek.
Teaching methods: lectures, seminars, essay, discussions.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Kursas pristato svarbiausias poststruktūralistinės teorijos kryptis, kurios gali būti naudojamos kaip humanitarinių mokslų metodologijos. Poststruktūralistinių teorijų ir sąvokų išmanymas būtinas visiems filosofijos srities tyrėjams, norintiems kontekstualizuoti ir apibrėžti savo tyrimus šiuolaikinės kritinės teorijos kontekste. Kursas aktualus tiek dėl formuluojamų problemų, kurios vis dar aktualios humanitarinių mokslų kontekste, tiek dėl tyrimo metodologijų, kurios gali būti pritaikomos tiek filosofijos, tiek kitoms disciplinoms.

Dalyko tikslai

Kurso tikslas – supažindinti su svarbiausiomis poststruktūralizmo figūromis ir kryptimis, apibrėžti svarbiausias poststruktūralizmo metodologijas ir sąvokas, išmokyti jas taikyti diskursyvinių ir vizualinių fenomenų analizei. Išmokyti lyginti ir sisteminti skirtingų teoretikų metodologijas.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Subjekto mirtis. Temoje analizuojama metafizinio subjekto ir autoriaus kritika R. Barthes'o ir M. Foucault darbuose; aptariama, kaip keičiasi diskursyvios struktūros po „autoriaus mirties“.
II tema. J. Derrida ir „esaties metafizikos“ kritika. Temoje aptariama J. Derrida dekonstrukcijos samprata ir jos įtaka postmoderniajai filosofijai (postfeminizmas, postkolonializmas); analizuojamos specifinės J. Derrida sąvokos: différance, pharmakon, supplement, pėdsakas, archi-raštas. Aptariamos Derrida teorijos etinės ir politinės implikacijos.
III tema. G. Deleuze'o ir Guattari nomadologija. Temoje aptariama Deleuze'o skirtumo samprata, palyginamos Deleuze'o ir Derrida skirtumo sampratos. Analizuojamas Deleuze'o ir Guattari santykis su struktūralizmu ir poststruktūralizmu bei psichoanalize. Aptariama subjekto, reikšmės ir organizacijos principų kritika; galios aparatų ir kontrolės visuomenės kritika.
IV tema. M. Foucault: žinojimo ir galios santykis. Temoje analizuojamas ankstyvasis Foucault ir jo sukurta „žinojimo archeologija“, aptariamas vėlyvasis M. Foucault, jo aprašomas galios ir diskurso santykis. Supažindinama su Foucault galios, seksualumo ir subjektyvumo koncepcijomis.

V tema. F. Jamesonas: postmodernizmas kaip vėlyvojo kapitalizmo kultūrinė logika. Aptariama Jamesono postmodernizmo samprata.

VI tema. J.-F. Lyotard'o postmodernizmo samprata. Temoje analizuojama J.-F. Lyotard'o skirtumo (the differend) samprata, "nežmoniškumo" koncepcija ir postmodernaus būvio charakteristikos.

VII tema. Postmoderni ideologijos kritika: L. Althusseris, P. Sloterdijkas, S. Žižekas. Temoje analizuojama Althusserio "ideologinių valstybės aparatų" koncepcija, interpeliacijos samprata. Aptiriamos Sloterdijko ir Žižeko ideologijos sampratos.

Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio,
Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
	<p>Barthes, Roland <i>S/Z</i>. (1970) Translated by Richard Miller. New York: Hill and Wang, 1974.</p> <p>Baudrillard, Jean. <i>Selected Writings</i>. Edited by Mark Poster. Stanford, Calif: Stanford University Press, 1988.</p> <p>Baudrillard, Jean. <i>Symbolic Exchange and Death</i>. (1976) Translated by Iain Hamilton Grant. London: Sage Publications, 1993.</p> <p>Braidotti Rosi. <i>Nomadic Subjects. Embodiment and Sexual difference in Contemporary Feminist Theory (any edition (2001 or 2011))</i>.</p> <p>Deleuze G., Guattari F. <i>Anti-Oedipus: Capitalism and Schizophrenia</i>. London: Athlone, 1983.</p> <p>Deleuze, Gilles. <i>The Logic of Sense</i>. (1969) Trans. by Mark Lester with Charles Stivale. New York: Columbia University Press, 1990.</p> <p>Derrida J. <i>Dissemination</i>. London, New York: Continuum, 2004.</p> <p>Derrida, J. <i>Writing and Difference</i>. (1967) Trans. by Alan Bass. Chicago: University of Chicago Press, 1978.</p> <p>Derrida, Jacques. <i>Of Grammatology</i>. (1967) Trans. by Gayatri Chakravorty Spivak. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1976.</p> <p>Foucault M. <i>Disciplinuoti ir bausti. Kalėjimo gimimas</i>. Vilnius : Baltos lankos, 1998.</p> <p>Foucault, Michel. <i>The Order of Things: An Archaeology of the Human Sciences</i> (1966). New York: Pantheon, 1971.</p> <p>Irigaray, Luce. <i>Speculum of the Other Woman</i>. (1974) Trans. by Gillian C. Gill. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1985.</p> <p>Jameson F. <i>Kultūros posūkis: Rinktiniai darbai apie postmodernizmą</i> (1983–1998). Vilnius: LRSL, 2002.</p> <p>Kristeva, Julia. <i>Revolution in Poetic Language</i> (1974). Trans. by Margaret Waller. New York: Columbia University Press, 1984.</p> <p>Lyotard, Jean François. <i>The Postmodern Condition: A Report on Knowledge</i> (1979). Translated by Geoff Bennington and Brian Massumi. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1984.</p> <p>Rorty, Richard. <i>Philosophy and The Mirror of Nature</i>. Princeton: Princeton University Press, 1979.</p> <p>Roudinesco, Élisabeth. <i>Philosophy in Turbulent Times: Canguilhem, Sartre, Foucault, Althusser, Deleuze, Derrida</i>. Trans. by William McCuaig. New York: Columbia University Press, 2008.</p> <p>Sloterdijk P. <i>Ciniškojo proto kritika</i>. Vilnius: Alma littera, 1999.</p> <p>White Hayden. <i>Tropics of Discourse. Essays in Cultural Criticism</i>. John Hopkins University, 1978.</p> <p>Žižek S. <i>The Sublime Object of Ideology</i>. London: Verso, 1989.</p> <p>Žižek S. <i>Viskas, ką norėjote sužinoti apie Žižeką, bet nedrįsote paklausti Lacano</i> (sud. A. Žukauskaitė). Vilnius, LRSL, 2005.</p>

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
	<p>Althusser L. <i>Lenin and Philosophy and Other Essays</i>. New York, London: Monthly Review Press, 1971 (2001).</p> <p>Derrida, Jacques. <i>Speech and Phenomena, and Other Essays on Husserl's Theory of Signs</i>. (1967) Trans. by David B. Allison. Evanston, Ill.: Northwestern University Press, 1973.</p> <p>Foucault M. "Kas yra autorius", in: <i>Metai</i>, 1992, nr. 9-10, p. 129-139.</p> <p>Foucault M. <i>Seksualumo istorija</i>. Vilnius: Vaga, 1999.</p> <p>Harland, Richard. <i>Superstructuralism: The Philosophy of Structuralism and Post-structuralism</i>. London:</p>

Routledge, 2010.
 Irigaray, Luce. *This Sex Which Is Not One*. (1977) Trans. by Catharine Porter. N.Y.: Cornell University Press, 1985.
 Kristeva, Julia. *Semeiotike: Recherches pour une sémanalyse*. Paris: Éditions du Seuil, 1969.
 Lacan, Jacques. *Écrits: A Selection*. Translated by Alan Sheridan. New York: Norton, 1977. Originally published in French, 1966.
 Lévi-Strauss, Claude. *The Elementary Structures of Kinship*. Translated by James Harle Bell, John Richard von Sturmer, and Rodney Needham. Boston: Beacon, 1969. Originally published in French, 1949.
 Lyotard J.–F. *Postmodernus būvis*. Vilnius: Baltos lankos, 1993.
 Ousmanova, Almira *Jacques Derrida on The Territory of Ghosts*”, in *ATHENA: Journal of Philosophical Studies*, vol. 13, 2018, pp. 96 – 123.
 Saussure, Ferdinand de. *Course in General Linguistics*. Translated by Wade Baskin. New York: Philosophical Library, 1959. Originally published 1916.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Audronė Žukauskaitė	LKTI	dr., vyriaus. m. d.	zukauskaite.audrone@gmail.com
2.	Almira Ousmanova	EHU	prof. dr.	almira.ousmanova@ehu.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FIL8006	6	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų fakultetas	Filosofijos katedra

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

ŠIUOLAIKINĖ KONTINENTINĖ POLITINĖ FILOSOFIJA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

CONTEMPORARY CONTINENTAL POLITICAL PHILOSOPHY

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurso metu kritiškai diskutuojamos kontinentinės politinės filosofijos teorijos, svarbiausios idėjos, argumentai, sąvokos ir tekstų poetika. Nagrinėjamos temos remiasi prieštaravimų principu ir negatyviosios dialektikos metodu, politinės filosofijos ir politinės sociologijos, politinės antropologijos ir politinės ekonomikos dialogu. Svarstomas politiškumas, politiškumo kūrimas ir gaminimas, jo distribucija, politiškumo analizės paradigmos. Nagrinėjama klasės, valdžios prigimtis, asmeninio sprendimo galimybė, valstybės ir modernizacijos bei revoliucijos santykis. Kontinentinės politinės filosofijos seminaro metu bus nagrinėjami kai kurie šios krypties autoriai, o kurso turinys keisis kas metai.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course critically discusses continental theories of political philosophy, main ideas and arguments, concepts and poetics of texts. Considered topics is based on the principle of contradiction and method of negative dialectics, on the basis of dialogue between philosophy and political sociology, anthropology and economy. The concept of political, creation and production of the political, distribution of the one, paradigms of analysis of political are discussed in the course. The ideas of class, power, possibilities for individual choice, relations between state and modernization and revolution are interpreted. Some authors of continental political philosophy will be considered in the seminar and content of the course will be changed every year.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Šiuolaikinių politinės filosofijos supratimas padės rašyti disertacijas ir mokslo tiriamuosius darbus politikos mokslų, politinės sociologijos, politinės antropologijos ir psichologijos, politinės ekonomikos srityse.

Dalyko tikslai

Kursas siekia suprasti svarbiausias šiuolaikinės kontinentinės politinės filosofijos teorijas, sąvokas bei išmoksi jas analizuoti remiantis skirtingomis paradigmomis ir metodais.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Politiškumo sąvoka, jos istoriškumas: abstraktumas ir konkretumas, turinio raida. Šiandieninis politiškumo kūrimas ir gaminimas, distribucija, politiškumo analizės paradigmos. Politinės filosofijos santykis su politine antropologija/sociologija/psichologija/ekonomika. Politinis praxis ir institucijos kilmė, politinio naratyvo funkcijos.

II tema. Pagrindinės sąvokos: transcendencija/utopija vs gyvenamasis pasaulis; politinis mitas/viešpataujantis pasakojimas vs kasdienė politika; viešasis interesas vs asmeninis geismas; asmeninis suvokimas vs komunikacinis protas; individualizmas vs komunitarizmas; esencializmas vs konstruktyvizmas; masės vs elitas vs vid.klasė; laisvė formų įvairovė vs pareiga; laisvas pasirinkimas vs įtikinėjimas/manipuliacija; realus interesų atstovavimas vs spektaklio visuomenė; laisvas politinis žaismas vs disciplina/režimas; asmens raida vs subjekto reguliavimas; saviorganizacija/savivalda vs valstybė; suverenumo formų įvairovė.

III tema. Politiniai procesai: prieštaravimo ir konflikto reikšmė. Pagrindinių prieštaravimų paieška: dėl egoizmo (T. Hobbes); dėl susvetimėjimo ir mąstymo formų bei turinio nesuderinamumo (Hegelis), dėl gamybos formų (pamatinių struktūrų) ir gamybinių santykių prieštaravimo (K. Marxas), dėl hegemonijos (struktūros) ir didelių grupių (tautinių, rasinių, klasinių) neatitikimo; dėl tautų ir klasių kovos.

IV tema. Luominis, klasinis ir tautinis sąmoningumas. G. Lukacs klasinio sąmoningumo teorija. Klasė vs asmens egzistencija. Naujosios klasės: nomenklatūra vs biurokratija, kūrybinė ir meritokratinė klasės. Klasių teorijos silpnumai ir jos kritika.

V tema. Totalitarizmo ir autoritarizmo kritika H. Arendt, K. Popper, F. Hayek, T. Adorno ir kt. tyrinėjimuose.

VI tema. Politinio veiksmo teorija. Politinio lauko ir politinės arenos samprata. Diskusija dėl individo vaidmens. Linijinės istorijos ir esencializmo kritika. Daugialinijiškumas ir bifurkacijos samprata.

VII tema. Revoliucijos teorija. Valstybės ir revoliucijos santykis. Revoliucinis mąstymas ir nuolatinio kismo teorija. Įsikitinimo samprata.

VIII tema. Naujosios politinės galios teorijos. Diskursas ir geismas. M.Foucault: diskursyvių formacijų ir geismo kritika.

IX tema. Politinės lyderystės teorijos. Pono ir tarno dialektika. Lyderystės ir meistrystės dialektika. Politinės triksterystės samprata. Kolektyviniai mąstymo archetipai, suvokimo schematizmas ir asmens sprendimas.

X tema. Spektaklio visuomenės kritika ir tarptautinis situacionizmas. Kapitalo, visuomenės spektaklizacijos ir manipuliacijos raida.

XI tema. Negatyvioji politikos dialektika: vienmačio racionalumo, modernizacijos sąlygų ir komunikacinio proto reikšmės teorijos (M. Horkheimer, T. Adorno, H. Marcuze, W. Reich, J. Habermas).

XII tema. Mažosios politikos samprata. Mažoji literatūra, nehegemoniniai ryšiai, naujų ir alternatyvių suvokimo schemų aiškinimas (po G. Deleuze, F. Guattari).

XIII tema. Politinio disidentizmo, frakciškumo, nukrypimo, inovacijos, kūrybingumo sampratos. XX-XXI amžiaus Vidurio ir Rytų emigracijos ir disidentų politinė filosofija (Eurazijos sąjūdis, N. Berdiajevas, A. Solženycinas, V. Bukovskis, V. Havelas, V. Tismaneanu, J. Kubik, A. Štromas ir kiti).

Studijų metodai: paskaitos, diskusijos kurso temomis, individualios konsultacijos dėl kūrybinio esė, baigiamojo kūrybinio esė rašymas ir diskusija apie ją.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų rašto darbas ir seminarai – 50 % ,
 Egzamino rašto darbas (kūrybinis esė) – 50 %.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Mouffe Ch. <i>On the Political</i> . London: Taylor & Francis, 2005.
2.	Mouffe Ch. <i>The Return of the Political Phronesis</i> London: Verso, 1993.
3.	Ranciere J. <i>Dissensus: On Politics and Aesthetics</i> . London: Continuum, 2010.
4.	Подорога В. <i>Апология политического</i> . Москва: ГУ ВШЭ, 2010.
5.	Mažeikis G. <i>Po Pono ir tarno. Meistrystės ir lyderystės dialektika</i> . Kaunas: Kitos knygos, 2012.
6.	Mažeikis G. <i>Įsitikinimai: sąmoningumo metamorfozės</i> . Kaunas, Kitos knygos, 2013.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Habermas J. <i>Modernybės filosofinis diskursas</i> . Vilnius: Alma litera, 2002.
2.	Habermas J. <i>On the Pragmatics of Social Interaction. Preliminary Studies in the Theory of Communicative Action</i> . Cambridge, Mass : MIT Press, 2001.
3.	Horkheimer M., Adorno T. <i>Apšvietos dialektika</i> . Vilnius: Margi raštai, 2006.
4.	Debord G. <i>Spektaklio visuomenė</i> . Kaunas: Kitos knygos, 2006.
5.	Foucault M. <i>Disciplinuoti ir bausti: kalėjimo gimimas</i> . Vilnius, Baltos lankos, 1998.
6.	Foucault M. <i>Diskurso tvarka</i> . Vilnius, Baltos lankos, 1998.
7.	Havel V. <i>Kas žmogaus galioje</i> . Vilnius: Vaga, 1995.
8.	Marcuse H. <i>Counterrevolution and Revolt</i> . Boston: Beacon Press, 1972.
9.	Marcuse H. <i>One-Dimensional Man: Studies in the Ideology of Advanced Industrial Society</i> . Boston: Beacon, 1964.
10.	Holland E. W. <i>Deleuze and Guattari's Anti-Oedipus: Introduction to Schizoanalysis</i> . London and New York: Routledge, 1999.
11.	Rancière <i>Hatred of Democracy</i> . London : Verso, 2006.
12.	Hardt M., Negri A. <i>Empire</i> , Harvard University Press, 2000.
13.	Солженицын А. <i>Архипелаг ГУЛag</i> , т. 1. YMCA-PRESS, Paris, 1973.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Gintautas Mažeikis	VDU	prof. dr.	g.mazeikis@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FIL8007	6	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų fakultetas	Filosofijos katedra

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

ŠIUOLAIKINĖ ANALITINĖ POLITINĖ FILOSOFIJA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

CONTEMPORARY ANALYTICAL POLITICAL PHILOSOPHY

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Seminarai	0,56 kr.
Konsultacijos	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kursas tyrinėja šiuolaikinę analitinę politinę filosofiją pasirinktinai, priklausomai nuo studijuojančių doktorantų ir profesoriaus interesų: utilitarizmo, konsekvencializmo, deontologijos, komunitarizmo, liberalizmo, pragmatizmo politinės filosofijos kryptis, aptaria jų svarbiausias koncepcijas, samprotavimo metodus, euristiką, skirtingų mokyklų sąsajas. Tyrinėjimų metu siekiama suprasti ir išmokti naudotis analitinės filosofijos metodais (argumentacija, aporijomis, paradokais, antinomijomis, sofizmų kritika, logikos ir poetikos priemonėmis, kalbinių žaidimų teorija), aiškinti analitinės (plačiaja prasme) politinės filosofijos teorijas, idėjas, argumentus, opozicijas, kritinius ir kitus samprotavimų metodus.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course researches Contemporary Analytical political philosophy by choosing of object according to interests of Ph. D. students and Professor. Different schools of political philosophy: utilitarianism, consequentialism, communitarianism, deontology, liberalism, analytical, pragmatism, their main concepts, methods of consideration, heuristics, and relations will be considered in the course. It will learn, understand and use the instruments of contemporary analytical philosophy (argumentation, aporias, paradoxes, antinomies, critics of sophisms, other means of logic and poetic, theory of language games and others) in the process of researches. The course will present analytical political theories, ideas, arguments, oppositions, critical and other methods of considerations.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Dalykas reikšmingas studijuojantiems liberalizmo bei dešiniąsias ideologijas, JAV, Didžiosios Britanijos ir Skandinavijos kraštų politinės filosofijos tradiciją, bei su ja susijusias valstybės gerovės, piliečių laisvių ir prievolių idėjas, jų argumentavimo būdus.

Dalyko tikslai

Studijuoti analitinės politinės filosofijos svarbiausias idėjas, principus ir jų argumentavimo būdus.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Analitinės politinės filosofijos idėja ir jos istorija. Analitinės filosofijos idėja ir jos istorija. Politinės analitinės filosofijos gimimas. B. Russelo įtaka.

II tema. Analitinio filosofinio argumentavimo principai ir metodai. Analitinės filosofijos euristika: argumentavimo logika, sofizmų kritika, paradoksų, antinomijų, aporijų analizė ir kritika. Idėjų ir vertybių analizė, jų turinio istorinė-politinė sklaida ir politikos principų formavimas.

III tema. Kalbinių žaidimų teorija ir jos taikomumas politinei sferai, L. Wittgensteino įtaka.

IV tema. Pagrindinės kryptys: Utilitarizmo, deontologijos, konsekvencializmo, komunitarizmo, politinio liberalizmo, pragmatizmo teorijos.

V tema. Pirminių šaltinių problema: prigimtinė teisė. Natūralūs kūnai ir socialinės teisės.

VI tema. Etinis ir teisinis subjektai. Teisės neutralumo idėja.

VII tema. Teisingumo teorijos.

VIII tema. Socialinės sutarties teorijos.

XIX tema. J. Rawlso politinė filosofija.

X tema. M. Oakeshott'o politinė filosofija.

XI tema. R. Nozick'o minarchizmo arba minimalios valstybės teorija. Britų anarchizmo filosofija: S. Newman. Postanarchizmo teorija.

XII tema. R. Dworkino politinės teisės filosofijos idėjos.

XIII tema. Analitinė filosofija ir idėjų istorija: I. Berlinas ir jo pasekėjai.

XIV tema. Libertarizmo/avarchizmo versus komunitarizmas diskusija: M. Sandel, Ch. Taylor ir kt.

XV tema. Pragmatizmo politinė filosofija: J. Dewey, R. Rorty politiniai-filosofiniai samprotavimai.

XVI tema. W. E. Connolly pliuralizmo ir agonistinės demokratijos teorijos.

Studijų metodai: paskaitos, diskusijos kurso temomis, individualios konsultacijos dėl kūrybinio esė, baigiamojo kūrybinio esė rašymas ir diskusija apie ją.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio,

Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Braybrooke D. Analytical Political Philosophy: From Discourse, Edification. University of Toronto Press, 2006.
2.	Rainer F. Contexts of Justice. Political philosophy beyond Liberalism and Communitarianism. Berkeley: University of California Press, 2002.
3.	Freeman S. Justice and Social Contract. Essay on Rawlsian Philosophy. Oxford: Oxford University Press, 2007.
4.	Rawls J. Politinis liberalizmas. Vilnius: Eugrimas, 2002.
5.	Nozick R. Anarchija, valstybė ir utopija. Vilnius: Eugrimas, 2003.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Berlin I. Vienovė ir įvairovė: žvilgsniai į idėjų istoriją, vert. A. Jokubaitis, Vilnius: Amžius, 1995.
2.	Jokubaitis A. Trys politikos aspektai: praktika, teorija, menas. V.: Vilniaus universiteto leidykla, 2005.
3.	Jokubaitis A. Liberalizmo tapatumo problemos. V.: Versus Aureus, 2003.
4.	Šiuolaikinė politinė filosofija: antologija (1998) (sud. János Kis). Vilnius, Pradai, 1998.
5.	Mickūnas A. Demokratija šiandien. Vilnius: Versus aureus, 2007.
6.	Hayek F. A. von. Teisė, įstatymų leidyba ir laisvė. Vilnius, 1998.
7.	Dworkin R. Rimtas požiūris į teises. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjunga, 2004.
8.	Dworkin R. Teisės imperija. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2005.
9.	Dworkin R. Principo reikalas. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2006.
10.	Russel B. Political ideals. London: Routledge, 1977.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Gintautas Mažeikis	VDU	prof. dr.	g.mazeikis@vdu.lt
2.	Auksė Balčytienė	VDU	prof. dr.	a.balcytiene@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FIL8008	6	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų fakultetas	Filosofijos katedra

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

FILOSOFIJOS ISTORIJOS TEORIJŲ IR METODOLOGIJOS SEMINARAS

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

SEMINAR OF HISTORY OF PHILOSOPHY AND METHODOLOGY

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Remiantis filosofijos istorijos pavyzdžiais ir tekstais atskleidžiami paradigmatai filosofijos istorijos skurtumai. Parodomas istorijos naratyvumas ir daugiakryptiškumas, institucionalumas, nenutrūkstamumo ir trūkių bruožai. Kalbama apie filosofijos istorijos tyrimo metodologijų įvairovę: kritikuojami linijiniai, eurocentristiniai, vienmačiai, kolonijiniai, holistiniai, esencialistiniai požiūriai; analizuojami hegeliniai, neomarksizmo, struktūralizmo ir poststruktūralizmo, pragmatizmo, analitiniai metodai; diskutuojami heterogeniški, nelinijiniai, intertekstualūs, hermeneutiniai, idėjų istorijos, negatyviosios dialektikos, idėjų geneologijos ir archeologijos, komparatyvistiniai, pokolonijiniai ir kiti požiūriai.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course explains paradigmatic differences of history of philosophy on the basis of examples from history of philosophy and related texts. Narrative and multi-dimensional, institutional, continuous and disrupted character of history is discussed. The course speaks about methodological multiplicity of researches in history of philosophy and will criticize: linear, Eurocentric, one dimensional, colonial, holistic, essentialist approaches. The course analyzes Hegelian, neo-Marxist, structural and post structural, pragmatic, analytical methods. The heterogenic, nonlinear, intertextual, hermeneutics, history of ideas, negative dialectics, genealogy and archaeology of ideas, comparative, postcolonial and others points of view are interpreted.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Kursas reikšmingas studijuojantiems filosofijos istorija arba jos elementus ir renkantis tyrimo metodologiją. Kursas yra aktualus siekiant įveikti metodologinį nacionalizmą ir kurti atvirą įvairovei visuomenę.

Dalyko tikslai

Kurso tikslas yra kritikuoti metafizines, esencialistines ir hegemonines metodologijas, parodyti alternatyvų įvairovę ir pakankamo pagrindimo būtinumą, nagrinėti šiuolaikinės filosofijos istorijos galimybes ir sprendimus.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Nelinijinės ir daugialinijinės istorijos analizė. Rizomatiškumo samprata. Esencializmo ir finalizmo kritika. Hegelinės filosofijos istorijos kritika.

II tema. Marksitinės ir neomarksistinės filosofijos istorijos analizė ir kritika. Hegemoninės, kolonijinės, ideologinės istoriografijos kritika. Filosofijos kaip „tarnaitės“ vaidmens analizė: teologijos, politinės ideologijos, klasės viešpatavimo, diskurso pateisinimo.

III tema. Institucinės istoriografijos kritika ir tradicijos bei „mokyklos“ analizė. Institucinės priklausomybės ir meistrystės skirtis: komuliatyvinis žinojimas, patyrimas ir poetika. Nihilizmas ir filosofijos istorija. F. Nietzsches ir jo pasekėjų filosofijos istorija.

IV tema. Vienmačio mąstymo samprata ir vienmatiškumo racionalumas. Filosofijos istorija atverianti laisvę ir įvairovę ir pateisinanti bei suvaržanti. Filosofijos istorija kaip kritinės teorijos prielaida; argumentavimo, retorikos bei filosofijos poetikos tikslai komunitarizmo ir atviros įvairovei visuomenės požiūriu.

V tema. Pozityvistinė istorijos filosofija. Wł. Tatarkiewicz ir R. Plečkaitis.

VI tema. Neoplatoniškosios-hermetinės filosofijos istorijos ir jos ribos. A. Losevo, A. Uždavinio fenomenai.

VII tema. Neohegelietiška filosofijos istorija ir idėjų istorijos pradžia: R.G. Collingwood.

VIII tema. Hermeneutinė filosofijos istorija: egzistenciškai svarbios patirties interpretacija. M. Heideggeris, G. Gadamer, P. Ricoeur ir A. Sverdiolas.

IX tema. K.G. Jungo psichoanalitinė filosofijos istorija: psichikos likimai ir alchemija. Jungo idėjų kritika.
 X tema. Analitinė istorijos filosofija kaip argumentavimo įvairovių atskleidimas. I. Berlin ir vertybių teorija.
 XI tema. Filosofijos istorija, kaip nihilizmo, kritinio mąstymo ir išsilaisvinimo patirtis: J. Baudrillardas, A. Šliogeris.
 XII tema. Poststruktūralizmo filosofijos istorija G. Deleuze ir F. Guattari, J. Derrida kūrinuose.
 Studijų metodai: paskaitos, diskusijos kurso temomis, individualios konsultacijos dėl kūrybinio esė, baigiamojo kūrybinio esė rašymas ir diskusija apie ją.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas – 50 % pažymio,
 Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Hegel G. <i>Filosofijos istorijos paskaitos</i> . T. 1. Vilnius: Alma litera, 1999.
2.	Foucault M. <i>Order of Things: an archeology of the human sciences</i> . New York: Routledge, 2005.
3.	Collingwood R.G. <i>The Idea of History</i> . Oxford: Oxford University Press, 1946.
4.	Deleuze G. <i>The Fold. Leibniz and the Baroque</i> . London: Continuum, 2006.
5.	Berlin I. <i>Vienovė ir įvairovė: žvilgsniai į idėjų istoriją</i> . Vilnius: Amžius, 1995.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	<i>Hegel's history of philosophy</i> . New interpretations. New York: State University of New York, 2003.
2.	Manuel De Landa. <i>A Thousand Years of Nonlinear History</i> . New York: Zoone Books, 2000.
3.	Jenkins K. <i>History of postmodern philosophy</i> . London: Routledge, 2001.
4.	<i>Postcolonial Philosophy of Religion</i> . Ed. By. Purushottama Bilimoria, Andrew B. Irvine. Amsterdam: Springer, 2009.
5.	Novack G. <i>Marxist Writings on History and Philosophy</i> . Newtown: Resistance book, 2008.
6.	McGushin E. P. Foucault's Askesis. An Introduction to the Philosophical Life. Northwestern University Press, 2007.
7.	King P. <i>The History of ideas</i> . New Jersey: Barnes and Noble Books, 1983.
8.	Bevir M. <i>Logic of the History of Ideas</i> . Cambridge: Cambridge University Press, 1999.
9.	Uždavinys A. <i>Hermio Trismegisto išminties kelias</i> , Vilnius: Sophia, 2005.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Gintautas Mažeikis	VDU	prof. dr.	g.mazeikis@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Skyrius
FIL8009	6	Lietuvos kultūros tyrimų institutas	Lyginamųjų kultūros tyrimų skyrius

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

RYTŲ FILOSOFIJOS PROBLEMATIKA IR RAIDA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

THE DEVELOPMENT AND TOPICS OF ASIAN PHILOSOPHY

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurso metu doktorantai supažindinami su pagrindinėmis Rytų mąstymo tradicijomis bei filosofinėmis mokyklomis, analizuojama pagrindinių filosofinių idėjų raida ir kaita. Ypatingas dėmesys skiriamas filosofijos, etikos bei religijos santykiui, parodant Rytų filosofijos specifiką, išryškinant tipologinius panašumus ir skirtumus nuo Vakarų filosofavimo. Kurso metu bus pateikiama pažintinė-panoraminė Azijos filosofinių tradicijų perspektyva, orientuojantis į tris didžiuosius kultūrinius Azijos regionus: Artimieji Rytai, Pietų Azija ir Rytų Azija. Atsižvelgiant į glaudų teorinio ir praktinio mąstymo ryšį Azijoje, bus pristatomos pagrindinės filosofinės-religinės sistemos. Didelis dėmesys skiriamas konceptualioms filosofinėms-etinėms ir religinėms kategorijoms bei sąvokoms, parodant jų funkcionavimo kultūrinį ir istorinį kontekstus.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The goal of this course is to introduce the main Asian philosophical traditions and schools by revealing cultural features, historical transformations, and paradigms of symbolical thinking and completeness of worldview systems. A special attention will be paid to the relations between religions, ethical systems and philosophies in Asian cultures by revealing the unique characteristics of traditional Oriental thinking similarities and differences from Western philosophy. During this course the broad introduction into the Asian philosophical traditions will be provided by emphasizing three main areas: South Asia, East Asia and Middle East Asia. Keeping in mind the close relation between practical and theoretical thinking in the Oriental world, the main thinking systems will be introduced. A significant attention will be paid to the essential philosophical and religious categories and concept) by revealing the historical and cultural contexts of their functioning.

Dalyko poreikis bei aktualumas

VDU bakalauro ir magistro Filosofijos studijų metu daugiausia dėmesio skiriama Vakarų filosofijai. Tuo tarpu ne vienas Vakarų filosofų yra patyręs Rytų filosofinių tradicijų įtaką, kurios ištakos lieka nežinomos studentams. Tęsiant studijas doktorantūroje ir atliekant kiekybiškai ir kokybiškai didesnę tyrimą, išskyla poreikis ne tik analizuoti konkrečių filosofų santykį su kitų civilizacijų mąstytojais, bet ir susipažinti su bendru globaliu filosofinių problemų sprendimo kontekstu. Susipažinimas su Rytų šalių filosofijos raida ir problematika padeda studentui pamatyti platesnį galimų disertacijos objekto interpretacijų spektrą ir praturtina doktorantūros tyrimus.

Dalyko tikslai

Kurso tikslas – supažindinti doktorantus su pagrindinėmis Rytų filosofinėmis tradicijomis ir mokyklomis, atskleidžiant jų kultūrinius savitumus, istorinės raidos metamorfozes, simbolinio mąstymo paradigmas, pasaulėžiūrinių sistemų visumą.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. “Rytų filosofija” ir jos aktualumas. Supažindinama su Rytų regionine tipologija ir Rytų tradicijų įtaka Vakarų filosofijai; aptariamas probleminis “bendrųjų filosofinių klausimų” statusas.

II tema. Religijos ir filosofijos santykis Rytuose. Analizuojama filosofijos ir religijos bei filosofijos ir mokslo tarpusavio sąveika Rytų mąstymo tradicijose bei filosofinėse mokyklose.

III tema. Indų mąstymo tradicijos. Aptariami indų mąstysenos bruožai; analizuojama Vedų literatūra, mitologija ir kosmogonija, Upanišadų misticizmas; gilnamasi į pagrindines hinduizmo idėjas remiantis konkrečių hinduizmo filosofinių mokyklų tekstais.

IV tema. Budizmo filosofija. Supažindinama su kertiniais budizmo principais; analizuojamos dharmų, tapsmo ir savasties ir ne-savasties sampratos; lyginamas skirtingų budizmo mokyklų mokymas esminiais filosofijos klausimais.

V tema. Budizmo filosofijos transformacijos Rytų Azijoje. Gilnamasi į budizmo filosofijos sklaidą ir kaitą

Tibete, Korėjoje ir Japonijoje; analizuojama budizmo ir vietinių šamaninių tradicijų sąveika ontologijos, antropologijos, etikos, religijos filosofijos srityse.

VI tema. Konfucianizmo filosofijos formavimasis ir raida. Nagrinėjamos Konfucijaus filosofijos ištakos ir kontekstas, pagrindinės idėjos; gilinamasi į konfucianizmo ontologinių, etinių, kosmogoninių ir kosmologinių idėjų transformacijas neokonfucianizme.

VII tema. Daoizmo filosofija. Analizuojamos ontologinės, epistemologinės, etinės, politinės ir religinės “Laozi”, “Zhuangzi” bei “Liezi” tekstų idėjos; aptariamas daoizmo filosofijos polemizavimas su Vardų mokyklos ir konfucianizmo idėjomis; analizuojama daoizmo įtaka neokonfucianizmui ir Chan budizmui.

VIII tema. Arabų-musulmonų filosofijos specifika. Aptariami religiniai islamo principai; lyginamos skirtingos arabų filosofijos mokyklos ir analizuojamas jų santykis su Vakarų filosofija.

Mokymo metodai: paskaitos ir seminarai, grindžiami pirminių Azijos filosofijos tekstų skaitymu ir analizavimu, bei individualus darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio,

Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Beinorius, Audrius. <i>Sąmonė klasikinėje Indijos filosofijoje</i> . Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2002.
2.	<i>Confucianism in Context: Classic Philosophy and Contemporary Issues, East Asia and Beyond</i> . Wonsuk Chang (Ed.), Leah Kalmanson (Ed.). State University of New York Press, 2010.
3.	<i>Japanese and Continental Philosophy: Conversations with the Kyoto School</i> (Studies in Continental Thought). Bret W. Davis (Ed.), Brian Schroeder (Ed.), Jason M. Wirth (Ed.). Indiana University Press, 2010.
4.	Hansen, Chad D. <i>A Daoist Theory of Chinese Thought: A Philosophical Interpretation</i> . Oxford: Oxford University Press. 2000.
5.	Kalupahana, David. <i>A History of Buddhist Philosophy</i> , University of Hawaii Press, 1992.
6.	<i>Korean Philosophy: Its Tradition and Modern Transformation</i> . Korean National Commission for UNESCO. Hollym International Corporation, 2004.
7.	Nasr, Seyyed Hossein. <i>Islamic Philosophy from Its Origin to the Present: Philosophy in the Land of Prophecy</i> . State University of New York Press, 2006.
8.	Pandit Bansi. <i>The Hindu Mind: Fundamentals of Hindu Religion and Philosophy for All Ages</i> . India: New Age Books. 2001.
9.	<i>Studying Hinduism: key concepts and methods</i> . Ed. by Sushil Mittal and Gene Thursby. London, New York: Routledge, 2008.
10.	Uždavinys, Algis. <i>Sufizmas Islamo civilizacijoje</i> . Atviros visuomenės asociacija, 2007.
11.	<i>Laozi</i> (vertimas iš kinų kalbos ir paaiškinimai Dalios Švambarytės). Vilnius: Vaga, 1993.
12.	Moeller, Hans-Georg. <i>Daoism explained</i> . Chicago and La Salle, Illinois, 2004.
13.	Ramachandran, Panmana Nair. <i>Hinduism</i> . Vitasta Publishing Pvt Ltd, 2013.
14.	<i>Upanišados</i> . (Vertimas iš sanskrito, įvadinis straipsnis ir paaiškinimai A. Beinoriaus), Vilnius: Vaga, 2007.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Alter, Joseph. <i>Yoga in Modern India: The Body between Science and Philosophy</i> . Princeton University Press, 2004.
2.	Basant Kumar Lal. <i>Contemporary Indian Philosophy</i> . Delhi: Motilal Banarsidass, 1999.
3.	Blocker, H. Gene. <i>World Philosophy: An East-West Comparative Introduction to Philosophy</i> . Prentice Hall, 1998.
4.	Budriūnaitė, Agnė, Vrubliauskaitė, Aušra. <i>Laiminga žuvis. Svarbiausios Zhuangzi alegorijos ir jų komentarai</i> . Kaunas, Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2010.
5.	Chung-ying Cheng, Nicholas Bunnin (eds). <i>Contemporary Chinese Philosophy</i> . Blackwell Publishers Ltd, 2002.
6.	Dasgupta, Surendranath. <i>A History of Indian Philosophy</i> . CreateSpace Independent Publishing Platform, 2013.
7.	Lawson, Tod (Ed.). <i>Reason and Inspiration in Islam: Theology, Philosophy and Mysticism in Muslim Thought</i> . Institute of Ismaili Studies, 2005.
8.	Potter, Karl. <i>Encyclopedia of Indian Philosophies</i> , Vol. I-X. Delhi: Motilal Banarsidass, 2001-2013.

9.	Roetz, Heiner. <i>Confucian Ethics of the Axial Age</i> . State University of New York Press, Albany, 1993.
10.	Sharif, M.M. <i>A History of Muslim Philosophy</i> . Adam Publishers & Distributors, 2007.
11.	Schuon, Frithjof. <i>Understanding Islam</i> . World Wisdom, 2003.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Loreta Poškaite	LKTI	doc. dr.	lposkaite@yahoo.com

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FIL8010	6	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų fakultetas	Filosofijos katedra

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

ANALITINĖ ANTROPOLOGIJA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

ANALITICAL ANTHROPOLOGY

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kursas susieja šiuolaikinius filosofinės antropologijos, analitinės antropologijos ir socialinės bei kultūrinės antropologijos tyrinėjimus, jų paradigmas, prielaidas, interpretacijas. Šiuolaikinė filosofinė antropologija nėra spekuliatyvus mokslas nors ir turi savo istoriją bei nagrinėja pamatines žmogiškumo problemas. Šiuolaikiniai socialinės ir kultūrinės antropologijos duomenys yra prielaida žmogaus socialumo, politiškumo, rasės, esencializmo, istorijos ir kultūrų daugialiniškumo, tarpkultūrinio dialogo, skirtingų kultūrų supratimo, naujų simbolių pasaulių ir žmogaus pavidalų įgalinimo filosofiniams apmąstymams. Analitinė filosofinė antropologija aiškina socialinės ir kultūrinės antropologijos duomenis, taip pat vykdo analitinius literatūros, kino, kultūros, politikos tyrimus.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course synthesizes considerations of contemporary philosophical anthropology, analytical anthropology, with researches and theories of contemporary cultural and social anthropology. Contemporary philosophical anthropology isn't more pure speculative discipline insofar as has its own history and considered basic problems of human beings. Contemporary data and case analysis of social and cultural anthropology are conditions for empowering of philosophical considerations on sociality and a political of human beings, races, essentialism, multilinearity of history and cultures, intercultural dialogue, understanding of alien cultures, new symbolical worlds, existential border of human beings and forms of thinking. Analytical anthropology explains data of social and cultural anthropology as well as do special analytical researches of literature, cinema and other cultural phenomenon.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Analitinė antropologija suteikia galimybę filosofškai remtis šiuolaikiniais socialinės ir kultūrinės antropologijos tyrinėjimais bei vykdyti savarankiškus kultūros fenomenų tyrimus ir yra nauja bei svarbi filosofijos dalis.

Dalyko tikslai

Tikslas yra plėtoti tarpdisciplinines filosofines – antropologines studijas, remtis kontinentinės filosofijos analitine patirtimi bei plėtoti savarankiškas empirines studijas.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Analitinės antropologijos kilmė: Apšvietos filosofinė antropologija ir politiniai socialiniai kolonializmo projektai; I. Kanto filosofinė antropologija pragmatiniu požiūriu ir jos praktinis pobūdis; M. Foulcault samprotavimai apie Kanto „Antropologiją pragmatiniu požiūriu“, V. Podorogos „analitinės filosofijos“ projektas.

II tema. Mąstymo formų įvairovė ir jų kritika J. Gebserio, E. Cassirerio, S. Langer filosofijoje.

III tema. Fenomenologinė antropologija ir Dasein perspektyva M. Heideggerio filosofijoje.

IV tema. L. Wittgensteinas ir naujosios analitinės filosofijos antropologija. Filosofijos įtaka Cl. Levi-Strausso, M. Sahlinso, Cl. Geertzo antropologijai.

V tema. Socialinės ir kultūrinės antropologijos įtaka H. Plessnerio, A. Gehleno filosofijai.

VI tema. G. Bataille filosofinė antropologija ir analizė.

VII tema. J. Derrida, F. Guattari ir G. Deleuze antropologiniai tyrinėjimai.

VIII tema. V. Podorogos „analitinės filosofijos projektas“.

IX tema. Analitinės antropologijos metodai ir galimybės.

X tema. Analitinės antropologijos literatūrinis ekskursas.

XI tema. Analitinės antropologijos kino ekskursas.

XII tema. Analitinės antropologijos teatro ekskursas.

Studijų metodai: paskaitos, diskusijos kurso temomis, individualios konsultacijos dėl kūrybinio esė, baigiamojo kūrybinio esė rašymas ir diskusija apie ją.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas– 50 % pažymio,
Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Mažeikis G. <i>Filosofinės antropologijos pragmatika ir analitika</i> . Šiauliai: Saulės delta, 2005.
2.	Подорога В. <i>Мимесис. Материалы по аналитической антропологии литературы</i> . Т 2. Ч 1. Идея произведения. М. Изд-во "Культурная революция", 2011.
3.	Mažeikis G. <i>Isikitinimai: sąmoningumo metamorfozės</i> . Kaunas: Kitos knygos, 2013.
4.	Cuypers S. E. <i>Self-Identity and Personal Autonomy: An Analytical Anthropology</i> . Michigan: Ashgate Publ, 2001.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Geertz Cl. <i>Kultūrų interpretavimas : straipsnių rinktinė</i> . Vilnius : Baltos lankos, 2005.
2.	Sahlins M. <i>Istorijos salos</i> . Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2003.
3.	Lévi-Strauss Cl. <i>Laukinis mąstymas</i> , Vilnius: Baltos lankos, 1997.
4.	<i>Philosophical Anthropology: Wittgenstein's perspective</i> . Ed.by. Jesus Padilla Galvez. New Jersey: Rutgers university, 2010.
5.	Darshan Singh Mani. <i>Encyclopaedia of Anthropology. Vol.5. Philosophical anthropology</i> . New Deli: Mittal Publications, 2001.
6.	Heidegger M. <i>Kant and the Problem of Metaphysics</i> . Bloomington: Indiana University Press, 1997.
7.	Bataille G. <i>The Tears of Eros</i> . San Francisco: City lights books, 1989.
8.	Cassirer E. <i>An Essay on Man</i> . New Haven and London: Yale University Press, 1972.
9.	Langer's S. <i>Mind: An Essay on Human Feeling</i> . 1-3 vol. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1967-1982.
10.	Foucault M. <i>Introduction to Kant's Anthropology</i> . Los Angeles: Semiotext(e), 2008.
11.	Lingis A. <i>Pavojingos emocijos</i> . Kaunas: Poligrafija ir informatika, 2002.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Gintautas Mažeikis	VDU	prof. dr.	g.mazeikis@du.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija
FIL8011	6	Europos humanitarinis universitetas

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

ŠIUOLAIKINĖ SOCIALINĖ FILOSOFIJA IR ETIKA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

CONTEMPORARY SOCIAL PHILOSOPHY AND ETHICS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kursas skirtas analizuoti reikšmingiausius filosofinius požiūrius į socialinį gyvenimą, kuriuos išplėtojo XX-XXI amžiaus filosofija. Ypatingas dėmesys skiriamas tarnsdiscipliniškumo ir interdiscipliniškumo paradigmoms, kurios paskatino naujai apmąstyti filosofijos vaidmenį apmąstant "socialumą". Tematinis požiūriu akcentuojama, koku būdu vykstantys *struktūriniai* socialinio gyvenimo pokyčiai yra susiję su *normų* formavimu bei su *asmeninės tapatybės* konstravimu. Etika šiuo požiūriu yra nagrinėjama kaip prasminis matas, atsirandantis dėl sudėtingos individualaus ir socialinio prado dialektikos.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course is devoted to the analysis of the most important philosophical approaches to social life (including interpersonal relations) which were worked out in XX-XXI centuries. A special attention is paid to the newly formed paradigm of inter- and trans-disciplinarity which has led to the reconsideration of the very place of philosophical reflection in investigation of social reality. In the thematic regard, the course focuses on the question of how *structural* transformations of social life are connected with constitution of social *norms* as well as with constitution of *personal identity*. Ethics is considered in this context as a meaningful interpersonal dimension which is rooted in a complex dialectic of the individual and the social.

Teaching methods: lectures, seminars, individual work.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Kursas siūlo aktualių klausimų, susijusių su socialiniu žmogaus būties charakteriu – ryšį su institucijomis ir bendruomenėmis arba tarpasmeninį bendravimą kasdieniame gyvenime, teorinius įrankius.

Dalyko tikslai

Kurso tikslas - supažindinti studentus su pagrindinėmis šiuolaikinio mąstymo, išplėtoto XX-XXI amžiuje, socialinėmis ir filosofinėmis (socialinėmis-teorinėmis) ir etinėmis sąvokomis.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Metafizikos kritika ir klausimas apie bendruomenę („būties-kartu“) šiuolaikinėje socialinėje filosofijoje. – Temos nagrinėjimo metu bus analizuojamas ryšys tarp subjekto-objekto santykio metafizinėje filosofijoje ir naujo požiūrio į socialinę patirtį formavimo.

II tema. Socialinio gyvenimo fenomenologinėje tradicijoje analizė. – Temos nagrinėjimo metu bus aptartos būties-kartu ir gyvenamojo pasaulio koncepcijos (reiškiniai). Ypatingas dėmesys bus kreipiamas į Levino ir Irigaray etikos sąvokas bei J. L. Nancy bendruomenės ontologiją.

III tema. (Post)struktūralizmo įnašas į socialinės tikrovės tyrinėjimą. – Šios temos metu bus nagrinėjami šie klausimai: a) Michelis Foucault: socialinis racionalumas, valdžia ir subjektyvumas; b) Struktūralizmo ir marksistinių idėjų sintezė šiuolaikinėje socialinėje mintyje, c) Socialinio konstruktyvizmo ir jo ribų principas.

IV tema. Šiuolaikinė socialinė-kritinė teorija. – Temos metu bus nagrinėjami Habermas, Honneth, Baudrillard ir Butler mokymai.

Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio,

Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Baudrillard J. <i>In the Shadow of the Silent Majorities</i> . Semiotext(e), 2007.
2.	Butler J. <i>The Psychic Life of Power: Theories in Subjection</i> . Stanford University Press, 1997.
3.	Habermas J. <i>The Theory of Communicative Action</i> , London 1981.
4.	Honneth A. <i>The Struggle for Recognition: The Moral Grammar of Social Conflicts</i> . MIT Press, 1996.
5.	Irigaray L. <i>An Ethics of Sexual Difference</i> . Cornell University Press, 1993.

6.	Levinas E. <i>Totality and Infinity</i> . Duquesne University Press, 1969.
7.	MacIntyre. A. <i>After virtue: a Study in Moral Theory</i> . University of Notre Dame Press, 2003.
8.	Nancy J.-L. <i>Being Singular Plural</i> . Stanford University Press, 2000.
9.	Schütz A. <i>The Structures of the Life-World</i> . Vol 1. Northwestern University Press, 1973.
10.	Schütz A. <i>The Structures of the Life-World</i> . Vol 2. Northwestern University Press, 1989.
11.	Foucault M. <i>The Birth of Biopolitics</i> . Picador, 2010.
12.	Фуко М. <i>Воля к истине. По ту сторону знания, власти и сексуальности</i> . М. 1996.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Habermas J. <i>The Philosophical Discourse of Modernity</i> . Cambridge, 1987.
2.	Horkheimer M., Adorno Theodor W. <i>Dialectic of Enlightenment</i> . Stanford University Press, 2007.
3.	Renaut A. <i>The Era of the Individual: A Contribution to the History of Subjectivity</i> . Princeton, 2000.
4.	Taylor Ch. <i>Sources of the Self: The Making of the Modern Identity</i> . Harvard University Press, 1992.
5.	Mouzelis N. <i>Modern and Postmodern Social Theorizing: Bridging the Divide</i> . Cambridge University Press, 2008.
7.	Фурс В. <i>Контуры современной критической теории</i> . Минск, 2002.
8.	Фурс В. <i>Социальная философия в непопулярном изложении</i> . Вильнюс, 2006.
9.	Щитцова Т. <i>Memento nasci: Сообщество и генеративный опыт</i> . Вильнюс, 2006.
10.	Щитцова Т. <i>Антропология. Этика. Политика</i> . Вильнюс, 2014.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Tatiana Shchytsova	EHU	prof. dr. habil.	tatiana.shchytsova@ehu.lt
2.	Ryhor Miniankou	EHU	prof. dr.	ryhor.miniankou@ehu.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija
FIL8012	6	Europos humanitarinis universitetas

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

FILOSOFINIAI MEDIJŲ TEORIJOS ASPEKTAI: TAPATUMAI IR ATMINTYS

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

PHILOSOPHICAL ASPECTS OF MEDIA THEORY: IDENTITIES AND MEMORIES

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurso tikslas – išskirti ir aptarti filosofinius medijų teorijos aspektus, medijų teorijos susiklostymo ir raidos ypatumus, medijų ir komunikacijos sąryšį, nagrinėti žmogaus ir jo kuriamos technologinės aplinkos sąveiką, keičiančią jo savimonę, tapatumą ir saviraišką, taip pat socialinius ryšius, įvairiais požiūriais analizuoti medijų poveikį kultūriniais ir individualiems tapatumams, taip pat atminties darbui ir prisiminimo režimams. Siekiant iškelto tikslo analizuojamas medijų teorijos laukas, ontologiniai ir epistemologiniai žmogaus gyvenamo pasaulio sutechnologinimo XX a. antroje pusėje aspektai, požiūrių į kultūrinius ir individualius tapatumus, jų sąveiką su kultūrine atmintimi įvairovė, kreipiant dėmesį į medijinės komunikacijos grindžiamų socialinių ryšių ir kultūrinės atminties gyvavimą.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The aim of the course is to highlight and discuss the philosophical aspects of media theory, the rise and expansion of this theory, the relationships of media and communication, to analyze the interactions between human being and his technological environment changing his self, identity, self-expression and social relation, to consider the media effect on various identities and memories and also on the work of memory, memorization and remembering. For these purposes topics of contemporary media theory field, ontological and epistemological aspects of the technologization of human medium in the second half of 20th century, the diversity of views on cultural and individual identities and their relations with cultural memory are analyzed, paying attention to the functioning of social relations and cultural memory maintained by mediatized communication.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Medija šiuolaikiniame pasaulyje užima svarbią vietą ir daro didelę įtaką mūsų mąstymui ir socialiniams procesams. Tapatumo problema yra svarbi šiuolaikinėje socialinėje teorijoje ir socialinėje praktikoje. Tapatumas visada gaunamas remiantis atitinkamais kultūros ir istorinės atminties ženklais, šių dienų medijoje tarpininkaujant įvairioms praktikoms. Formuojami nauji identiteto apibūdinimo būdai. Be šiuolaikinės humanistinės perspektyvos humanitarizmas negali būti laikomas baigtu.

Dalyko tikslai

Įsisavinti įvairias tarpdisciplinines kalbas, kuriomis gaunamas šiuolaikinis identitetas. Tai leis giliai ir sistemingai konceptualizuoti medijos kultūrą, jos vietą socialinėse ir individualiose transformacijose.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Identiteto koncepcija šiuolaikinėje socialinėje teorijoje ir socialinėje praktikoje. Identiteto pagrindiniai teoriniai teiginiai. Identiteto konstravimas ir personažo kūrimas. Įvairių tarpdisciplininių kalbų, kuriomis gaunamas šiuolaikinis identitetas, įsisavinimas. Tai leis giliai ir sistemingai konceptualizuoti medijos kultūrą, jos vietą socialinėse ir individualiose transformacijose: identiškai digitaliniai personažai.

II tema. Socialinė ir kultūrinė atmintis kaip tapatybės pagrindas. Istorija kaip atminties menas. Atminties naratyvai ir jų skaitmeninimas. Socialiniai prisiminimai.

III tema. Tapatybė ir atmintis globalizacijos situacijoje. Globalinė medija, elektroniniai kraštovaizdžiai ir kultūros ribos. Socialiniai tinklai, kaip atminties ir identifikavimo tinklai. Internetas ir visuomenė.

IV tema. Identifikavimo perspektyvos naujame medijos kontekste. Kultūros prasmės medializacija. Skaitmeninis mobilumas. Medija ir trauma: traumatizmo tapatumai. Kosmopolitiniai atminties ir tapatumo matavimai.

Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio,
Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Ankersmit F. <i>History and tropology. The rise and fall of metaphor</i> , Berkeley, Univ. of California Press, 1994
2.	Ricoeur P. <i>Memory, History, Forgetting</i> . University Of Chicago Press, 2004.
3.	Хаттон П. <i>История как искусство памяти</i> . СПб.: Владимир Даль, 2003.
4.	Alexander J. C. <i>The Meanings of Social Life: A Cultural Sociology</i> , Introduction, ch. 2, 3. Oxford: Oxford University Press, 2003.
5.	Appadurai A. <i>Modernity at Large. Cultural Dimensions of Globalization</i> . Minneapolis: University of Minnesota Press, 1996.
6.	Hansen M. B.N. <i>New Philosophy for New Media</i> . Cambridge, MA: MIT Press, 2004.
7.	Morley D. and Robins, K. <i>Spaces of Identity: Global Media, Electronic Landscapes and Cultural Boundaries</i> . London & N. Y.: Routledge, 1995.
8.	Misztal B. A. <i>Theories of Social Remembering</i> . Maidenhead · Philadelphia: Open University Press, 2003.
9.	Stevenson N. <i>Cultural Citizenship: Cosmopolitan Questions</i> . Maidenhead · Philadelphia: Open University Press, 2003.
10.	Urry J. <i>Mobilities</i> . Cambridge: Polity, 2007.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Лотман Ю. М. <i>Семьюсфера</i> . СПб.: Искусство, 2000.
2.	Мегилл А. <i>Историческая эпистемология</i> . М.: Канон+, 2007.
3.	Assmann J. 'Globalization, Universalism, and the Erosion of Cultural Memory'. In Assmann, A. and Conrad S. (eds.) <i>Memory in a Global Age: Discourses, Practices and Trajectories</i> . London: Palgrave Macmillan, 2010.
5.	Erl A. and Nünning A. (eds.) <i>Cultural Memory Studies: An International and Interdisciplinary Handbook</i> . Berlin & N.Y.: Walter de Gruyter, 2008.
6.	Fuchs Ch. <i>Internet and Society: Social Theory in the Information Age</i> . New York: Routledge, 2008.
7.	Meek A. <i>Trauma and Media: Theories, Histories, and Images</i> . London & N. Y.: Routledge, 2010.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Ryhor Miniankou	EHU	prof. dr.	ryhor.miniankou@ehu.lt
2.	Andrei Gornykh	EHU	prof. dr.	andrei.gornykh@ehu.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Skyrius
FIL8013	6	Lietuvos kultūros tyrimų institutas	Lyginamųjų kultūros tyrimų skyrius

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

KOMPARATYVISTINĖ FILOSOFIJA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

COMPARATIVE PHILOSOPHY

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurso tikslas – išskleisti modernios komparatyvistinės filosofijos tapsmo prielaidas, metodologinius principus, tyrinėjimo strategijas, metodus, filosofavimo nuostatas ir naujausios raidos ypatumus. Kursas traktuotinas kaip teorinis bei metodologinis pagrindas, leidžiantis doktorantams sąmoningai ir, esant būtinybei, savarankiškai gilintis į Rytų ir Vakarų mąstymo tradicijų problemas, savarankiškai lyginamuoju aspektu studijuoti ir analizuoti įvairius socialiai aktualius skirtingų mąstymo tradicijų aspektus bei filosofines problemas. Išryškinami komparatyvistinės filosofijos metodologinių nuostatų pagrindiniai tapsmo etapai, esminiai pokyčiai lyginant su tradicinėmis lyginamosiomis strategijomis. Aptariami santykiai su naujais metacivilizacinės kultūros raidos procesais, dabartinės humanistikos raidos tendencijos ir įvairiuose moksluose išsiviraujančiomis kompleksinėmis ir tarpdalykinėmis tyrinėjimo strategijomis. Kurse analizuojama dabartinių komparatyvistinės filosofijos teorinių ir metodologinių nuostatų įvairovė. Ypatingas dėmesys skiriamas komparatyvistinės metodologijos, naujų interdisciplininių priėgų ir metodų praktiniam pritaikymui skirtingų mąstymo tradicijų tyrinėjimui.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The aim of the course is to present in detail the main conditions and circumstances of the formation of comparativistic philosophy, its methodological principles, research strategies and methods, philosophical standpoints and the specific features of its most recent development. The course might be considered as a theoretical and methodological basis that enables doctoral students to more consciously and, if necessary, more independently arrive at a much deeper understanding of the problems of Eastern and Western thinking traditions, to independently study and analyze various socially relevant aspects of different thinking traditions and philosophical problems from the standpoint of comparative approach. The course also highlights the main stages of the development of methodological viewpoints of comparative philosophy and the essential differences with respect to traditional comparative strategies. Much attention is given to the discussion of the relation of comparativistic philosophy to the current processes of the evolution of human metacivilization's universal culture, the trends of contemporary development of the humanities, as well as the complex and interdisciplinary research strategies which more and more dominate various scholarly fields. The course presents an analysis of the diversity of theoretical and methodological approaches of contemporary comparativistic philosophy.

Dalyko poreikis bei aktualumas

VDU, VU, EU bakalauro ir magistro Filosofijos studijų metu daugiausia dėmesio skiriama Vakarų filosofijai. Iki šiol Vakarų akademiniam moksle išliko gajos eurocentrinės tendencijos. Tai aktualina komparatyvistinių filosofijos studijų svarbą, kadangi apart Vakarų mąstymo tradicijos gyvuoja ir kitos tūkstantmetės mąstymo tradicijos. Kita vertus, ne vienas Vakarų filosofų yra patyręs Rytų filosofinių tradicijų įtaką, kurios ištakos ir pamatiniai mąstymo principai lieka nežinomis studentams. Tęsiant studijas doktorantūroje ir atliekant kiekybiškai ir kokybiškai didesnę tyrimą, iškyla poreikis ne tik analizuoti konkrečių filosofų santykį su kitų civilizacijų mąstytojais, bet ir susipažinti su bendru globaliu filosofinių problemų sprendimo kontekstu. Susipažinimas su komparatyvistinėmis metodologijomis bei lyginimas su kitų civilizacijų mąstytojų idėjomis, padeda studentui pamatyti platesnį galimų disertacijos objekto interpretacijų spektrą ir praturtina doktorantūros tyrimus.

Dalyko tikslai

Šio kurso tikslas – išstudijuoti pagrindinius dabartinės komparatyvistinės filosofijos teorinius principus, tyrimų metodus ir koncepcijas; komparatyvistinius metodus taikyti konkrečiame disertacijos tyrime.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Komparatyvistinės filosofijos aktualumas, uždaviniai ir metodologinės principai.

II tema. Lyginamųjų filosofijos studijų iškilimas Vakaruose: Klasikinė ir neklasikinė filosofijos tradicijos.

III tema. Specifiniai "Rytų" ir "Vakarų" mąstymo tradicijų bruožai.

IV tema. Masson-Ourselio lyginamosios filosofijos projektas ir prancūzų komparatyvizmo raida.
 V tema. Honolulu komparatyvistinės filosofijos centro suklestėjimas.
 VI tema. Postmodernizmas ir komparatyvistinė filosofija.
 VII tema. Kai kurie sunkumai su kuriais susiduria komparatyvistinė filosofija.
 VIII tema. “Pasaulinės filosofijos“ arba metafizikos, idėjos metamorfozės dabartinėje komparatyvistikoje.
 IX tema. Komparatyvistinės filosofijos perspektyvos.
 Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio,
 Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Andrijauskas A. Komparatyvistinės filosofijos uždaviniai ir metodologinės prieigos // Andrijauskas A. <i>Kultūrologijos istorija ir teorija</i> , Vilnius, 2004.
2.	Loy D. <i>Nonduality: A Study in Comparative Philosophy</i> . Humanity Books, 2012.
3.	Hamid Reza Yousefi. <i>Interkulturalität und Geschichte. Perspektiven für eine globale Philosophie</i> . Hamburg 2010.
4.	Burik S. <i>The End of Comparative Philosophy and the Task of Comparative Thinking: Heidegger, Derrida, and Daoism</i> . State University of New York Press, 2010.
5.	Nakamura H. <i>Ways of Thinking of Eastern Peoples: India-China-Tibet-Japan</i> , Delhi, 1991.
6.	Raju P. T. <i>Introduction to Comparative Philosophy</i> , Carbondale, 1992
7.	Blocker H. Gene. <i>World Philosophy: An East-West Comparative Introduction to Philosophy</i> . Prentice Hall, 1998.
8.	Jullien F. <i>Le Détour et l'accès. Stratégies du sens en Chine, en Grèce</i> , Paris, 1995.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Andrijauskas A. Reflections on Metaphilosophy and the Underlying Causes of Methodological Transformations in Modern Comparative Philosophy // <i>Knowledge and Belief in the Dialogue of Cultures</i> . Ed.by Marietta Stepanyants.Washington, 2010, p. 256-267.
2.	Andrijauskas A. Komparatyvistinės filosofijos metamorfozės // <i>Rytai-Vakarai: kultūrų sąveika</i> , Vilnius, 2002.
3.	Bahm A.J. <i>Comparative Philosophy: Western, Indian and Chinese Philosophies Compared</i> , Albuquerque, 1995.
4.	Halbfass W. <i>India and Europe</i> , New York, 1988.
5.	Imamichi T. <i>La Philosophie en Orient et en Occident</i> , Tokyo, 1981.
6.	Istorija sovremennoi zarubežnoi filosofii. Komparativistskii podhod, T.1-2, Sankt Peterburg 1998.
7.	Izutsu T. <i>A Comparative Study of the Key Philosophical Concepts in Sufism and Taoism</i> , Tokyo, 1967.
8.	Kardelis N. “Filosofinių įžvalgų paralelės senovės graikų ir kinų mąstymo tradicijose (Herakleitas, Platonas, <i>Yijing</i> (“Permainų knyga”), Laozi”, in: A. Andrijauskas (sud.) <i>Rytai-Vakarai: komparatyvistinės studijos IV</i> . Vilnius, 2006.
9.	Gregor P. <i>Einführung in die Interkulturelle Philosophie</i> . Darmstadt: Wiss. Buchgesellschaft, 2008.
10.	Franz Martin Wimmer. <i>Interkulturelle Philosophie</i> . UTB, 2004.
11.	<i>Rytai-Vakarai: Komparatyvistinės studijos – I-XII, Vaga. Sudarė A. Andrijauskas, Vilnius, 2001-2012.</i>
12.	Scharfstein B.-A., Alon I., Biderman S., Daor D. and Hoffmann Y. <i>Philosophy East // Philosophy West: A Critical Comparison of Indian, Chinese, Islamic and European Philosophy</i> , Oxford, 1978.
13.	Scharpe E. <i>Comparative Philosophy: a History</i> , London, 1975.
14.	<i>Сравнительная философия</i> , Восточная литература, М., 2000, 2004, 2009.
15.	Uždavinys A. Neoplatoniškoji ir koraniškoji hermeneutika: panašumai ir skirtumai // <i>Logos</i> , 1999, Nr. 19, p. 104–108; Nr. 20, p. 62–79.
16.	Vallin G. Elements pour un théorie de la philosophie comparée // <i>Revue philosophique de la France et de l'étranger</i> , Nr. 168, 1978, p. 157-158.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Antanas Andrijauskas	LKTI	Akad. prof. habil. dr., vyriaus. m. d.	aandrijauskas@gmail.com

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Skyrius
FIL8015	6	Lietuvos kultūros tyrimų institutas	Šiuolaikinės filosofijos skyrius

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

FILOSOFINĖ KULTŪROS TEORIJA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

PHILOSOPHICAL THEORY OF CULTURE

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Savo temine medžiaga filosofinė kultūros teorija artima skirtingoms kultūrologijoms ir kultūros istorijoms, tačiau išsiskiria tuo, jog nagrinėja ją žmogaus egzistencijos akiratyje. Į tą patį akiratį pakliūna ir visi kultūros buviniai: paradigmatai, veiksmai, žemdirbystė, naudingi dirbiniai, statinių menų kūriniai, žaidimai ir vyksmo menų – muzikos ir teatro – kūriniai. Šiame kurse nagrinėjamas kiekvieno iš jų savitas buvimo būdas.

Įvairiausi kultūros buviniai tyrinėjami pasitelkiant pamatines filosofinės kultūros teorijos sąvokas – *steigtis* ir *sauga*. Jos regimos giliausio žmogiškosios egzistencijos klodo ir plačiausio konteksto, aptariamo remiantis Platono *stokos* ir *geismo* sampratomis, fone ir tematizuojamos, nagrinėjant paradigmatus veiksmus, užtikrinamus mito, epinės poezijos, istoriografijos, šventraščio, įstatymų leidybos ir kitomis priemonėmis. Tuo pačiu egzistencijos pavidalų kūrimo ir palaikymo požiūriu nagrinėjamas žmogaus ir gamtos santykis, naudingų ar kitaip tikslingų (simbolinių ekspresinių) dirbinių dirbimas ir tausojimas, įvairių vyksmų (šventų ir savitikslių žaidybinių), laikinių ir praeiginių (muzika, šokis, teatras), statinių menų (architektūros, skulptūros, tapybos, literatūros) kūriniai. Visa ši tematika analizuojama apmąstant ją skirtingose kultūrinėse bendrijose, daugiausia dėmesio skiriama graikų filosofijai ir žydų bei krikščionių šventraščiams. Be to, nuosekliai nagrinėjamas esminis jų kismas, ypač būdingas dinamiškai Vakarų civilizacijai (vadinamoji modernizacija): dirbinio desamentizacija ir devalorizacija, taip pat resemantizacija ir revalorizacija, jo „atradimas“, sumuziejėjimas ir virsmas kūriniu, taip pat dekontekstualizacija ir rekontekstualizacija skirtingose kultūrinėse bendrijose.

Įžvelgiama kultūros filosofijos problema – įtampa tarp „gyvenimo“ ir jo suobjektyvėjusių kultūrinių pavidalų kultūros filosofijoje (Simmelis ir kt.). Pristatoma C. Geerzo interpretacinė kultūros teorija. Taip pat aptariamas lietuviškasis kontekstas: gvildenamos filosofinės kultūros esmės paieškos Lietuvoje, balansuojant tarp kultūros ir religijos (Maceina, Šalkauskis), analizuojama V. Sezemano kultūros ir laiko problematika, gvildinama V. Kavolio kultūros filosofija.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

Thematically, the philosophical theory of culture is akin to various cultural theories and histories but the specifics of it lies in the context of human existence. That embraces all cultural existents: paradigmatic practices, agriculture, useful artifacts [tools], works of art, games and works of performative arts (music and theatre). The course inquires into ways of existence of each of these cultural practices and artefacts.

Various cultural beings are analyzed on the basis of fundamental concepts of philosophical cultural theory – *initiation* (*steigtis*) and *preservation* (*sauga*). They are seen in the background of the deepest layer of human existence. The broad context is discussed referring to Plato's conceptions of *deficiency* and *desire*. They are thematized and their paradigmatic actions – that are guaranteed by myth, epic poetry, historiography, Scripture, legislation – are explored. According to the same view at the creation and preservation of the existential forms, the relation between human and nature, making and conservation of useful and purposeful (symbolically expressive) artifacts, various processes (sacred and self-purposeful), temporal and transient (music, dance, theatre), static arts (architecture, sculpture, painting, literature), is explored. All these themes are analyzed by reflecting them in different cultural communities, paying attention to the Greek philosophy and to the sacred writings of the Jews and Christians. Moreover, the course coherently analyzes their essential changes, especially the ones that are specific to the dynamics of the Western civilization (modernization): desamentization and resemantization of an artifact, its “discovery”, its conversion into an object of a museum as well as its deconstruction and recontextualization in various cultural communities.

The course also discerns the problem in the cultural philosophy by grasping the tension between “life” and its artifacts converted into the cultural objects (Simmel and others). It introduces C. Geertz's interpretational theory of culture. Lithuanian context is also discussed: philosophical search for essence of culture in Lithuania, balancing between culture and religion (Maceina, Šalkauskis), V. Sezeman's problematics of culture and time, V. Kavolis' philosophy of culture.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Šiandien, kai filosofija nebesuvokiama vien kaip sritinė disciplina, uždara savo sistemoje, bet greičiau kaip filosofiško idėja, kultūros filosofijos (filosofiško) samprata itin aktuali. Kultūra tampa filosofinės minties akiračiu – visas filosofinis mąstymas skleidžiasi kultūroje. Dėl to svarbu analizuoti kultūros ir filosofijos sąsajas – taip pagilinama kultūros samprata ir filosofinis kultūros mąstymas suvokiamas kaip mąstymas „iš vidaus“ – atskleidžiant jo *inter* pobūdį, itin svarbų šiandieniniam mąstymui.

Dalyko tikslas

Kurso tikslas yra apmąstyti svarbiausias kultūrinės veiklos sritis, jos pagrindus ir ribas, taip pat apčiuopti filosofinio kultūros apmąstymo galimybes.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Filosofinės kultūros problematikos užuomazgos senovės graikų filosofijoje. Aptariami kultūros filosofijos, kaip skirtingos nuo gamtos filosofijos, pradmenys senovės Graikijoje, bandoma nusakyti kultūros ir natūros, žmogaus ir gamtos santykį, analizuojami kosmosą kultūrinantys žmogiškojo pasaulio pavidalai.

II tema. Kultūros ir filosofijos santykis dabartinėje filosofijoje: kultūros filosofiško priedais. Pristatoma aspektinė filosofijos, kaip filosofiško, samprata ir kartu analizuojami kultūros filosofiško lemiantys veiksniai, aptariama situatyvaus filosofinio kultūros mąstymo (dvasios mokslai) priešsta objektyvumo siekiančiam moksliniam *meta* pobūdžio mąstymui (gamtos mokslai), išryškinant filosofinį kultūros mąstymą kaip mąstymą „iš vidaus“ – atskleidžiant jo *inter* pobūdį.

III tema. Steigties ir saugos samprata filosofinėje kultūros teorijoje. Žmogiškosios egzistencijos pavidalų kūrimas ir palaikymas analizuojamas pasitelkiant filosofinei kultūros teorijai esmines *steigties* ir *saugos* sąvokas. Atskleidžiamas pamatinis šių sampratų žmogiškos egzistencijos klodas – Platono erotinė stygiaus ir geismo patirtis – būtent siekis įveikti stygių ir patenkinti geismą skatina kurti sublimuotus žmogiškos egzistencijos pavidalus.

IV tema. Kultūrinė steigties ir saugos problematika Heideggerio „Meno kūrinio ištakoje“. Atskleidžiamas daikto ir kūrinio santykis, analizuojamas kūrinio kūriniskas buvimas, pasitelkiant Heideggerio poetiniame kalbėjime vartojamas *Pasaulio* ir *Žemės*, taip pat *prošvaistės*, *nepaslėpties* sąvokas. Tokio kalbėjimo esmė suvokiama kaip tiesos (*aletheia*) steigimas, o menas – kaip „steigiantis išsaugojimas“.

V tema. Dirbinio transformacijos modernizuotoje Vakarų civilizacijoje. Aptariamos dirbinio transformacijos, būdingos dinamiškai *modernizuotai* Vakarų civilizacijai: dirbinio desemantizacija ir devalorizacija, taip pat resemantizacija ir revalorizacija, jo „atradimas“, sumuziejinimas ir virsmas kūrinium, taip pat dekontekstualizacija ir rekontekstualizacija skirtingose kultūrinėse bendrijose.

VI tema. Įtampa tarp „gyvenimo“ ir jo suobjektyvėjusių kultūrinių pavidalų kultūros filosofijoje. Ši įtampa, apčiuopta Simmelio, aptariama kaip reikšminga kultūros filosofijos problema – tai nuolat besitęsianti „gyvenimo“ sandūra ir kova su jo sukurtais pavidalais, atsispindinti ir J. O y Gasseto, ir O. Spenglerio, ir kitų kultūros tyrinėtojų darbuose.

VII tema. C. Geerzo interpretacinė kultūros teorija. Pristatoma C. Geerzo interpretacinė kultūrinė antropologija, ankcentuojant interpretacinį, literatūrinį posūkį, gimstantį suvokus kultūros daugiaprasmiškumą, „gilų prieštarumą“ (Jeffrey, Alexander, Smith), neredukuojamumą vien į aiškius normatyvius elgesio šablonus ar teorines abstrakcijas. Gvildenamas kultūros suvokimas per simbolinių prasių interpretacijas.

VIII tema. Filosofinės kultūros esmės paieškos Lietuvoje: tarp kultūros ir religijos. Analizuojama J. Šalkauskio (sekant Solovjovu), A. Maceinos (sekant Berdiajevu) egzistencinės teistinės kultūros sampratos, teigiančios giliausią žmogiškumo išskaidą kultūroje (Maceinos plėtotą prometėjizmo koncepcija) ir kartu pripažįstančios dieviškumą kaip esminį žmogiškumo matmenį, be kurio žmogiškumas yra nepakankamas sau.

XIX tema. V. Sezemano kultūros filosofija: kultūra ir laikas. Apmąstoma kultūros ir laiko problematika, esminė Sezemano kultūros suvokimui. Gvildinama vidinio laiko samprata (išsirutuliojusi Husserlio, Heideggerio filosofinių laikiškumo sampratų kontekste), atskleidžiant jos glaudų santykį su kultūra, ryškinamas pastarosios siekis įveikti laiką, taip pat svarstomas subjektyvios ir objektyvuotos kultūros santykis.

X tema. V. Kavolio kultūros filosofija. Analizuojama Kavolio kultūros ir civilizacijos teorija, išvelgiant joje filosofinio sąmoningumo judesius. Taip pat aptariama, kaip tremties, „natūralios“ žemės, „tikrų“ namų prarasties, išmetančios į pirmą pradi vienišumą, fone išsiskleidžia žmogiškoji kultūrinė tikrovė.

Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 20 % pažymio,

Koliokviumas – 30 % pažymio,

Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Gadamer H.-G. <i>Istorija. Menas. Kalba</i> . Vilnius: Baltos lankos, 1999.
2.	Geertz C. <i>Kultūrų interpretavimas</i> . Vilnius: Baltos lankos, 2005.
3.	Heidegger M. <i>Meno kūrinio ištaka</i> . Vilnius: Aidai, 2003.
4.	Jameson F. <i>Kultūros posūkis. Rinkiniai darbai apie postmodernizmą</i> . Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2002.
5.	Kavolis V. <i>Kultūros dirbtuvė</i> . Vilnius: Baltos lankos, 1996.
6.	Kavolis V. <i>Civilizacijų analizė</i> . Vilnius, Baltos lankos, 1998.
7.	Kavolis V. <i>Nužemintųjų generacija</i> . Santara-Šviesa, 1968.
8.	Maceina A. <i>Kultūros filosofijos įvadas</i> , in <i>Raštai</i> , t. 1, Vilnius: Mintis, 1991.
9.	Sverdiolas A. <i>Apie pamėklinę būtį ir kiti etiudai</i> . Vilnius: Baltos lankos, 2006.
10.	Sverdiolas A. <i>Kultūra lietuvių filosofų akiratyje</i> . Vilnius: Apostrofa, 2012.
11.	Sverdiolas A. <i>Kultūros filosofija</i> . Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2007.
12.	Sverdiolas A. <i>Steigtis ir sauga. Kultūros filosofijos etiudai</i> . Vilnius: Baltos lankos, 1996.
13.	Šalkauskis S. <i>Kultūros filosofija; Specialiosios kultūros filosofijos problemos</i> , in <i>Raštai</i> , t. 1, Vilnius: Mintis, 1990.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Alexander J. C.; Smith Ph., Norton M. (ed.), <i>Interpreting Clifford Geertz: Cultural Investigation in the Social Sciences</i> . Palgrave Macmillan, 2011.
2.	Andrijauskas A. <i>Kultūrologijos istorija ir teorija</i> . Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2003.
3.	Bell D. <i>Kapitalizmo kultūriniai prieštaravimai</i> . Vilnius: Alma littera, 2003.
4.	Clifford J. <i>Kultūros problema. XX amžiaus etnografija, literatūra ir menas</i> . Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 1999.
5.	Lotman J. <i>Kultūros semiotika. Straipsnių rinktinė</i> . Vilnius: Baltos lankos, 2004.
6.	Ortega y Gasset J. <i>Mūsų laikų tema ir kitos esė</i> . Vilnius: Vaga, 1999.
7.	Spengler O. <i>The Decline of the West</i> . Oxford University Press, 1991.
8.	Zima Peter V. <i>What is Theory? The Concept of Theory in the Cultural and Social Sciences</i> . Continuum International Publishing Group, 2007.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Arūnas Sverdiolas	LKTI	prof. dr.	arunas.sverdiolas@gmail.com
2.	Ryhor Miniankou	EHU	prof. dr.	ryhor.miniankou@ehu.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Skyrius
FIL8016	6	Lietuvos kultūros tyrimų institutas	Lyginamųjų kultūros tyrimų skyrius

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

DABARTINĖS ESTETIKOS IR MENO FILOSOFIJOS TRANSFORMACIJOS

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

TRANSFORMATIONS OF CONTEMPORARY AESTHETICS AND PHILOSOPHY OF ART

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurso tikslas – atskleisti dabartinėje estetikoje ir meno filosofijoje išryškėjusias esmines transformacijas ir probleminių laukų kaitą. Vienas būdingiausių dabartinės estetikos raidos bruožų – totalinis įvairiomis kryptimis vykstantis nomadologijos tendencijų stiprėjimas, t. y. *įvairių estetikos kaitos procesų intensyvėjimas iš vieno civilizacinio pasaulio į kitus ir iš vienos kultūros, estetikos pažinimo, meno srities įvairių meno simbolių, estetikos koncepcijų, idėjų, sąvokų vartojimas kitose, kur, atrodo neįmanoma*. Nauja estetikos patirtis peržengė klasikinės estetikos, meno filosofijos nubrėžtas objektų ribas ir aprėpė daug platesnes teritorijas. Šiuos pokyčius skatino naujų anksčiau akademinio mokslo marginalijose buvusių probleminių laukų iškilimas. Iš vientiso išgrynintos klasikinės akademinės estetikos srauto tarsi išsiliejo gausybė išsiskaidančių mažesnių upelių, pretenduojančių į savo estetikos patirties objekto unikalumą. Taip klasikinė monolitinė akademinė estetika ir meno filosofija transformavosi ir skilo į daugybę lokalių estetikų ir meno filosofijų, sąveikaujančių su anksčiau neestetinėmis laikomomis sociumo, kultūros, kasdienybės, įvairių veiklos formų sritimis: *atsirado atmosferos, landšafto, miško, parkų, vandens, kūno, daikto, urbanistinė, kasdienybės, techninė, dizaino, medicinos, sporto, reklamos, mados, feminizmo, medijų, multimedijų, virtualioji, detalės, minimalizmo, tylos, prasmės neišsakymo, potekstės, neišbaigtumo, santūrumo, nuobodulio, monotonijos, trivialumo, banalumo, skurdumo, atsitiktinumo, senėjimo* ir daugybė kitų lokalių estetikų, kurios atspindi dabartinės estetikos sąmonės mobilumą, dinamiškumą, daugmatiškumą, fragmentiškumą ir nuolatinę estetikos teritorijų plėtrą.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The aim of the course is to present in detail the main conditions and circumstances of the transformations of contemporary aesthetics and philosophy of art. The course might be considered as a theoretical and methodological basis that enables doctoral students to more consciously and, if necessary, more independently arrive at a much deeper understanding of these problems. Much attention is given to the changes in the field of aesthetics and the intensification of the circulation of aesthetic ideas between different cultural worlds and the migration of various artistic symbols and concepts to the spheres previously regarded as unaesthetic. The monolithic classical academic aesthetics and philosophy of art were transformed and split into many local aesthetics and art philosophies which interact with various, previously regarded as unaesthetic, spheres of culture, social and daily life: the aesthetics of atmosphere, landscape, forest, water, medicine, body, feminism, multimedia and many other local aesthetics which show the mobility, dynamism, manifoldness, fragmentariness and constant expansion of territories of aesthetics and philosophies of art.

Dalyko poreikis bei aktualumas

VDU, VU ir LEU bakalauro ir magistro studijų metu daugiausia dėmesio skiriama apžvalginiams estetikos ir meno filosofijos kursams, o naujausios estetikos ir meno filosofijos raidos tendencijos lieka nežinomos studentams. Tešiant studijas doktorantūroje ir atliekant kiekybiškai ir kokybiškai didesnę tyrimą, išskyla poreikis susipažinti su pastaraisiais dešimtmečiais šiose mokslo srityse išryškėjusiomis radikaliomis transformacijomis. Susipažinimas su jomis, padeda studentui pamatyti platesnį galimų disertacijos objekto interpretacijų spektrą ir praturtina doktorantūros tyrimus.

Dalyko tikslai

Šio kurso tikslas – išstudijuoti pagrindines dabartinės estetikos ir meno filosofijos transformacijas, suvokti kaip naujausi meninės kultūros virsmai atsispindi teorinėje recepcijoje ir sugebėti įgytas žinias ir mokslinio tyrimo metodus kūrybiškai taikyti konkrečiame disertacijos tyrime.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Klasikinė, neklasikinė ir postmodernistinė estetika.
 II tema. Naujos dabartinės estetikos ir meno filosofijos kryptys.
 III tema. Estetikos savybių kaita postmodernioje estetikoje.

IV tema. Meno apibrėžimo problema dabartinėje meno filosofijoje.
 V tema. Tyrinėjimo laukų kaita dabartinėje estetikoje ir meno filosofijoje.
 VI tema. Teorija ir nauja meninė patirtis.
 VII tema. Naujų vaizduojamųjų menų formų pažinimas dabartinėje meno filosofijoje.
 VIII tema. Teorinių nuostatų ir interpretacijų transformacija dabartinėje estetikoje ir meno filosofijoje.
 IX tema. Ontologiniai naujų meno formų ypatumai: Estetinis požiūrio taškas.

Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio,
 Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Arthur D. <i>What Art Is</i> . Hardcover: Publisher: Yale University Press, 2013.
2.	Margolis J. <i>The Cultural Space of the Arts and the Infelicities of Reductionism</i> . New York: Columbia University Press, 2010.
3.	Aesthetics: A Comprehensive Anthology , by Steven M. Cahn (Editor), Aaron Meskin (Editor),
4.	2007.
5.	Andrijauskas A. Klasikinės Vakarų metafizinės estetikos ir meno filosofijos transformacijos: neklasikinių principų sklaida // <i>Estetikos ir meno filosofijos transformacijos</i> . Vilnius, KFMI, 2005, p. 12-71.
6.	Andrijauskas A. Postmodernaus mąstymo poveikis estetikos ir meno filosofijos teritorijų kaitai // <i>Estetikos ir meno filosofijos teritorijų kaita</i> . KFMI L-la, Vilnius, 2006, p. 12-87.
7.	Noël C. <i>Art in Three Dimensions</i> . Oxford, Oxford University Press, 2010.
8.	Chalumeau J.-L. <i>Lectures de l'art</i> . Paris, 1991.
9.	Chateau D. <i>La philosophie de l'art, fondation et fondements</i> . Paris, 2000. <i>Contemporary Debates in Aesthetics and the Philosophy of Art</i> . Ed., Matthew Kieran, Blackwell, 2006.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Anderson R. <i>Calliope's Sisters: A Comparative Study of Philosophies of Art</i> . Pearson Prentice Hall, 2004.
2.	Currie G. <i>Recreative Minds: Imagination in Philosophy and Psychology</i> . Oxford University Press, 2002.
3.	Danto A. C. <i>The Abuse of Beauty: Aesthetics and the Concept of Art</i> . The Paul Carus Lectures, vol. 21, 2003.
4.	Schaeffer J.-M. <i>Adieu à l'esthétique</i> . Paris, 2000.
5.	<i>The Poetics, Aesthetics and Philosophy of Narrative</i> . Edited with an introduction by Noël Carroll, Oxford, Blackwell, 2009.
6.	<i>Estetikos ir meno filosofijos probleminių laukų saveika</i> . KFMI I-la. Sudarė A. Andrijauskas, Vilnius, 2008.
7.	<i>Estetikos ir meno filosofijos teritorijų kaita</i> . KFMI I-la. Sudarė A. Andrijauskas, Vilnius, 2006.
8.	<i>Estetikos ir meno filosofijos transformacijos</i> . Vilnius, KFMI I-la. Sudarė A. Andrijauskas, Vilnius, 2005.
9.	Ferry L. <i>Homo Aestheticus. L'invention du gout à l'age democratique</i> . Paris, 1990.
10.	Jimenez M. <i>Qu'est-ce que l'esthétique?</i> Paris, 1997.
11.	<i>Philosophy of Film and Motion Pictures: An Anthology</i> . Eds., Noël Carroll, Jinhee Choi, Blackwell, 2005.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Antanas Andrijauskas	LKTI	Akad. prof. habil. dr., vyriaus. m. d.	aandrijauskas@gmail.com
2.	Dalius Jonkus	VDU	Prof. .dr.	phenolt@yahoo.com

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija
FIL8017	6	Europos humanitarinis universitetas

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

VIZUALINIŲ TYRINĖJIMŲ TEORIJA IR METODAS: „VIZUALINIS MĄSTYMAS“ IR ŠIUOLAIKINĖ KULTŪRA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

THEORY AND METHOD IN VISUAL STUDIES: VISUAL THINKING IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY CULTURE

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Šio kurso tikslas: supažindinti doktorantus su šiuolaikine „vizualinių tyrinėjimų“ problematika, pagrindinėmis sąvokomis ir metodologijomis. Kurso metu nagrinėjamos šiuolaikinės vizualinės kultūros interpretacinės paradigmos atsižvelgiant į filosofijos, psichoanalizės, semiotikos, lyčių tyrimų aktualijas. Vizualumo studijos išskiria dvi kryptis: a) tyrinėjimai, kurie analizuoja vaizdus kaip reprezentacijas ir akcentuoja kritišką istorinių paveikslų rekonstrukciją (atsižvelgiant į šiuolaikinės vaizdo analizės metodologijas); b) tyrinėjimus, kurie yra artimesni kultūros studijoms ir gali būti apibrėžiami kaip vizualinės kultūros sociologija. Abi tradicijas sieja konceptualaus matymo ir rodymo idėjos. Metodologinis kurso pagrindas yra F. Jamesono, W. Benjamino, J. Lacano, S. Žižeko, M. Foucault, J. Aumont, P. Bourdieu, L. Mulvey, G. Pollock, H. White, C. Ginzbourg tyrinėjimai. Esminės sąvokos: - „vizualus posūkis“, „vizualus tekstas“, „reprezentacija“, „vizualus išsilavinimas“, „okulocentrizmas“, „montažas“ ir kt.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The main aim of the course is to introduce students to the debates, the conceptual apparatus and the main methodological principles of Visual Studies as a theoretical paradigm. The course focuses on the contemporary approaches to the interpretation of visual culture (as they were elaborated in psychoanalysis, sociology, semiotics, feminist theory and so on). One can distinguish, at least, two separate traditions within the trend of Visual Studies, namely: the studies of images as representations (which is close to the art theory and deals with the critical rereading of the history of visual imagery) and the other one is closer to cultural studies and can be defined as a sociology of visual culture. However, both trends are rooted in the tradition of philosophical thinking, starting from ancient times. The course introduces reading and discussion of the relevant texts by F. Jameson, W. Benjamin, J. Lacan, S. Zizek, M. Foucault, J. Aumont, P. Bourdieu, L. Mulvey, G. Pollock, H. White, C. Ginzburg and others. The key concepts - visual turn, visual text, ocularcentrism, representation, visual literacy, flâneur, modernity, vision, gaze, etc.

Teaching methods: lectures, seminars, individual work.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Šių dienų vizualinės kultūros tyrimai glūdi įvairių disciplinų (kino teorijos ir žiniasklaidos, filosofijos, sociologijos, istorijos, menotyros, ir t. t.) sankirtoje. Tačiau konceptualus aparatas, naudojamas politinių, epistemologijos, antropologinių ir estetinių aspektų vizualinės kultūros analizei, susiformavo filosofinės tradicijos kontekste. Kursas supažindins studentus su vizualumo studijų raida, svarbiausiais konceptais ir jų taikymo galimybėmis.

Dalyko tikslai

Kurso metu studentai:

- Įgis supratimą apie šiuolaikinės diskusijas „vizualinių tyrimų“ erdvėje.
- Susipažins su vizualumo filosofinių koncepcijų specifika ir istorija – suvoks ryšį tarp patirties, pažinimo ir atminties.
- Įsisavins šiuolaikinių vizualinių tyrimų konceptualinę visumą (okulocentrizmą, vaizdą, žvilgsnį, įvaizdį, reprezentaciją ir kt.). Įgaus patirties tarpdisciplininuose tyrimuose ir susidarys nuomonę apie „hibridinių“ metodologijų euristinį potencialą, kuris naudojamas šiuolaikiniuose vizualiniuose tyrimuose (pradedant nuo klasikinių menotyros teorijų, baigiant naratologija ir psichoanalize) ir priklausomai nuo tyrimų objekto – panaudoti įvairias strategijas dirbant su vizualiniais objektais.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I dalis. Vizualinės kultūros teorija: Vizualiniai tyrimai kaip vizualinės kultūros socialinė teorija. Vizualinių ir kultūros tyrimų tarpdisciplininio statuso paradigma. Vizualiniai tyrimai ir sociologija mene: „Vizualinė sociologija“: mokslinių tyrimų metodų ir objektų klausimas. Reprerentacijos sąvoka. Reprerentacija ir ideologija: ideologijos analizė diskurse. Diskurso formavimas ir priežiūra: subjektų kontrolės formos ir simbolinė valdžia vėlyvojo kapitalizmo visuomenėje. Feministinė teorija ir vaizduojamieji menai.

II dalis. Vizualinio įvaizdžio analizės metodologija: case studies ir close readings. Vizualinio įvaizdžio suvokimo problema (Ž. Omon, R. Arnheimas, D. Elkins). Vizualinės praktikos humanitariniuose ir gamtos moksluose. Esmė ir metodas vizualiniuose tyrimuose: šiuolaikinė vaizdingo teksto interpretacija ir anatomija. Socialinės istorijos ir estetinės formos santykio problema vizualinėje reprerentacijoje. Vizualinė kultūra šiuolaikinės žiniasklaidos epochoje.

Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio,
Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Ankersmith F.R. <i>Political Representation</i> . Stanford University Press, 2002.
2.	Bal, Mieke, Bryson, Norman “Semiotics and Art History: A Discussion of Context and Senders”, in: <i>The Art Bulletin</i> 73.2 (June 1991): 174-208.
3.	Benjamin, Walter (1968). "The Work of Art in The Age of Mechanical Reproduction". <i>Illuminations: Essays and Reflections</i> . pp. 217–253.
4.	Bourdieu, Pierre “The Historical Genesis of a Pure Aesthetic”, in: <i>The Journal of Aesthetics and Art Criticism</i> . Vol. 46, Analytic Aesthetics (1987), pp. 201-210.
5.	Crary, Jonathan. <i>Techniques of the Observer: On Vision and Modernity in the Nineteenth Century</i> . MIT Press, 1992.
6.	Debord, Guy <i>The Society of Spectacle</i> . Zone Books, 1994.
7.	Elkins, James <i>The Domain of Images</i> . Cornell University Press, 2001.
8.	Ginzburg, Carlo. "From Aby Warburg to E. H. Gombrich: A Problem of Method," in <i>Myths, emblems, clues</i> . London: Hutchinson Radius, 1990.
9.	Hall S. “The Work of Representation”, in <i>Representation: Cultural Representations and Signifying Practices</i> , Hall S., ed. The Open University: Milton Keynes, 1997, p.13 – 74.
10.	Howells Richard <i>Visual Culture</i> . Polity Press, 2003.
11.	Friedberg Anne. <i>The Virtual Window. From Alberti to Microsoft</i> . The MIT Press, 2006.
12.	Jameson Fredric “Transformations of the Image”, in <i>The Cultural Turn</i> . Verso, 1998, pp. 93 – 135.
13.	Jay, Martin <i>Downcast Eyes. The Denigration of Vision in 20th century French thought</i> . - University of California Press, 1994.
14.	Levin D.M. (ed.) <i>Sites of Vision. The Discursive Construction of Sight in the History of Philosophy</i> . The MIT Press, 1999.
15.	Levin D.M., (ed.) <i>Modernity and the Hegemony of Vision</i> . University of California Press, 1993.
16.	Mirzoeff, N. <i>How to See the World: An Introduction to Images, from Self-Portraits to Selfies, Maps to Movies, and More</i> . 2016.
17.	Mitchell W.J.T. “What is an Image?”// <i>New Literary History</i> , Vol. 15, No. 3, Image/Imago/Imagination (Spring, 1984), pp. 503-537.
18.	Mitchell T. “The Pictorial Turn”. In: Mitchell T. <i>Picture Theory</i> , Chicago UP, 1994, pp. 11-35. Mulvey, Laura. <i>Visual and Other Pleasure</i> , Palgrave MacMillan, 1989.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Aumont Jacques. <i>The Image</i> . BFI, 1997.
2.	Barasch Moshe. <i>Blindness. The History of a Mental Image in Western Thought</i> . Routledge, 2001.
3.	Bordwell D. <i>Making Meaning. Inference and Rhetoric in the Interpretation of Cinema</i> . Harvard University Press, 1991.
4.	Buck-Morss, Susan. <i>The Dialectics of Seeing</i> . The MIT Press, 1991.
5.	Charney, L. “In a Moment: Film and the Philosophy of Modernity”. In: <i>Cinema and the invention of modern life</i> . University of California Press, Berkeley, United States. 1995, pp. 279 - 296.
6.	Engelke Matthew. “The Objects of Evidence”, in Matthew Engelke, ed. <i>The Objects of Evidence. Anthropological Approaches to the production of Knowledge</i> , 2009, pp. 1 – 20.
7.	Hayles, N. Katherine. <i>How We Think: Digital Media and Contemporary Technogenesis</i> . University of

	Chicago Press, 2012.
8.	Jay, Martin “That Visual Turn. The Advent of Visual Culture”, in <i>Journal of Visual Studies</i> , 2002, 1(1), pp. 87 – 92.
9.	White Hayden. “Historiography and Historiophoty”, in <i>American historical review</i> 93, no.5 (December 1988): 1193-1199.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Almira Ousmanova	EHU	prof. dr.	almira.ousmanova@ehu.lt
2.	Andrei Gornykh	EHU	Prof. dr.	andrei.gornykh@ehu.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija
FIL8018	6	Europos humanitarinis universitetas

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

FEMINIZMAS IR FILOSOFIJA: ISTORINĖS, EPISTEMOLOGINĖS IR POLITINĖS KOLIZIJOS

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

FEMINISM AND PHILOSOPHY: HISTORICAL, EPISTEMOLOGICAL AND POLITICAL COLLISIONS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba:

Kurso tikslas yra supažindinti studentus su pagrindinėmis feminizmo mąstytojų idėjomis ir kūriniais. Feministinės teorijos ir filosofijos santykis niekuomet nebuvo paprastas dėl konceptualių ir institucinių priežasčių. Turint omenyje tai, kad išstisus šimtmečius moterys negalėjo siekti išsilavinimo (studijų ir mokslo), iki XX a. antros pusės akademinėje filosofijoje buvo labai mažai moterų, nors visose epochose buvo moterų mąstytojų, kurios svarstė filosofinius klausimus. Feministinės idėjos ir feministinis požiūris į socialinę realybę buvo įtraukti į socialinius mokslus, tačiau institucinė filosofija ir toliau ignoruoja feministinių teorijų svarbą formuojant kritinę teoriją, kalbos filosofiją, epistemologiją, etiką, estetiką, psichoanalizę, politinę filosofiją, ir t. t. (tai ypač akivaizdu peržiūrint rekomenduojamos literatūros sąrašus dalykų, kurių mokoma universitetuose). Kodėl socialinė ir politinė feministinė kritika vis dar yra "netinkama" universalistinio filosofinio žinojimo kontekste? Ar šią nuostatą galima pakeisti, o kanoną – perrašyti? Siūlomas kursas supažindins studentus su svarbiausių XX-XXI a. feminisčių filosofų - Simonos de Beauvoir, Judith Butler, Rosi Braidotti, Sandros Harding, Donnos Haraway, Nancy Fraser, Marthos Nussbaum - idėjomis ir darbais. Dėstymo metodai: paskaitos, seminarai, individualus darbas, diskusijos.

Anotacija anglų kalba:

The main aim of the course is to introduce the students into the genealogy and major methodological concerns of feminist philosophy. The relations between feminist theory and philosophy have never been easy for a number of reasons, institutional as well as conceptual. Given that for centuries women were denied access to the knowledge (education and scientific work), there have been very few academic women-philosophers until the second half of the 20th century, although throughout history, in both West and East, there were quite a number of female thinkers engaged with philosophical issues. Feminist ideas and the gendered perspective onto the studies of social reality has been embraced by social sciences, but institutionalized philosophy continues to ignore the input of feminist theorists into the elaboration of critical theory, philosophy of language, epistemology, ethics, aesthetics, psychoanalysis, political philosophy and so on (this becomes obvious when looking into the list of readings, topics and subjects taught in the universities). Why does feminist social and political critique remain 'inappropriate' in the context of universalist claims of philosophical knowledge? How this tendency can be challenged, and the 'canon' be rewritten? In the framework of the given course students will be introduced to major works and ideas of feminist philosophers of the 20-21 cc. (Simone de Beauvoir, Judith Butler, Rosi Braidotti, Sandra Harding, Donna Haraway, Nancy Fraser, Martha Nussbaum, and others). Teaching methods: lectures, seminars, individual work, discussions.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Feministinė filosofija šiuo metu yra viena iš ryškiausių filosofijos kryptų, tačiau ji menkai integruota į daugelį filosofijos mokymo kursų. Šis dėstomas kursas suteiks doktorantams žinių, kurių jiems trūksta.

Dalyko tikslai

- Supažindinti su feministinės filosofijos istorija, specifika ir pagrindiniais prioritetais.
- Suteikti supratimą apie pagrindinius skirtumus tarp feministinės teorijos ir seksualumo tyrimų.
- Padėti doktorantams įsisavinti šiuolaikinės feministinės filosofijos pagrindines koncepcijas.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. „Neparašyta“ feministinės filosofijos istorija: filosofijos istorijos rekonstrukcijos problema, žiūrint per feminizmo prizmę. *Tapsmas moterimi*: feminizmo tyrinėtojų indėlis į šiuolaikinę filosofiją. Skirtumai tarp lyčių ir seksualinė patirtis kaip filosofinės analizės objektai. Meilės feministinės teorijos: nuo Tullios d'Aragona iki Simonos de Beauvoir ir Evos Illouz.

II tema. Feminizmas iki feminizmo: lyties, šeimos ir seksualumo klausimai prancūzų utopistų leidiniuose (Dezami, Morelli, Furje) ir ankstyvojo marksizmo leidiniuose (Engelsas ir Babelis). „Nesėkmingų“ santuokų

teorijos klausimai: marksizmas ir feminizmas – lyčių traukos ir nesuderinamumo istorija (santuokos, seksualumo ir šeimos klausimų sprendimas).

III tema. *Asmeniška yra politiška*: Asmeniškumai ir politika egzistencializmo filosofijoje: *Antroji lytis* ir šiuolaikiniai Simonos de Beauvoir leidinių vertimai. Viešumos sferos feministinė kritika (N. Fraser, M. Hawkesworth) ir feminizmo daroma įtaka šiuolaikinei politikos teorijai.

IV tema Feministinė politika ir feministinė teorija. Feministinė teorija, kaip iššūkis mokslo siekiančioms institucijoms. Seksualumas moksle, kaip „intelektualinės mizoginijos“ forma (E. Grosz). Seksualinės ir rasinės diskriminacijos formos moksle (argumentacija, metodologija, retorika ir t. t.).

V tema. Lytis, žinios ir valdžia: socialinių žinių problema „lyties“ esmė socialiniuose humanitariniuose moksluose. „Malestream“ moksliniame pažinime: vyriškos lyties dominavimo ir supratimo apie hierarchiją, socialinę nelygybę mokslinis pagrindimas. Feministinė epistemologija ir mokslo filosofija: žinių siekimo socialinės sąlygos ir siekiančio žinių subjekto problema (E. F. Keller, S. Harding). „Objektyvistinės“ ideologijos kritika.

VI tema. Šiuolaikinė feministinė filosofija: G. Deleuze ir feministinė filosofija: produktyvi sąveika (R. Braidotti). Psichoanalizės feministinė kritika (E. Grosz). Feministinis indėlis į semiotiką (J. Kristeva, P. Violi ir kt.).

Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio,
Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
	Alanen, Lilli, and Witt, Charlotte, (eds.) <i>Feminist Reflections on the History of Philosophy</i> , Dordrecht/Boston: Kluwer Academic Publishers, 2004. Beauvoir, Simone. <i>The Second Sex</i> . New York: Alfred A. Knopf, 1953 (or any other edition). Braidotti R. <i>Metamorphoses: Towards a Materialist Theory of Becoming</i> , Cambridge: Polity Press, 2002. Braidotti R. <i>Nomadic Subjects: Embodiment and Difference in Contemporary Feminist Theory</i> , New York: Columbia University Press, 1994. Butler J. <i>Gender Trouble. Feminism and the Subversion of Identity</i> . New York, London: Routledge, 1990. Butler J., Scott Joan W., (eds.) <i>Feminists Theorize the Political</i> . New York, London: Routledge, 1992. Butler, Judith. <i>Senses of the Subject</i> . New York: Fordham University Press, 2015. Haraway Donna J., <i>Simians, Cyborgs, and Women: The Reinvention of Nature</i> . New York, London: Routledge, 1990. Harding, Sandra. <i>The Science Question in Feminism</i> , Ithaca: Cornell University Press, 1986 Illouz Eva. <i>Consuming the Romantic Utopia. Love and the Cultural Contradictions of Capitalism</i> . University of California Press, 1997. Irigaray L. <i>Speculum of the Other Woman</i> . Cornell University Press, 1974. Kourany, Janet, (ed.) <i>Philosophy in a Feminist Voice: Critiques and Reconstructions</i> , Princeton: Princeton University Press, 1998. Nussbaum, Martha C. <i>The Monarchy of Fear: A Philosopher Looks at Our Political Crisis</i> . New York: Simon and Schuster, 2018. Schaller B. R. <i>Understanding Bioethics and the Law. The Promises and Perils of the Brave New World of Biotechnology</i> . Praeger Publishers, London, 2008. Wajcman Judy, “Feminist Theories of Technology,” <i>Cambridge Journal of Economics</i> 2010, 34, 143-152. Witt, Charlotte (2006). "Feminist Interpretations of the Philosophical Canon". <i>Signs: Journal of Women in Culture and Society</i> , 31 (2): 537–552.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Alcoff, Linda, and Elizabeth Potter, (eds.) <i>Feminist Epistemologies</i> , New York: Routledge, 1993.
2.	Arendt, Hannah. <i>The Human Condition</i> . 2nd ed. Chicago: University of Chicago, 1998.
3.	Braidotti R. <i>Transpositions: On Nomadic Ethics</i> , Cambridge: Polity Press, 2006.
4.	D’Aragona, Tullia. <i>Dialogue on the Infinity of Love</i> . The University of Chicago Press, 1997.
5.	De Lauretis, T. <i>Technologies of Gender</i> . Bloomington: Indiana University Press, 1987.
6.	Grasswick, Heidi, (ed.) <i>Feminist Epistemology and Philosophy of Science (Power in Knowledge)</i> .

Springer, 2011.

7. Haslanger, Sally. "Changing the Ideology and Culture of Philosophy: Not by Reason (Alone)" in *Hypatia* (Spring 2008).
8. Keller, Evelyn Fox, *Reflections on Gender and Science*, New Haven: Yale University Press, 1985.
9. Kofman Sarah. *Camera Obscura of Ideology*. London: The Athlone Press, 1998.
10. Kristeva J. *Desire in Language*. Harvard University Press, 1979.
11. Lacan J. *Encore. Le Seminaire, Livre XX*. Paris: Seuil, 1975.
12. Le Doeuff, Michele. *Le sexe de savoir*. Champs Flammarion, 1998.
13. Moi T., (ed.) *The Kristeva Reader*. Basil Blackwell, 1986.
14. Moi T., (ed.) *French Feminist Thought. A Reader* Blackwell, 1987.
15. Mouffe, Chantal. *On the Political*. Routledge, 2005.
16. Ousmanova, Almira. "Apie marksistinę meilęs teoriją" // *ATHENA: Philosophical Studies*, vol. 6, 2010, pp.139 – 168.
17. Ousmanova, Almira. "In a Position of a Participant Observer: Gender, Knowledge and Power in P.S. Academia". In: Bühler-Dietrich, Annette (ed.) *Feministische Zirkulationen zwischen Ost und West* (Berlin: Frank & Timme), 2019, pp. 25 – 45.
18. Weed E., Schor N., (eds.) *Feminism Meets Queer Theory*. Bloomington: Indiana University Press, 1997.
19. Žukauskaitė, A., Ousmanova, A. *Athena: filosofijos studijos* (Feminizmas ir filosofija: permąstant Simone'ą de Beauvoir), vol. 6, 2010.
20. Wilmer, S. E., Audronė Žukauskaitė (eds). *Resisting Biopolitics: Philosophical, Political and Performative Strategies*, New York: Routledge, 2016.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Almira Ousmanova	EHU	prof. dr.	almira.ousmanova@ehu.lt
2.	Audronė Žukauskaitė	LKTI	dr. vyriausioji m. d.	zukauskaitė.audrone@gmail.com

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FIL8019	6	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų fakultetas	Filosofijos katedra

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

FILOSOFIJOS ISTORIJOS ĮVADAS

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

INTRODUCTION TO HISTORY OF PHILOSOPHY

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba

Šio kurso tikslas – pagrindinių filosofijos sąvokų ir kryptų istorijos aptarimas bei aprašymas. Kurso metu doktorantai susipažįsta su Vakarų filosofijos istorija, studijuoja pagrindines filosofijos temas ir koncepcijas, kurios buvo iškeltos ir svarstomos žymiausių Vakarų filosofijos atstovų: Platono, Aristotelio, Augustino, Tomo Akviniečio, Kanto, Nietzsche' s ir kitų. Doktorantai įgyja kompetenciją apibrėžti ir taisyklingai vartoti pagrindines filosofijos sąvokas; kūrybiškai dėstyti savo mintis raštu; analizuoti filosofijos istorijos šaltinius; savarankiškai gilinti filosofijos istorijos žinias. Kursas lavina teorinio mąstymo kultūrą, filosofines argumentacijos gebėjimus.

Anotacija anglų kalba

The aim of this course is to discuss and describe the history of the main concepts and tendencies in Western philosophy. The doctoral students study some of the important philosophical themes and conceptions, proposed by the main authors such as Plato, Aristotle, Augustine, Thomas Aquinas, Kant, Nietzsche, and others. The objective of the course is to present the general survey of the history Western philosophy. The doctoral students acquire competence in defining and correctly using the main philosophical concepts, creatively using their writing skills, analyzing of the sources of the history of Western philosophy, self-deepening their knowledge of the history of philosophy. The course fosters students' skills in theoretic reasoning and philosophical argumentation.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Šis kursas skirtas Vakarų filosofijos pagrindų istorinei refleksijai vystyti. Šis sugebėjimas yra būtinas kiekvienam filosofijos mokslininkui, todėl jo vystymuisi skirtas dalykas yra reikalingas Filosofijos doktorantūros studijų programoje, ypač tiems šios programos studentams, kurie nėra įgiję filosofijos bakalauro ar filosofijos magistro kvalifikacijos.

Dalyko tikslai

Dalyko tikslai – susipažinti su Vakarų filosofijos istorijos nagrinėjimo ypatumais bei metodologija; aptarti filosofinės tradicijos bei filosofinės istorijos sampratos problematiką; nagrinėti įvairių filosofavimo formų tarpusavio sąsajas; išryškinti pagrindinių filosofijos sričių istorinę panoramą; atskirti istorinį ir neistorinį filosofijos šaltinių analizės būdus.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Filosofijos ir istorijos santykis. Tema pristato ir nagrinėja filosofinę istorijos sampratą ir jos interpretacijas.

II tema. Filosofijos sampratų ir kryptų įvairovė. Tema nagrinėja filosofavimo formų bei metodų įvairovę istorijos bėgyje.

III tema. Filosofinės tradicijos samprata. Tema nagrinėja filosofinės mokyklų ir filosofinės tradicijos susiformavimą, reikšmę bei svarbą.

IV tema. Vakarų filosofijos istorijos apžvalga. Tema nagrinėja tradicines bei naujas filosofijos istorijos schemas ir jų interpretacijas.

V tema. Vakarų filosofijos istorijos pradžia ir filosofinių šaltinių samprata. Tema pristato filosofijos istoriją kaip tekstų istoriją; nagrinėja skirtumą tarp istorinės ir neistorinės filosofijos šaltinių analizės.

VI tema. Tikrovės problematika filosofijos istorijoje. Tema nagrinėja „platoniškos“ ontologinės tradicijos ir jos pagrindinių sąvokų sklaidą filosofijos istorijoje: nuo iki-sokratikų filosofijos iki mūsų dienų.

VII tema. Substancijos sąvokos transformacija. Tema nagrinėja „aristotelinę“ ontologinę poziciją, jos sąvokinių aparatą bei jos recepcijos įvairovę Viduramžių ir Moderniųjų laikų mąstyme.

VIII tema. Pažinimo problematika filosofijos istorijoje 1. Pirmoji tema nagrinėja pažinimo objekto statusą epistemologijoje įvairiais istorijos laikotarpiais.

IX tema. Pažinimo problematika filosofijos istorijoje 2. Antroji tema nagrinėja pažinimo proceso aprašymus, pažinimo galimybes, sąlygų bei ribų nustatymo koncepcijas įvairiais filosofijos istorijos laikotarpiais.

X tema. Kalbos problematika filosofijos istorijoje 1. Tema nagrinėja mąstymo ir kalbos bei tikrovės ir kalbos santykių koncepcijas, iškilusias įvairiais istorijos laikotarpiais.

XI tema. Kalbos problematika filosofijos istorijoje 2. Tema nagrinėja filosofinę tradiciją, kurią traktuoja kalbą kaip filosofijos tyrimo objektą.

XII tema. Filosofija kaip etikos istorija. Tema nagrinėja praktinės filosofijos kaip etikos tradiciją nuo Platono iki mūsų laikų, akcentuojant Aristotelio ir Kanto etinės teorijos ir pagrindinės etinės sąvokos.

XIII tema. Praktinės filosofijos socialinės/politinės teorijos. Tema nagrinėja socialinės etikos koncepcijos nuo Platono iki mūsų laikų.

XVI tema. Filosofijos ir religijos santykis. Tema nagrinėja pagrindiniai religijos filosofijos klausimus: „ontologinis“ argumentas, krikščioniškos filosofijos galimybė, krikščionybės kritika istorijos kontekste.

Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio,

Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Benjamin W. „Apie istorijos sampratą“ // <i>Nušvitimai</i> . Vilnius: Vaga. 2005.
2.	Copleston F. <i>A History of Philosophy</i> . Vol. 1-9. London: Doubleday. 1962.
3.	Gadamer H-G. <i>Istorija. Menas. Kalba</i> . Vilnius: Baltos lankos. 1999.
4.	Hacking I. “Five Parables” // <i>Philosophy in History: Essays in the Historiography of Philosophy</i> . Cambridge: Cambridge University Press. 1984.
5.	Marenbon J, Parkinson G.H.R. et al. (Eds.) <i>Routledge History of Philosophy</i> . London: Routledge. 2004.
6.	Rorty R. “The Historiography of Philosophy: Four Genres” // <i>Truth and Progress. Philosophical Papers</i> . Vol. 3. Cambridge: Cambridge University Press. 1998.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Aster E. <i>Filosofijos istorija</i> . Vilnius: Alma littera. 1995.
2.	Guthrie W. K. C. <i>The Greek Philosophers from Thales to Aristotle</i> . London: Routledge. 2000.
3.	Hadot P. <i>Antikos filosofija – kas tai?</i> Vilnius: Aidai. 2005.
4.	MacIntyre. A. <i>Trumpa etikos istorija</i> . Vilnius: Charibdė. 2000.
5.	Marenbon J. <i>Medieval Philosophy: an Historical and Philosophical Introduction</i> . London: Routledge. 2007.
6.	Štrauchas J. <i>Naujųjų amžių filosofijos istorija</i> . Vilnius: Amžius. 1996.
7.	Tatarkiewicz W. <i>Filosofijos istorija I-III</i> . Vilnius: Alma littera. 2001-2003.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Dalius Jonkus	VDU	prof. dr.	phenolt@yahoo.com
2.	Audronė Žukauskaitė	LKTI	dr.	zukauskaitė.audrone@gmail.com
3.	Naglis Kardelis	LKTI	prof.dr.	naglis.kardelis@gmail.com

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija
FIL8020	6	Europos humanitarinis universitetas

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

ŠIUOLAIKINĖS FILOSOFIJOS ĮVADAS

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

INTRODUCTION INTO CONTEMPORARY PHILOSOPHY

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Pagrindinės šiuolaikinės filosofijos kryptys, akcentuojančios post metafizines ontologijos, politinės ir moralinės filosofijos sričių transformacijas. Bus kalbama apie pagrindinių filosofinės minties post metafizinių formų linijų pagrindimą bei apie jos pagrindinės sąvokas: vienetinė – daugialypė egzistencija, dekonstrukcija, diskursas, politinė bendruomenė ir solidarumas.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The main directions of modern philosophy, with emphasis on post-metaphysical transformations in the field of ontology, as well as political and moral philosophy. We will speak, on the one hand, about the substantiation of main lines of post-metaphysical forms of philosophical thought, and its key concepts: the unitary-multiple existence, deconstruction, discourse, political community and solidarity.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Temos aktualumas grindžiamas tuo, kad šiuolaikiniai filosofai, nepriklausomai nuo savo specializacijos ir krypties, remiasi kitų sričių ir specializacijų sąvokomis. Tai reiškia, kad neįmanoma dirbti korektiškai dirbti savo srityje nesusipažinus su pagrindiniais skirtingų kryptų filosofijos klausimais.

Dalyko tikslai

Susipažinti su pagrindinėmis sąvokomis ir pagrindimo metodais, siūlomais įvairiose šiuolaikinės filosofijos kryptyse.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Fenomenologija ir hermeneutika. Šio temos nagrinėjimo metu bus išanalizuota fenomenologinės ir hermeneutinės metodikos specifika ir įrankiai. Pagrindinės sąvokos: egzistencija, supratimas ir išankstinis supratimas, dirbas su tradicija ir prietarai. Pagrindinis autorius - H.- G. Gadamer.

II tema. Ontologija ir etika. Šios temos nagrinėjimo metu bus atskleista šiandieninė būties klausimo formulotės ir svarstymo specifika, taip pat jos etinės ir politinės implikacijos. Bus prašoma palyginti dvi šią dieną pirmaujančias ontologines koncepcijas - E. Levinas ir J. L. Nancy.

III tema. Post struktūralizmas ir dekonstrukcija. Šios temos nagrinėjimo metu bus atskleista dekonstrukcijos metodo specifika ir post struktūralizmo reiškiniai. Pagrindiniai autoriai: J. Derrida ir J. Deleuze.

IV tema. Šiuolaikinis pragmatizmas. Šios temos nagrinėjimo metu amerikietiškojo pragmatizmo reiškiniai bus peržiūrėti šiuolaikinės anglosaksų tradicijos politinės filosofijos kontekste, pabrėžiant sąvokas „metanaratyvo krizė“ ir „solidarumas“. Pagrindinis autorius – R. Rorty.

V tema. Socialinė teorija ir politinė filosofija. Šios temos nagrinėjimo metu bus pasiūlyta lyginamoji, kontinentinių socialinės teorijos ir politinės filosofijos kryptų, kurios šią dieną polemizuoja viena su kita, analizė – M. Foucault, J. Habermas ir J. Rancière. Bus nagrinėjama, kokiuose kontekstuose šios filosofinio mąstymo strategijos generuojasi ir su kokiomis šiuolaikinėmis problemomis jos turi šią dieną dirbti.

Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas (keletas tekstų, parengtų pagal kurso problematiką, lyginamoji analizė) – 40 % vertinimo, darbas seminaruose – 30% vertinimo, egzaminas raštu – 30% vertinimo.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Baudrillard J. <i>Vartotojų visuomenė: mitai ir struktūros</i> , Kaunas: Kitos knygos, 2010.
2.	Deleuze G. Guattari F. <i>Anti-Oedipus. Capitalism and Schizophrenia</i> , London: Penguin Books, 2009.
3.	Derrida J. <i>The Animal That Therefore I Am</i> , New York: Fordham university Press, 2008.

4. Foucault M. *Diskurso tvarka*, Vilnius: Baltos lankos, 1998.
5. Harland R., *Superstructuralism: the philosophy of structuralism and post-structuralism*, London New York: Routledge, 1994.
6. MacIntyre A. *After Virtue*, University of Notre Dame Press, 2007.
7. *Twentieth-century philosophy: the analytic tradition*, ed. M. Weitz, New York : Free Press, London: Collier Macmillan, 1966.
8. Vitgenšteinas Liudvigas, *Rinktiniai raštai*, Vilnius: Mintis, 1995.
9. Gadamer H. G. *Truth and Method*. Bloomsbury Academic, 2004.
10. Levinas E. *Totality and Infinity: An Essay on Exteriority*. Duquesne University Press, 1969.
11. Нанси Ж.Л. Бытие единичное множественное. Минск, 2004. С. 13-154.
12. Делёз Ж. Различие и повторение. СПб., 1998. С. 9-162 (<http://philosophy.ru/library/deleuze/01/index.html/>) Deleuze G. *Difference and Repetition*. Columbia University Press, 1995.
13. Derrida J. *Apie gramatologiją*. Baltų lankų leidykla, 2006.
14. Rorty R. *Contingency, Irony, and Solidarity*. Cambridge University Press, 1989.
15. Habermas J. *The Inclusion of the Other: Studies in Political Theory (Studies in Contemporary German Social Thought)*. The MIT Press, 2000.
16. Rancière J. *On the Shores of Politics* Verso, 2007.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Арендт Х. <i>Vita activa, или О деятельной жизни</i> . СПб.: «Алетейя», 2000.
2.	Бауман З. <i>Свобода</i> . М., 2006.
3.	Бенхабиб С. <i>Притязание культуры. Равенство и разнообразие в глобальную эпоху</i> . М., 2003.
4.	Декомб В. <i>Современная французская философия</i> . М., 2000.
5.	Делёз Ж. <i>Фуко</i> . М., 1998.
6.	Касториадис К. <i>Воображаемое установление общества</i> . М., 2003.
7.	Коэн Дж., Арато Э. <i>Гражданское общество и политическая теория</i> . М., 2003.
8.	Лефор К. <i>Политические очерки (XIX–XX вв.)</i> . М.: РОССПЭН, 2000.
9.	<i>Постсоветская публичность: Беларусь, Украина</i> ; сост. Вл. Фурс. Вильнюс: ЕГУ, 2008
10.	Рикёр П. <i>Конфликт интерпретаций</i> . М., 1995.
11.	Фуко М. <i>Интеллектуалы и власть: Избранные политические статьи, выступления и интервью</i> . В 3 ч. Часть 1. М., 2002; Часть 3. М., 2006.
12.	Фурс В. <i>Белорусский проект «современности»? // Европейская перспектива Беларуси: интеллектуальные модели</i> ; сост. О. Шпарага. Вильнюс, 2007. С. 43–57.
13.	Хабермас Ю. <i>Философский дискурс о модерне</i> . М., 2003.
14.	Хайдеггер М. <i>Бытие и время</i> . М., 1997.
15.	О. Шпарага. Пробуждение политической жизни: Эссе о философии публичности, Вильнюс: ЕГУ, 2010.
16.	Gaonkar F. <i>Toward New Imaginaries: An Introduction // Public Culture</i> . 2002. Winter. Vol. 14, № 1, pp. 1-19.
17.	<i>Habermas and the Public Sphere</i> . Calhoun C. (ed.) Cambridge: MIT Press, 1992.
18.	Wagner P. <i>A sociology of modernity. Liberty and discipline</i> . New York, Routledge, 1994.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Tatjana Shchytsova	EHU	prof. habil. dr.	tatiana.shchytsova@ehu.lt
2.	Almira Ousmanova	EHU	prof. dr.	almira.ousmanova@ehu.lt
3.	Dalius Jonkus	VDU	prof. dr.	phenolt@yahoo.com
4.	Audronė Žukauskaitė	LKTI	dr.	zukauskaitė.audrone@gmail.com
5.	Naglis Kardelis	LKTI	prof.dr.	naglis.kardelis@gmail.com

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija
FIL8021	6	Europos humanitarinis universitetas

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

BIOTECHNOLOGIJŲ IŠSIVYSTYMO FILOSOFINĖS IR ETINĖS PROBLEMOS

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

PHILOSOPHICAL AND ETHICAL PROBLEMS OF BIOTECHNOLOGICAL DEVELOPMENT

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kursas skirtas techninės etikos ir filosofinių problemų invazijos į žmogaus gyvenimo procesus nagrinėjimui. Išskirtis šių diskusijų bruožas yra jų išsiskirtumas moraliniuose jausmuose - nerime, pasibjaurėjime ir t.t. – kurių išaiškinimas ne mažiau svarbus, nei pati „žmogaus prigimties“ sąvoka, kuri šiandien yra pagrindinė diskusijų, ir tuo pačiu metu, pačių fantastiškiausių spekuliacijų, tema. Dalyko rėmuose dėmesys sutelktas į tokias problemas: kokius *socialinius pakeitimus* provokuoja naujos antropotechnikos ir kokias perspektyvas (pesimistines ar optimistines) jos atveria *autonomijos* ir *atskiros asmenybės savivokos* atžvilgiu.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course is devoted to fundamental ethical and philosophical problems associated with modern technical invasion into the human life processes. At issue is the very notion of "human nature" (which today has become a subject for controversial discussions and the most fantastic speculations) as well as characteristic moral feelings (such as anxiety, disgust, etc.) arising due to the problematization of the traditional image of human being in the modern era of biotechnological development. The course focuses both on the social transformations which are conditioned by contemporary anthropo-technology and on the perspectives (pessimistic or optimistic ones) opened by it in regard to person's autonomy and self-understanding.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Biomokslų proveržis ir revoliucinė biotechnologijų pažanga paskatino radikaliai naujų socialinių ir moralinių bei etinių problemų ir klausimų atsiradimą, kuriems reikalinga filosofinė refleksija. Doktorantūros mokslo išsilavinimo ribose šis kursas suteiks studentams galimybę pritaikyti savo teorines žinias analizuojant konkrečias praktines problemas, susijusias su biotechnologijų plėtra.

Dalyko tikslai

Kurso tikslas – filosofinių ir etinių problemų, kurios yra šiuolaikinių biotechnologijų, susijusių su žmogaus gyvybiniais procesais, išsivystymo ir plėtros rezultatas, sisteminė analizė.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Tradicinės europinio žmogaus savęs supratimo problematizacija biotechnologijų eroje. – Temos nagrinėjimo metu bus analizuojama, kaip ir dėl kokių priežasčių šiuolaikinių biomokslų ir biomedicinos pasiekimų pagrindu buvo suabejota svarbiausiais filosofiniais žmogaus apibrėžimais, suformuotais europinės tradicijos ribose.

II tema. Sąvokos „žmogaus prigimtis“ persvarstymas ir ribų tarp natūralaus ir dirbtinio naikinimas biotechnologijos eroje. – Temos nagrinėjimo metu bus tiriami filosofiniai ir etiniai atsisakymo nuo tradicinės vertės krypties aspektai, pagal kurias „natūralus“ yra pranašesnis už „dirbtinį“.

III tema. Moraliniai ir etiniai žmogaus genetinio optimizavimo klausimai. - Temos nagrinėjimo metu bus peržiūrėtos naujos eugenikos perspektyvos, susijusios su reprodukcinių technologijų ir genų inžinerijos plėtra.

IV tema. Naujos reprodukcinės technologijos bei generatyvinės patirties transformacija. – Temos nagrinėjimo metu bus analizuojami: a) socialinės ir etinės seksualumo nuo reprodukcijos atskyrimo pasekmės; b) tėvystės patirties ir, apskritai, santykių tarp kartų dėl naujų reprodukcinių technologijų plitimo transformacija.

Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas (keletas tekstų, parengtų pagal kurso problematiką, lyginamoji analizė) – 40 % vertinimo, darbas seminaruose – 30% vertinimo, egzaminas raštu – 30% vertinimo.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Bazertz K. <i>GenEthics. Technological Intervention in Human Reproduction as a Philosophical Problem</i> . Cambridge University Press, 1994
2.	Buchanan A. E. <i>Beyond Humanity? The Ethics of Biomedical Enhancement</i> . Oxford: Oxford University

	Press, 2011.
3.	Fukuyama F. <i>Our Posthuman Future: Consequences of the Biotechnology Revolution</i> . Picador, 2003.
4.	Glannon W. <i>Genes and Future People. Philosophical Problems in Human Genetics</i> . Westview Press, 2001.
5.	Rose N. <i>The Politics of Life Itself. Biomedicine, Power, and Subjectivity in the Twenty-First Century</i> . Princeton University Press, 2007.
6.	Sutton S. D. (Ed.). <i>Biotechnology: Our Future as Human Beings and Citizens</i> . State University of New York Press, 2009.
7.	Wilkinson S. <i>Choosing Tomorrow's Children. The Ethics of Selective Reproduction</i> . Clarendon Press, Oxford, 2010.
8.	Йонас Г. <i>Принцип ответственности</i> . Москва, 2004.
9.	Хабермас Ю. <i>Будущее человеческой природы</i> . Москва: Весь мир, 2002.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	Buchanan A., Brock D.W., Daniels N., Wikler D. <i>From Chance to Choice. Genetics and Justice</i> . Cambridge University Press, 2000.
2.	Gadamer, H.-G. <i>The Enigma of Health: The Art of Healing in a Scientific Age</i> , J. Gaiger and N. Walker, trans. Stanford, CA: Stanford University Press, 1996.
3.	DeGrazia, D. <i>Human Identity and Bioethics</i> . Cambridge, MA: Cambridge University Press, 2005.
4.	Featherstone K., Atkinson P., Bharadwaj A. and Clarke A. <i>Risky Relations: Family, Kinship and the New Genetics</i> . Berg, Oxford and New York, 2006.
5.	Lauritzen S.O., Hyden L.-Ch. (ed.) <i>Medical Technologies and the Life World: The social construction of normality</i> . London; New York: Routledge, 2006.
6.	Lauritzen S.O. (ed.) <i>Cloning and the Future of Embryo Research</i> . Oxford University Press, 2001.
7.	Ludwig Frédéric C. (ed.) <i>Life Span Extension: Consequences and Open Questions</i> . Springer Publishing Company, New York, 1991.
8.	McMahan J. <i>The Ethics of Killing: Problems at the Margins of Life</i> . Oxford University Press, 2002.
9.	Reiser S. <i>Technological Medicine: The Changing World of Doctors and Patients</i> . New York: Cambridge University Press, 2009.
10.	Slatman J. <i>Our Strange Body: Philosophical Reflections on Identity and Medical Interventions</i> . Amsterdam: Amsterdam University Press, 2014.
	Special issues of the journal <i>Topos</i> : <i>Topos</i> № 2, 2007: <i>Contemporary Biotechnologies and Transformation of the Human Image</i> . <i>Topos</i> № 2-3, 2014: <i>TechnoLogos: Social Effects of Contemporary Bio- and Informational Technologies</i> . <i>Topos</i> №1, 2020: <i>Shifting the Borders: transformations of Subjects, Bodies, and Practices in the Era of New Medical Technologies</i> .

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Tatiana Shchytsova	EHU	prof. dr. habil.	tatiana.shchytsova@ehu.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Skyrius
FIL8022	6	Lietuvos kultūros tyrimų institutas	Šiuolaikinės filosofijos skyrius

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

GILLES'IO DELEUZE'O FILOSOFIJA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

PHILOSOPHY OF GILLES DELEUZE

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurso tikslas – supažindinti su Gilles'io Deleuze'o filosofija, jos pagrindinėmis sąvokomis ir raida. Kursu bus siekiama apibrėžti Deleuze'o filosofijos santykį su metafizikos tradicija bei atskleisti jo filosofijos metodologinį naujumą ir originalumą. Kurso tematika orientuosis į tris sritis: I) ankstyvoji Deleuze'o filosofija, suformuluota veikaluose *Skirtumas ir pakartojimas* bei *Prasmės logika*; II) Deleuze'o ir Guattari kartu parašyti veikalai *Anti-Oidipas* ir *Tūkstantis plokštikalnių*, analizuojantys psichoanalizės, socialinės sandaros, kūno kontekstus; III) Deleuze'o ir Guattari kartu ir atskirai parašyti veikalai, analizuojantys literatūros, kino, tapybos, šiuolaikinio meno reiškinius. Kurso metu bus siekiama apibrėžti bei paaiškinti Deleuze'o siūlomas naujas sąvokas, susieti jas su platesniu jo filosofijos ir filosofinės tradicijos kontekstu.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course aims to introduce Gilles Deleuze's philosophy, to define its concepts and demonstrate its development. The course aims to demonstrate the relationship between metaphysical tradition and Deleuzian philosophy, and to reveal the methodological novelty and originality of Deleuzian philosophy. The course is deduced into three parts: I) early Deleuzian philosophy, formulated in *Difference and Repetition* and *Logic of Sense*; II) Deleuze and Guattari's philosophy, formulated in *Anti-Oedipus* and *A Thousand Plateaus*, which deals with psychoanalysis, the somatic, and the social spheres; III) Deleuze and Guattari's works, dedicated to art: literature, painting, cinema, contemporary art. The course will seek to define and explain Deleuzian concepts, to relate them to the broader context of philosophical tradition.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Deleuze'o filosofijos tyrimai šiuo metu yra nauja ir vis dar besivystanti tyrimų sritis, kurią palaiko Deleuze'o tyrimams skirtos konferencijos, moksliniai žurnalai (*Deleuze Studies*) ir knygų serijos (*Deleuze Connections*, etc.). Deleuze'o ir Guattari filosofija tampa nauja metodologija, kuri pasitelkiama analizuojant galios struktūras, disciplinos ir kontrolės mechanizmus, sprendžiant mažumų, socialinės lyties, postkolonializmo, antropocentrizmo klausimus. Deleuze'o ir Guattari idėjos pasitelkiamos siekiant naujai interpretuoti vizualinės kultūros, kino, teatro, performatyvaus meno, šiuolaikinio meno reiškinius.

Dalyko tikslai

Dėstomu kursu siekiama supažindinti su Deleuze'o filosofija, jos pagrindinėmis sąvokomis ir raida. Siekiama, jog kursą išklaušę studentai suvoktų Deleuze'o filosofijos santykį su metafizikos tradicija bei gebėtų atskleisti jos naujumą ir originalumą. Siekiama, jog studentai gebėtų savarankiškai taikyti Deleuze'o ir Guattari sąvokas filosofinių, socialinių ir meno reiškinių analizei.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

Kurse bus aptariamoms šioms temoms:

1. Deleuze'o skirtumo samprata. *Skirtumas ir pakartojimas*.
2. Diferenciacija, virtualumas, aktualumas.
3. *Prasmės logika*: prasmė, įvykis, serijiškumas.
4. *Anti-Oidipas*: psichoanalizės kritika. Psichoanalizė VS šizoanalizė.
5. *Anti-Oidipas*: geismo mašinų samprata.
6. *Anti-Oidipas*: socialinių mašinų samprata.
7. *Tūkstantis plokštikalnių*: rizoma, asambliažas, kūnas be organų.
8. *Tūkstantis plokštikalnių*: valstybės aparatas ir karo mašina.
9. *Tūkstantis plokštikalnių*: tapsmo samprata.
10. Deleuze'as ir Foucault. Disciplinos visuomenė VS kontrolės visuomenė.
11. Deleuze'o ir Guattari mažosios literatūros samprata.
12. Deleuze'o meno teorija: jutimų logika.
13. Deleuze'o kino teorija: vaizdinys-judėjimas ir vaizdinys laikas. Virtualumas ir aktualumas.
14. Deleuze'o ir Guattari *Kas yra filosofija?* Konceptai, perceptai, afektai.

Studijų metodai – paskaitos, seminarai, savarankiškas esė, konsultacijos.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio,
Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
	<ol style="list-style-type: none">1. Deleuze G. <i>Difference and Repetition</i>. Trans. Paul Patton. London, New York: Continuum, 2004.2. Deleuze G. <i>The Logic of Sense</i>. Trans. Mark Lester, Charles Stivale. Ed. Constantin V. Boundas. London, New York, Continuum, 2004.3. Deleuze G., Guattari F. <i>Anti-Oedipus. Capitalism and Schizophrenia</i>. Trans. Robert Hurley, Mark Seem, Helen R. Lane. London, New York: Continuum, 2004.4. Deleuze G., Guattari F. <i>A Thousand Plateaus. Capitalism and Schizophrenia</i>. Trans. Brian Massumi. London, New York: Continuum, 2004.5. Deleuze, G. <i>Foucault</i>. Trans. Seán Hand. London, New York: Continuum, 2006.6. Deleuze G., Guattari F. <i>Kafka: Toward a Minor Literature</i>. Trans. Dana Polan. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1986.7. Deleuze G. <i>Francis Bacon: The Logic of Sensation</i>. Trans. Daniel. W. Smith. New York, London: Continuu, 2005.8. Deleuze G. <i>Cinema 1: The Movement-Image</i>. Trans. Hugh Tomlinson and Barbara Habberjam. London, New York: Continuum, 2008.9. Deleuze G. <i>Cinema 2: The Time-Image</i>. Trans. Hugh Tomlinson and Robert Galeta. London, New York: Continuum, 2008.10. Deleuze G., Guattari F. <i>What is Philosophy?</i> Trans. Graham Burchell and Hugh Tomlinson. London, New York: Verso, 1994.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
	<ol style="list-style-type: none">1. Williams, J. <i>Gilles Deleuze's Difference and Repetition: A Critical Introduction and Guide</i>. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2003.2. Williams, J. <i>Gilles Deleuze's Logic of Sense: A Critical Introduction and Guide</i>. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2008.3. Holland E. W. <i>Deleuze and Guattari's Anti-Oedipus: Introduction to Schizoanalysis</i>. London, New York, Routledge, 2003.4. Holland E. W. <i>Deleuze and Guattari's A Thousand Plateaus</i>. London, New York: Bloomsbury, 2013.5. Patton P. <i>Deleuze and the Political</i>. London, New York: Routledge, 2000.6. Žukauskaitė A. <i>Gilles'io Deleuze'o ir Felixo Guattari filosofija: daugialypumo logika</i>. Vilnius: Baltos lankos, 2011.7. Rodowick D. N. <i>Gilles Deleuze's Time Machine</i>. Durham and London: Duke University Press, 1997.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Audronė Žukauskaitė	LKTI	dr.	zukauskaite.audrone@gmail.com
2.	Naglis Kardelis	LKTI	prof.dr.	naglis.kardelis@gmail.com

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Skyrius
FIL8023	6	LKTI	Šiuolaikinės filosofijos skyrius

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

BIOPOLITIKOS TEORIJOS

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

THEORIES OF BIOPOLITICS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurso tikslas – supažindinti su biopolitikos teorijomis šiuolaikinėje filosofijoje. Biopolitikos sąvoka, kurią pirmą kartą apibrėžė Michelis Foucault, nurodo politinės galios technologijas, leidžiančias kontroliuoti žmogiškąją populiaciją kaip biologinę rūšį. Taigi biopolitika reiškia nuolatinį persvarstymą, kas yra gyvybė, bei politinį sprendimą, kuri gyvybė yra verta gyventi. Kursas supažindina su įvairiomis biopolitinėmis teorijomis, kurias plėtoja tokie teoretikai kaip Michelis Foucault, Giorgio Agambenas, Achille Mbembe, Michael Hardt, Antonio Negri, Roberto Esposito ir Rosi Braidotti. Išklause kursą, studentai gebės kritiškai analizuoti politinių sprendimų poveikį individams ir populiacijoms, gebės išskirti ir apibrėžti tokius sprendimus grindžiančias ideologines nuostatas.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course aims to introduce different notions of biopolitics in contemporary philosophy. The term biopolitics, which was first introduced and defined by Michel Foucault, refers to the technologies of political power that allow for the control of the human population as a biological species. Thus, biopolitics comprises the constant redefinition of life and the political decisions that determine whose life is worth living. The course gives an overview of different biopolitical theories, developed by Michel Foucault, Giorgio Agamben, Achille Mbembe, Michael Hardt, Antonio Negri, Roberto Esposito and Rosi Braidotti. After completing the course, the students will be able to analyse critically political decisions related to individuals and populations, and will be able to define ideologies lurking behind these decisions.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Biopolitika šiuo metu yra viena aktualiausių šiuolaikinės filosofijos problemų. Michelis Foucault biopolitikos sampratą apibrėžė jau XX a. 8 deš., tačiau vėliau šią sampratą plėtojo daug žymių šiuolaikinių filosofų: Giorgio Agambenas, Michaelis Hardtas ir Antonio Negri, Roberto Esposito ir kiti. Nuolat didėjanti terorizmo grėsmė ir su juo susijęs visuotinis gyventojų sekimas, nuolatinis politikų siekis kontroliuoti žmogaus gyvybę ir populiacijas, biotechnologijų poveikis žmogaus gyvenimui, migracijos krizė ir daug kitų veiksnių lemia, jog biopolitika tampa svarbia šiuolaikinės teorijos dalimi.

Dalyko tikslai

Dėstomu kursu siekiama supažindinti su biopolitikos teorijų spektru šiuolaikinėje filosofijoje, atskleisti šių teorijų skirtingumą bei santykį su politine filosofija, žmogaus teisių teorija, postkolonializmo studijomis, darbo ir darbo jėgos samprata, biomedicininėmis ir biologinėmis kūno sampratomis, feminizmo teorija.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

Kurse bus aptariamoms šios temos:

1. Michel Foucault: biopolitikos gimimas.
2. Michel Foucault galios samprata: disciplina, biopolitika, valdymo menas.
3. Michel Foucault: biopolitika ir liberalizmas.
4. Giorgio Agamben: biopolitika ir išimties būklė.
5. Giorgio Agambenas: biopolitika ir žmogaus teisės.
6. Achille Mbembe: biopolitika kaip nekropolitika.
7. Michael Hardt ir Antonio Negri: biopolitika kaip produkavimas.
8. Paolo Virno: biopolitika ir darbo jėga.
9. Roberto Esposito: biopolitika kaip politinė kūno teorija.
10. Roberto Esposito imuniteto samprata.
11. Rosi Braidotti: afirmatyvi biopolitika.
12. Biopolitika ir biotechnologijos.
13. Biopolitika ir biomenas.

Studijų metodai – paskaitos, seminarai, savarankiškas esė, konsultacijos.

--

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio,
Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Foucault, M. <i>The Will to Knowledge (The History of Sexuality: 1)</i>, trans. Robert Hurley. London: Penguin Books, 1998. 2. Foucault, M. <i>Society Must Be Defended: Lectures at the Collège de France, 1975-76</i>, trans. David Macey. London, New York: Penguin Books, 2003. 3. Arendt, H. <i>The Origins of Totalitarianism</i>. Harcourt Publishing Company, 1973. 4. Agamben, G. <i>Homo Sacer: Sovereign Power and Bare Life</i>, trans. Daniel Heller-Roazen. Stanford: Stanford University Press, 1998. 5. Agamben, G. <i>Means without End: Notes on Politics</i>, trans. Vincenzo Binetti and Cesare Casarino. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2000. 6. Mbembe A. “Necropolitics”, trans. Libby Meintjes, <i>Public Culture</i> 15, no. 1, 2003, pp. 11-40. 7. Hardt, M., Negri, A. <i>Empire</i>. London, Cambridge: Harvard University Press, 2000. 8. Virno, P. <i>A Grammar of the Multitude: For an Analysis of Contemporary Forms of Life</i>, trans. Isabella Bertolotti, James Cascaito, Andrea Casson. New York: Semiotext(e), 2004. 9. Esposito, R. <i>Bios: Biopolitics and Philosophy</i>, trans. Timothy Cambell. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2008. 10. Esposito R. <i>Immunitas: The Protection and Negation of Life</i>, trans. Zakiya Hanafi. Cambridge: Polity Press, 2011. 11. Braidotti, R. <i>The Posthuman</i>. Cambridge: Polity Press, 2013.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wilmer, S. E., Žukauskaitė, A. (eds.) <i>Resisting Biopolitics: Philosophical, Political and Performative Strategies</i>. New York, London: Routledge, 2016. 2. Campbell, T., Sitze, A. (eds.). <i>Biopolitics: A Reader</i>. Durham and London: Duke University Press, 2013. 3. Clough P. T., Willse C. (eds.). <i>Beyond Biopolitics: Essays on the Governance of Life and Death</i>. Durham and London: Duke University Press, 2011. 4. Costa da B., Philip K. (eds.). <i>Tactical Biopolitics: Art, Activism, and Technoscience</i>. Cambridge, Mass., London: The MIT Press, 2008. 5. Lemke, T. <i>Biopolitics: An Advanced Introduction</i>, trans. Eric Frederick Trump. New York and London: New York University Press, 2011. 6. Žukauskaitė, A. <i>Nuo biopolitikos iki biofilosofijos</i>. Vilnius: Kitos knygos, 2016.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Audronė Žukauskaitė	LKTI	dr.	zukauskaite.audrone@gmail.com
2.	Naglis Kardelis	LKTI	prof.dr.	naglis.kardelis@gmail.com
3.	Tatiana Shchytsova	EHU	prof. dr. habil.	tatiana.shchytsova@ehu.lt
4.	Jay Daniel Miner	VDU	prof. dr.	jay.mininger@vdu.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Skyrius
FIL8024	6	LKTI	Šiuolaikinės filosofijos skyrius

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

ŠIUOLAIKINĖ FILOSOFIJA IR MENO PRAKTIKOS

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

CONTEMPORARY PHILOSOPHY AND ART PRACTICES

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurso tikslas – supažindinti su šiuolaikinių filosofų atliekamomis meno kūriniių interpretacijomis. Skirtingai nei meno kritika, kuri sprendžia apie konkretaus meno kūrinio vertę, ir skirtingai nei estetikos teorijos, kurios apibrėžia grožio normatyvumą, šiuolaikiniai filosofai pasiūlo nekonvencionalius meno suvokimo modelius, kurie praplečia tiek meno interpretacijų lauką, tiek keičia ir pačią filosofiją. Pavyzdžiui, M. Heideggerio atlikta Van Gogho “Batų” analizė svarbi ne tik meno laukui, bet ir Heideggerio filosofijos supratimui. Kursas supažindins su svarbiausių šiuolaikinių filosofų – Rancière’o, Badiou, Agambeno, Foucault, Derrida, Deleuze’o, Guattari, Negri, Grosz ir Žižeko – tekstais meno tema. Analizuojant šias filosofines prieigas, bus siekiama atskleisti, kaip filosofija keičia meno supratimą, ir kaip meno praktikos leidžia performuluoti filosofijos teiginius.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course aims to introduce different interpretations of artworks conducted by contemporary philosophers. In contrast to art critique, which takes a decision about particular artwork’s value, and in contrast to theories of aesthetics, which define beauty in normative terms, contemporary philosophers provide non-conventional interpretations of art which expand both the field of art’s interpretations and the domain of contemporary philosophy. For example, M. Heidegger’s interpretation of Van Gogh’s “A Pair of Shoes” is important not only for art theorists but also to those who want to have a deeper insight into Heidegger’s philosophy. In a similar manner, the course aims to introduce interpretations of art provided by distinct contemporary philosophers: Rancière, Badiou, Agamben, Foucault, Derrida, Deleuze, Guattari, Negri, Grosz and Žižek. The course aims to reveal the ways, in which philosophy is changing our understanding of art and in which art practices help to redefine philosophy.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Šiuolaikinė filosofija atmeta bet kokius universalius grožio ar estetikos apibrėžimus, tad nuykus šioms universalumo kriterijams beveik neįmanoma nusakyti, kas sudaro meno kūrinį ir apibrėžti jo esmę. Kadangi šiuolaikinėje teorijoje universalus meno apibrėžimas nėra galimas, meno kūrinio esmę tenka apibrėžti pasitelkiant skirtingų šiuolaikinių filosofų atliekamas meno kūriniių interpretacijas. Tokia prieiga meno teorijai leidžia atrasti naujus konceptus ir naujas metodologijas; kita vertus, meno kūriniių analizė praplečia filosofijos tematinį lauką ir leidžia suformuluoti naujus teorinius klausimus.

Dalyko tikslai

Dėstomu kursu siekiama supažindinti su šiuolaikinių filosofų atliktomis meno kūriniių interpretacijomis, atskleisti šių teorijų skirtingumą. Išklause kursą studentai gebės apibrėžti naujas filosofines sąvokas ir metodologijas, kurias galės pritaikyti šiuolaikinio meno praktikoms analizuoti.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

Kurse bus aptariamos šios temos:

1. Jacques’o Rancière’o meno samprata: jusliškumo distribucija.
2. Jacques’as Rancière’as apie meno nereprezentuojamumą.
3. Jacques’o Rancière’o emancipuoto stebėtojo samprata.
4. Alaino Badiou “ne-estetika”.
5. Giorgio Agambeno šiuolaikybės samprata.
6. Michel Foucault apie tapybą: *Las Meninos*.
7. Jacques’as Derrida apie tapybos tiesą.
8. Gilles’is Deleuze’as: tapyba ir jutimų logika.
9. Gilles’io Deleuze’o kino teorija.
10. Gilles’is Deleuze’as ir Felixo Guattari meno samprata.
11. Gilles’is Deleuze’as ir Felixas Guattari: konceptai, perceptai, afektai.
12. Felixo Guattari meno kaip chaosmozės teorija.

13. Antonio Negri meno kaip daugybės samprata.
14. Elizabeth Grosz: menas, chaosas, teritorija.
15. Slavojaus Žižeko kino teorija.

Studijų metodai – paskaitos, seminarai, savarankiškas esė, konsultacijos.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio,
Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rancière, J. <i>The Politics of Aesthetics. The Distribution of the Sensible</i>. Trans. Gabriel Rockhill. London, New York: Continuum, 2004. 2. Rancière, J. <i>The Future of the Image</i>. Trans. Gregory Elliott. London, New York: Verso, 2007. 3. Rancière, J. <i>The Emancipated Spectator</i>. Trans. Gregory Elliott. New York, London: Verso, 2009. 4. Badiou A. <i>Handbook of Inaesthetics</i>. Trans. Alberto Toscano. Stanford: Stanford University Press, 2005. 5. Agamben, G. <i>Nudities</i>. Trans. David Kishik and Stefan Pedatella. Stanford: Stanford University Press, 2011. 6. Michel Foucault. <i>Las Meninas</i>. In: Michel Foucault. <i>The Order of Things</i>. New York: Random House, 1970. 7. Derrida, J. <i>The Truth in Painting</i>. Trans. Geoffrey Bennington. Chicago: University of Chicago Press, 1987. 8. Deleuze G. <i>Francis Bacon: The Logic of Sensation</i>. Trans. Daniel. W. Smith. New York, London: Continuum, 2005. 9. Deleuze G. <i>Cinema 1: The Movement-Image</i>. Trans. Hugh Tomlinson and Barbara Habberjam. London, New York: Continuum, 2008. 10. Deleuze G. <i>Cinema 2: The Time-Image</i>. Trans. Hugh Tomlinson and Robert Galeta. London, New York: Continuum, 2008. 11. Deleuze G., Guattari F. <i>What is Philosophy?</i> Trans. Graham Burchell and Hugh Tomlinson. London, New York: Verso, 1994. 12. Guattari, F. <i>Chaosmosis: An Ethico-Aesthetic Paradigm</i>. Trans. Paul Bains and Julian Pefanis. Sydney: Power Publications, 2006. 13. Negri, A. <i>Art and Multitude</i>. Trans. Ed Emery. Cambridge: Polity, 2011. 14. Grosz, E. <i>Chaos, Territory, Art</i>. New York: Columbia University Press, 2008. 15. Žižek, S. <i>The Pervert's Guide to Cinema</i>, DVD, 2006.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Philosophers on Art from Kant to the Postmodernists: A Critical Reader</i>. Ed. Christopher Kul-Want. New York: Columbia University Press, 2010. 2. Osborn, P. <i>Anywhere or Not At All: Philosophy of Contemporary Art</i>. New York, London: Verso, 2013. 3. Milerius N., Žukauskaitė A., Baranova J., Sabolius K., Brašiškis L. <i>Kinas ir filosofija</i>. Kolektyvinė monografija. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2013. 4. Soussioff C. M. <i>Foucault on Painting</i>. Minneapolis: Minnesota University Press, 2017.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Audronė Žukauskaitė	LKTI	dr.	zukauskaite.audrone@gmail.com
2.	Naglis Kardelis	LKTI	prof.dr.	naglis.kardelis@gmail.com

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FIL8025	6	Vytauto Didžiojo universitetas	Humanitarinių mokslų fakultetas	Filosofijos katedra

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

ANKSTYVOJI FENOMENOLOGIJA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

EARLY PHENOMENOLOGY

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurso tikslas – atskleisti ankstyvosios fenomenologijos indėlį į fenomenologinių tyrinėjimų plėtrą. Parodyti, kad ankstyvoji fenomenologija ilgą laiką buvo nepelnytai nuvertinta. Daugelis Müncheno ir Göttingeno fenomenologinių ratelių narių buvo nepelnytai užmiršti arba nusisilaukė tinkamo tyrinėtojų dėmesio. Ankstyvosios fenomenologijos tyrimai etikos, socialinės filosofijos, estetikos srityse atskleidė naujas fenomenologinio metodo taikymo galimybes. Fenomenologiniai jausmų ir empatijos tyrinėjimai yra svarbus indėlis į šiuolaikinius emocijų tyrinėjimus. Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The aim of the course is to reveal the contribution of early phenomenology to the development of phenomenological research. To demonstrate that early phenomenology had been unduly depreciated for a long time. Many members of the Munich and Göttingen phenomenological circles have been unduly forgotten or left out of the proper attention of researchers. Early phenomenological studies in the areas of ethics, social philosophy and aesthetics have revealed new possibilities for the application of the phenomenological method. Phenomenological studies of feelings and empathy are an important contribution to contemporary research of emotions. Teaching methods: lectures, seminars, individual work.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Pastaraisiais metais atsinaujino ankstyvosios fenomenologijos tyrinėjimai ir atrandama, kad jų idėjos yra ypatingai aktualios šiuolaikinei filosofijai. Buvo įkurta Šiaurės Amerikos ankstyvosios fenomenologijos asociacija, pradėti leisti šiems tyrinėjimams skirti specializuoti žurnalai. Lietuvoje gyvenęs ir dirbęs Vosylius Sezemanas yra susijęs su ankstyvąja fenomenologija ir joje plėtotomis idėjomis.

Dalyko tikslai

Atskleisti ankstyvosios fenomenologijos indėlį į fenomenologinių tyrinėjimų plėtrą. Aptarti Müncheno, Göttingeno ir Freiburgo fenomenologinių ratelių specifiką. Analizuoti etikos, estetikos ir jausmų tyrinėjimus ankstyvojoje fenomenologijoje.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Fenomenologinė filosofija iki Husserlio *Loginių tyrinėjimų*. Franco Brentano deskriptyvinės psichologijos projektas ir intencionalumo samprata. Carlo Stumpfo ir Theodoro Lippo psichologiniai tyrinėjimai. Alexander Pfänderio fenomenologiniai valios tyrinėjimai.

II tema. Loginiai tyrinėjimai. Psichologizmo kritika ir sąmonės intencionalumo problema. Fenomenologija kaip mokslas apie esmes ir dekriptyvinė psichologija. Neutrali metafizinė nuostata realizmo ir idealizmo klausimu. Sąmonė be Ego. Intuicijos problema.

III tema. Müncheno fenomenologų ratelis. Theodor Conrad, Hedwig Conrad Martius, Johannes Daubert, Moritz Geiger, Dietrich von Hildebrand, Adolf Reinach, Max Scheler, Alexander Pfänder.

IV tema. Göttingeno fenomenologų ratelis. Jean Hering, Roman Ingarden, Fritz Kaufmann, Alexandre Koyré, Gustav Gustavovich Shpet, Edith Stein.

V tema. Freiburgo fenomenologų ratelis. Dorion Cairns, Theodor Celms, Eugen Fink, Aron Gurwitsch, Emmanuel Levinas, Gerda Walther.

VI tema. Idėjos apie grynąją fenomenologiją ir fenomenologinę filosofiją t. I. Diskusija apie realizmą bei

idealizma. Husserlio sugrįžimas prie transcendentalinio idealizmo. Realistinės fenomenologijos susiformavimas.

VII tema. Jausmų samprata ankstyvojoje fenomenologijoje. Intencionalumas, kūniškumas ir pažinimas jausmų fenomenologijoje. Empatijos tyrinėjimai. Jausmai ir vertybės.

VIII tema. Socialinės filosofijos ir etikos problemos ankstyvojoje fenomenologijoje. Schelerio vertybių etika ir asmens samprata. Hildebranto etinio veiksmo samprata.

IX tema. Estetikos problemos ankstyvojoje fenomenologijoje. Psichologinės estetikos kritika. Grožėjimosi ir mėgavimosi perskyra Geigerio estetikoje. Schelerio estetika. Ingardeno estetika. Nicolajaus Hartmanno ir Vosylius Sezemanno estetika.

Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio,

Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai
1	<i>The phenomenology reader</i> / edited by Dermot Moran and Timothy Mooney. London, New York, 2006.
2	Husserl E. <i>The shorter logical investigations</i> . London, New York, 2001.
3	Jonkus D. Patirtis ir refleksija. Kaunas: VDU, 2009.
4	Jonkus D. Vosylius sezemano filosofija: savęs pažinimo ir estetiškos patirties fenomenologija. VDU, 2015.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai
1	Early Phenomenology: Metaphysics, Ethics, and the Philosophy of Religion. Editor(s): <u>Brian Harding, Michael R. Kelly</u> Bloomsbury Academic, 2016.
2	Studia Phaenomenologica 2015 – Volume 15 – Early Phenomenology. Guest Editors: Dermot Moran and Rodney K.B. Parker.
3	Mickūnas A. Jonkus D. Fenomenologinė filosofija ir jos šešėlis. Vilnius, Baltos lankos, 2014.
4	<u>Herbert Spiegelberg</u> , <i>The Phenomenological Movement: A Historical Introduction</i> , 1982.
5	Moran D. <i>Introduction to phenomenology</i> . London, New York, 2006.
6	Helmut Kuhn and Ederhard Avé-Lallemant (Eds.), <i>Die Münchener Phänomenologie</i> , Phaenomenologica 65, 1976.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Dalius Jonkus	VDU	prof. dr.	phenolt@yahoo.com

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra
FIL8026	6	Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuvos kultūros tyrimų institutas	Humanitarinių mokslų fakultetas	Filosofijos katedra

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

ANTIKOS IR VIDURAMŽIŲ FILOSOFIJOS PROBLEAMOS

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

PROBLEMS IN ANCIENT AND MEDIEVAL PHILOSOPHY

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Šio kurso tikslas – studijuoti kai kurias pamatines Antikos ir Viduramžių filosofijos problemas, kurios buvo iškeltos ir svarstomos Antikos ir Viduramžių filosofijos atstovų teorijose ir tarpusavio ginčuose. Studentai įgyja kompetenciją apibrėžti, nagrinėti ir įvertinti svarbesnias Antikos ir Viduramžių filosofijos temas (pavyzdžiui, grožio prigimties, sielos ir kūno santykio, filosofijos ir religijos, tikėjimo ir žinojimo, laisvos valios ir nulemties, pasaulio amžinumo ir kt.). Kursas lavina teorinio mąstymo kultūrą, plečia erudiciją filosofijos istorijos srityje.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The aim of the course is to study the some main problems of Ancient and Medieval philosophy which were elaborated and discussed by the key Ancient and Medieval thinkers. Students gain competence to analyze and evaluate the important topics of Ancient and Medieval philosophy (such as the nature of beauty, the relation between a soul and a body, philosophy and religion, faith and knowledge, free will and predestination, the eternity of the world, etc.) The course fosters students' skills in theoretical thinking and enlarges the erudition in the field of history of philosophy.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Antikos ir Viduramžių filosofija iškelia ir suformuluoja vis dar aktualias teorines problemas, pateikia kai kuriuos ir šiandien galiojančius atsakymus ir sukuria jų analizės metodus, kurie pasitelkiami ne vien filosofijoje, tačiau sudaro mokslo metodologijos pagrindą. Gilesnės Antikos ir Viduramžių filosofijos studijos – būtina filosofijos studijų dalis.

Dalyko tikslai

Aptarti kai kurias Antikos ir Viduramžių filosofijos problemas ir supažindinti su jų sprendimo būdais.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

I tema. Antikos filosofai apie grožį.
 II tema. Antikos filosofai apie meną.
 III tema. Antikos filosofai apie sielos prigimtį ir (ne)mirtingumą.
 IV tema. Antikos filosofai apie dievus.
 V tema. Kas yra filosofija Viduramžiais?
 VI tema. Tikėjimo ir žinojimo klausimas Viduramžių filosofijoje.
 VII tema. Valios laisvė ir nulemtis Viduramžių filosofijoje.
 VIII tema. Pasaulio amžinumo problema Viduramžių filosofijoje
 Studijų formos: paskaitos, seminarai, savarankiškas studento darbas.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio, egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	<i>The Cambridge Companion to Greek and Roman Philosophy</i> Edited by David Sedley, Cambridge University Press, 2003.
2.	<i>Critical History of Greek and Roman Philosophy</i> , G. Cambiano, A. Lianeri (eds.), Edinburgh, 2021 <i>Medieval Philosophy</i> . Ed. by J. Marenbon, (<i>Routledge history of philosophy, Vol. 3</i>), London, Routledge 1998.

3.	Dominic O'Meara, Plotinas, <i>Įvadas į Eneadas</i> . Iš prancūzų k. vertė T. Alekniene / <i>Porfirijus. Plotino gyvenimas</i> , iš senosios graikų kalbos vertė Rasa Marija Šileikienė, Vilnius, Žara, 2020.
5.	Marenbon, J., <i>Early Medieval Philosophy (480–1150). An Introduction. Revised edition</i> . London New York, Routledge 1988.
6.	Marenbon, J., <i>Later Medieval Philosophy (1150-1350). An Introduction</i> . London New York, Routledge 1988.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
1.	<i>The Hellenistic Philosophers, Vol. 1: Translations of the Principal Sources, with Philosophical Commentary</i> by A. A. Long, D. N. Sedley, Cambridge University Press, 1987.
2.	<i>Estetikos istorija. Antologija. I Senovės Rytai. Antika</i> . Sudarė A. Andrijauskas. Vilnius, Pradai, 1999.
3.	<i>Bažnyčios Tėvai. Nuo Apaštališkųjų Tėvų iki Nikėjos Susirinkimo. Antologija</i> . Sudarė Darius Alekna ir Vytautas Ališauskas, Aidai, Vilnius 2003.
4.	Augustinas, Aurelijus <i>Išpažinimai</i> . Iš lotynų kalbos vertė V. Stalioraitytė ir E. Ulčinaitė. Posidijus, <i>Augustino gyvenimas</i> . Iš lotynų k. vertė T. Vaičiulis, Vilnius, Aidai 2004.
5.	Boetijus, <i>Filosofijos paguoda</i> . Iš lotynų k. vertė L. Lozuraitytė, Vilnius, Alma littera, 2000.
6.	Anzelmas Kenterberietis, <i>Proslogionas</i> . Iš lotynų k. vertė V. Stalioraitytė, Vilnius, Aidai 1996.
7.	Šv. Bonaventūra, <i>Sielos vadovas į Dievą</i> . Iš lotynų k. vertė ir komentarą parašė D. Alekna, Aidai, Vilnius 2009, 206 p.
8.	Tomas Akvinietis, <i>Filosofijos traktatų rinktinė</i> . Vertė, įvadą ir paaiškinimus parašė Romanas Plečkaitis, Vilnius, Margi raštai, 2009.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Tatjana Alekniene	VDU	prof. habil. dr.	tatjana.alekniene@vdu.lt
2.	Darius Alekna	LKTI	doc. dr.	aleknadarius@yahoo.fr

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Skyrius
FIL8027	6	Lietuvos kultūros tyrimų institutas	Šiuolaikinės filosofijos skyrius

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

PSICHOANALIZĖ

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

PSYCHOANALYSIS

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Kurso tikslas – supažindinti su svarbiausiomis psichoanalizės figūromis (Sigmundu Freudu ir Jacques'u Lacanu) bei pagrindinėmis psichoanalizės sąvokomis. Kurso eigoje aptariama psichoanalitinė subjekto samprata, subjekto identifikacijos mechanizmai, skirtis tarp Įsivaizduojamos, Simbolinės ir Tikrovės plotmių, analizuojamos psichoanalitinės seksualumo ir vizualumo sampratos. Kursas taip pat siekia supažindinti su skirtingomis psichoanalizės interpretacijomis Julijos Kristevos, Luce Irigaray, Slavojaus Žižeko, Alaino Badiou, bei Felixo Guattari darbuose.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The course aims to introduce the main figures (Sigmund Freud and Jacques Lacan) and the key concepts of psychoanalysis. The course defines the psychoanalytic notion of the subject, the mechanisms of subjective identification, the distinction between the Imaginary, the Symbolic and the Real; analyzes psychoanalytic regimes of sexuality and the visual. The course also aims to introduce interpretations of psychoanalysis, elaborated by such diverse thinkers as Julia Kristeva and Luce Irigaray, Slavoj Žižek, Alain Badiou, and Felix Guattari.

Dalyko poreikis bei aktualumas

Šiuolaikinė filosofija gaudžiai susijusi su psichoanalizės teorija. Iš psichoanalizės ji perima subjekto, pašamonės apibrėžimus, įsivaizdavimo ir identifikacijos postulatus, todėl bet koks svarstymas apie šiuolaikinę filosofiją turi remtis psichoanalizės išmanymu. Psichoanalizės teorija vienaip ar kitaip atsikartoja svarbiausių šiuolaikinių filosofų darbuose, todėl šis kursas supažindins ne tik su klasikinėmis psichoanalizės sampratomis (Sigmund Freud, Jacques Lacan), bet ir su jų interpretacijomis Luce Irigaray, Julia Kristeva, Alain Badiou, Felix Guattari, Slavoj Žižek darbuose.

Dalyko tikslai

Dėstomu kursu siekiama supažindinti su svarbiausiomis psichoanalizės figūromis ir pagrindinėmis sąvokomis, taip pat psichoanalizės interpretacijomis šiuolaikinių filosofų darbuose. Išklaušę kursą studentai gebės apibrėžti psichoanalizės sąvokas, kurias galės pritaikyti analizuojant šiuolaikinės filosofijos tekstus.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

Kurse bus aptariamos šios temos:

1. Sigmundo Freudo psichoanalizė.
2. Jacques'o Lacano pašamonės samprata. Pašamonė ir kalba.
3. Jacques'o Lacano pašamonės samprata: Įsivaizduojama, Simbolinė ir Tikrovės plotmės.
4. Subjektyvumas ir identifikacija.
5. Subjektyvumas ir interpeliacija (Lacanas ir Althusseris).
6. Psichoanalitinė seksualumo samprata.
7. Psichoanalitinė vizualumo samprata.
8. Feministinės psichoanalizės interpretacijos (Luce Irigaray, Julia Kristeva, Elizabeth Grosz).
9. Alaino Badiou psichoanalizės interpretacija.
10. Slavojaus Žižeko psichoanalizės interpretacija.
11. Felixo Guattari psichoanalizės interpretacija.

Studijų metodai – paskaitos, seminarai, savarankiškas esė, konsultacijos.

Studijų pasiekimų vertinimas

Namų darbas ir darbas seminaruose – 50 % pažymio,
Egzaminas – 50 % pažymio.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
	<ol style="list-style-type: none">1. Freud, S. 2013. <i>A General Introduction to Psychoanalysis</i>. CreateSpace Independent Publishing Platform.2. Lacan, J. 1998. <i>The Seminars of Jacques Lacan: The Four Fundamental Concepts of Psychoanalysis (Book XI)</i>. Ed. J.-A. Miller. Trans. Alain Sheridan. New York: W.W. Norton.3. Lacan, J. 2007. <i>Ecrits: The First Complete Edition in English</i>. Trans. Bruce Fink. New York: W.W. Norton.4. Althusser, L. 2014. <i>On the Reproduction of Capitalism: Ideology and Ideological State Apparatuses</i>. Trans. G.M. Goshgarian. London: Verso.5. Irigaray, L. 1985. <i>Speculum of the Other Woman</i>. Trans. Gillian C. Gill. New York: Cernell University Press.6. Grosz, E. 2001. <i>Jacques Lacan: A Feminist Introduction</i>, New York, London: Routledge.7. Žižek, S. 2009[1989]. <i>The Sublime Object of Ideology</i>. London: Verso.8. Žižek, S. 2007. <i>How to Read Lacan</i>. New York: W.W. Norton.9. Badiou, A. 2013. <i>Theory of the Subject</i>. New York: Bloomsbury Academic.10. Badiou, A., Roudinesco, E. 2014. <i>Jacques Lacan, Past and Present: A Dialogue</i>. Trans. J.A. Smith. New York: Columbia University Press.11. Guattari, F. 1984. <i>Molecular Revolution: Psychiatry and Politics</i>. Tran. Rosemary Sheed, Harmondsworth, Penguin Books.12. Guattari, F. 2015. <i>Psychoanalysis and Transversality: Texts and Interviews 1955 – 1971</i>. Trans. A. Hodges. Semiotext(e).

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
	<ol style="list-style-type: none">1. Fink, B. 1999. <i>A Clinical Introduction to Lacanian Psychoanalysis</i>. Theory and Technique. Harvard University Press.2. Fink, B. 1996. <i>The Lacanian Subject: Between Language and Jouissance</i>. Princeton University Press.3. Rabate J.-M. 2014. <i>The Cambridge Introduction to Literature and Psychoanalysis</i>. Cambridge: Cambridge University press.4. Žižek, S. 2006. <i>The Pervert's Guide to Cinema</i>. Dir. Sophie Fiennes. DVD.5. Žižek, S. 2014. <i>The Pervert's Guide to Ideology</i>. Dir. Sophie Fiennes. DVD.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1.	Audronė Žukauskaitė	LKTI	dr.	zukauskaitė.audrone@gmail.com
2.	Almira Ousmanova	EHU	prof. dr.	almira.ousmanova@ehu.lt
3.	Andrei Gornyxh	EHU	prof. dr.	andrei.gornyxh@ehu.lt

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija
FIL8028	6	VDU, LKTI, EHU

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

SPECIALUS DALYKAS DISERTACIJOS TEMA

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

SPECIAL COURSE ON THE TOPIC OF DISSERTATION

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	0,56 kr.
Konsultacijos	0,56 kr.
Seminarai	1,13 kr.
Individualus darbas	3,75 kr.

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Šio kurso tikslas – suteikti teorinius ir metodinius pagrindus, reikalingus moksliniam disertacijos tyrimui.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The main purpose is provide the theoretical and methodical foundations needed for dissertation scientific research.

Dalyko tikslai

Dalyko tikslas – suteikti teorinius ir metodinius pagrindus, reikalingus moksliniam disertacijos tyrimui.

Dalyko turinys, temos ir studijų metodai

Dalyko turinį ir studijų metodus lemia specialiojo dalyko tema.

Studijų pasiekimų vertinimas

Nustato doktoranto vadovas.

Pagrindinė literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
	Doktoranto vadovas rekomenduoja literatūrą, atsižvelgdamas į specialaus dalyko temą.

Papildoma literatūra

Eil. Nr.	Autorius, leidinio pavadinimas, leidykla, leidimo metai.
	Doktoranto vadovas rekomenduoja literatūrą, atsižvelgdamas į specialaus dalyko temą.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
	Doktoranto vadovas			